

**O CENU DOMINIKA TATARKU
ZBORNÍK OCENENÝCH PRÁC
Z 12. ROČNÍKA
CELOSLOVENSKEJ LITERÁRNEJ SÚŤAŽE**

Vyhodnotenie 12. ročníka celoslovenskej literárnej súťaže O CENU DOMINIKA TATARKU

Dvanásť ročník celoslovenskej literárnej súťaže O cenu Dominika Tatarku vyhlásili usporiadatelia v marci roku 2014 pri príležitosti 101. výročia narodenia spisovateľa Dominika Tatarku.

Vyhodnotenie súťaže sa uskutočnilo 23. mája 2014 v kultúrnom dome v Plevníku – Drienovom.

Do súťaže prišlo 120 literárnych prác z rôznych kútov celého Slovenska. Za 12 rokov tejto súťaže odborné poroty vyhodnotili 929 literárnych prác - 451 v 1. kategórii a 478 v 2. kategórii.

Je nám ľúto, že veľa účastníkov súťaže, ktorí sú zďaleka sa ospravedlnilo a na vyhodnotenie neprišli.

I. kategória – žiaci základných škôl a do 15 rokov písala prózu na ľubovoľnú tému.

Práce hodnotila odborná porota v zložení :

- predsedníčka PaedDr. Eva Žibrunová
- členka Mgr. Marianna Pecíková
- členka Mgr. Valéria Masláková

V tomto roku nám do súťaže poslali mladí autori 49 literárnych prác.

Odborná porota udelila prvé, druhé a dve tretie miesta, Cenu Matice Slovenskej v Pov. Bystrici , Cenu riaditeľky ZŠ DT v Plevníku – Drienovom a päť čestných uznaní.

Finančné ocenenie pre I. kategóriu venovala Obec Plevník – Drienové - 1.m. = 30 €, 2.m. = 20 €, 3.m. = 10 €.

Do II. kategórie patrili študenti a dospelí občania bez obmedzenia veku.

Prezentovali sa spracovaním ľubovoľnej témy vo forme prózy - poviedky, fejtónu. Do 12. ročníka súťaže sme od nich dostali 71 literárnych prác.

Odborná porota udelila prvé, druhé a tretie miesto, päť mimoriadnych cien a tri čestné uznania.

Finančné ocenenie od obce Plevník–Drienové pre víťazov bolo - 1.m. = 40€ 2.m. = 30€ a 3.m. = 20€

Práce hodnotila odborná porota v zložení:

- **predseda spisovateľ Rudolf Dobiáš**
- **členka Viera Procházková**
- **členka Mgr. Anna Jančová**

Okrem finančných ocenení súťažiaci dostali knižné publikácie od MO MS v Považskej Bystrici a od Považskej knižnice v Považskej Bystrici. Všetci súťažiaci dostali pamätné listy.

Chceli by sme sa poďakovať všetkým sponzorom za krásne odmeny pre súťažiacich, našej obci, Považskej knižnici, Matici slovenskej a osobitne Považskému osvetovému stredisku, ktoré nám veľmi pomáha od začiatku tejto literárnej súťaže.

PaedDr. Dagmara Smataníková
riaditeľka ZŠ D.Tatarku

UMIESTNENIE SÚŤAŽIACICH V 12. ROČNÍKU SÚŤAŽE

I. KATEGÓRIA – žiaci do 15 rokov veku

1. miesto:

Sabína Kvasnicová, ZŠ Slov. partizánov, Pov. Bystrica
ZO ŽIVOTA JEDNEJ RODINY?

2. miesto:

Aneta Chreňová, ZŠ a MŠ Lazy pod Makyťou
MÔJ DENNÍK – PLÁN ZÁCHRANA RODINY

3. miesto:

Žaneta Pavlíková, ZŠ Domaniža
DRUHÁ

3. miesto:

Petra Štefancová, ZŠ Slov. partizánov, Pov. Bystrica
PRAHA, ŠEŠŤ HODÍN VEČER

Cena riaditeľky Základnej školy D.Tatarku v Plevníku-Drienovom:

Lucia Mencáková, Spojená škola D.Tatárku, Poprad
BOŽK DAŽĎA

Cena MO Matice slovenskej Považská Bystrica:

Veronika Kováčová, ZŠ Slov. partizánov, Pov. Bystrica
VECI, KTORÉ MA ROBIA ŠŤASTNÝM

Čestné uznania:

Oliver Asztalos, ZŠ Mlynská, Senec
Tamara Čierniková, Gymnázium Považská Bystrica
Miroslav Vokel, ZŠ a MŠ Považská Teplá
Zuzana Baťová, ZŠ M.R.Štefánika, Ivanka pri Dunaji
Andrea Myslivcová, ZŠ Slovanská, Považská Bystrica

Z HODNOTENIA POROTY:

Rok sa opäť stretol s rokom. Ten kalendárny už dávnejšie – januárový nový rok je už dávnu minulosťou – súčasnosť patrí neopakovateľnému máju.

Stret literárny, majúci domovské právo v Plevníku – Drienovom, znamená svoj čas práve v týchto dňoch. Výsledkom je ďalší z ročníkov literárnej súťaže O cenu Dominika Tatarku.

Dvanásť ročník tejto súťaže už dávnejšie vyrástol z plienok, nechal za sebou vek škôlky, dokonca i triedy prvého stupňa základnej školy. Rastie, krásne, múdrie... nielen metaforicky, ale aj reálne. Dôkaz? Nebývalé množstvo literárnych prác, ktoré sú s týmto ročníkom späté. Ich počet? Štyridsaťdeväť! Ich autori, žiaci ôsmich či deviatych ročníkov, žijú naprieč celým Slovenskom.

Bratislava, Sládkovičovo, Radošina, Poltár, Poprad, Spišská Teplica, Prešov.... tu, ale aj v ďalších mestách, mestečkách či dedinách vznikali práce, ktorých čítanie spestrilo fádnosť dňa, zahnilo mrzutosť, rozjasnilo tvár, ale aj prinútilo zamyslieť sa, vrátiť sa opätovne k súťažnej práci, rozmýšľať, prečo...?

Prvoautori ponúkli svoje predstavy, názory o živote, na ktorý neraz pozerajú cez zahmlené či čierne okuliare. Vidíac okolo seba viac temnoty ako svetla, hľadajú únik do literatúry fantasy, rozprávok alebo sa snažia vykričať svoje bolesti cez často priam naturalisticky ladené vety, deje. Prvé lásky, sklamanie, zánik sveta, ale aj neschopnosť komunikovať s najbližšími...to sú náznaky tém, s ktorými autori pracovali tentokrát. Predpokladám, že viacerí z nich ostanú písaniu verní a temné témy presvetlia nádejou, láskou, radosťou zo života. A my – čitatelia? My sa možno o pár rokov s ich dielkami budeme môcť stretnúť na pulloch kníhkupectiev. A čítanie týchto dielok bude pre nás časom sviatočným.

PaedDr. Eva Žibrúnová

II. KATEGÓRIA - DOSPELÍ

1. miesto:

Terézia Rodinová, Partizánske
VIANOČNÝ PRÍBEH

2. miesto:

Veronika Pauková, Nesluša
ÚDEL PRAVÁKA

3. miesto:

Ing. Jozef Páleník, Svinná
POSLEDNÝ RUŽENEC

Cena riaditeľky ZŠ D.Tatarku v Plevníku-Drienovom:

Katarína Žilinská, Sabinov
DVE ČIARKY

Cenu MO Matice slovenskej v Považskej Bystrici:

Mária Gáboríková, Papradno
SPIEVAJ ŽE SI, SPIEVAJ

Cena riaditeľky Považskej knižnice v Považskej Bystrici:

Bibiána Rybárová, Žilina
PREČO NEVERÍM ĽUĐOM

Cena riaditeľky Považského osvetového strediska v Považskej Bystrici:

Denisa Gubániová, Krškany, okr. Levice
V TIENI

Cena poroty:

Lenka Sameková, Dubnica nad Váhom
STRATENÁ NÁUŠNICA

Čestné uznanie:

Radka Komžíková, Nemčiňany
PROSÍM VÁS, VY STE LUCIA?

Čestné uznanie:

Jana Mišúnová, Mestečko
ZA VITRÍNOU

Čestné uznanie:

Dávid Baránek, Budča
DIEŤA A SUPERMARKET

Z HODNOTENIA POROTY:

Do súťaže prišlo 71 tematicky rôznorodých prác. Autori sú väčšinou študenti stredných i vysokých škôl, niekoľkí z nich majú vysokoškolské vzdelanie. Medzi nimi je aj niekoľko vekovo starších autorov. Na rozdiel od minulého ročníka, nenašiel som medzi nimi jednoznačných favoritov na udelenie cien. Autori viacerých zaujímavých príbehov nenašli vhodný spôsob a formu, ktorou by svojmu príbehu dodali umelecký punc.

Terézia Rodinová: Vianočný príbeh

Šestnásťročná autorka si vyvolila vážnu tému – umieranie matky, videného očami dcéry Terezky. Jej rozprávanie je naplnené obojstrannou láskou, takisto vzájomnou starostlivosťou dcéry o matku a matky o dcéru. Príbeh vyplňa priestor medzi zemou i nebom, okrem lásky je v ňom aj viera a okrem bolesti je v ňom aj dôstojné zmierenie sa nezmeniteľnou skutočnosťou. Je to tak neveriteľne prežité, až mi to pripadá ako skutočný príbeh autorky.

Veronika Pauková: Údel praváka

Veľmi dobre napísaná esej. Na prvý pohľad akoby nezáväzné rozprávanie do vetra a na strane druhej širokospektrálna rozprava o zmysle života. Je to niečo ako cesta okolo sveta, autobusový zájazd, počas ktorého hľadáme odpovede na otázky kto sme, odkiaľ sme prišli a kam smerujeme.

Jozef Páleník: Posledný ruženec

Do súťaže viacerí, väčšinou starší autori, poslali spomienky na svoj život na dedine. Sú to takpovediac obrázky z dedinského života. Niektoré z nich sú autentické príbehy autorov, iné sú záznamom rôznych – smutných i humorných - udalostí, či len nostalgickými spomienkami na vlastné detstvo. Jozef Páleník vo svojej práci opísal pohnutý a dôstojný život „ neobyčajnej obyčajnej“ dedinskej ženy Irmy. Kríž, ktorý bez reptania niesla od narodenia až do svojej smrti, nebol jej na ťarchu, skôr jej pomáhal naplňať svoj život skutkami lásky, cieľavedomého rozdávania dobroty svojho srdca nielen svojim najbližším, ale aj bližným i vzdialeným. V podaní Jozefa Páleníka Irma vyrástla do podoby, v akej maliari obyčajne vykresľujú svätice. Irmin život si takýto pomník zaslúžil.

Denisa Gubániová: V tieni

Reflexia rozchodu mladej dvojice. Poetický jazyk, kontúry príbehu sa postupne vynárajú z rozvlnenej hladiny citov, bolesť a smútok prekrýva irónia i sebaíronia. Príbeh osciluje medzi skutočnosťou a snom, jeho jazyk je strunou, na ktorej autorka hrá celkom milú a dojemnú večernú serenádu.

Katarína Žilinská: Dve čiarky.

Rodinná dráma. Otec, macocha, dcéra, ktorú otec vyženie z domu, lebo čaká dieťa. Nakoniec sa všetko urovná a skončí obojstranným zmierením sa so skutočnosťou. Trochu sa to podobá biblickému návratu strateného syna, v tomto prípad však otec prijme stratenú dcéru.

Bibiana Rybárová: Prečo neverím ľuďom

Opäť máme dočinenia so sebareflexiou. Rozprávačka vysvetľuje kedy a prečo prestala veriť ľuďom. Nielen preto, že sa sklamala vo svojom partnerovi, jej sklamanie má korene už v jej rannom detstve. Sklamali (či klamali?) ju rodičia, ba i starká. Jej nedôvera sa postupne stane paranojou a jej budúcnosť mrzutou a smutnou vyhlídkou.

Lenka Sameková: Stratená náušnica

Jeden z obrázkov súčasného života mladých dievčat. Príbeh mladej ženy, ktorú si, podľa jej slov, jej životný druh kúpil „kozmetikou, značkovými šatami, výletmi do zahraničia...“ opisuje peklo, do ktorého vstúpila. Spolužitie skončí rozchodom, ale po troch rokoch nasleduje pokus o vstúpenie do tej istej rieky... Napokon jej však zostanú iba oči pre plač.

Radka Komžíková: Prosím vás, vy ste Lucia?

Vojnový príbeh Radky Komžíkovej je zahalený tajomstvom. Je to bizarný príbeh, ktorý - sprevádzaný pesničkou - sa premieňa na baladu. Zašiel ďaleko do minulosti, ale dá sa počúvať aj v súčasnosti.

Rudolf Dobiáš

Sabína Kvasnicová, 15 rokov

ZŠ Slovenských partizánov, Považská Bystrica

1. miesto, I. kategória

ZO ŽIVOTA JEDNEJ RODINY?

Žiarovka svietila tak dlho, až sa vysílila. Stratu sily prežrádza blikaním. Sila zvukov slabnúceho svetla, kvapky dažďa dorážajúce na sklo... Vonku prší.

Na dlhej nemocničnej izbe sedí už štyri hodiny. Sedí tu – zbytočne. Jej prítomnosť nič nezmení, neovplyvní, nevráti späť... Nadýchla sa. Dlhý, hlboký nádych je presne to, čo potrebuje. Vytiahne vreckovku, utrie si slzy, nos. Ešte jeden nádych. Zmes kyslíka a nemocničného pachu ju vráti do reality. Pomaly vstane. Hádám ju nohy udržia. Nesmelo vykročí, tma pred očami sa dostaví okamžite... Zaháňa ju. Pohľadom pátra po nejakom bielom plášti. Iste, sú dve hodiny po polnoci, ale to predsa neznamená, že po lekároch sa zľahla zem! Niekde musia byť zalezení! Je jej jedno, na koľko dverí bude klopať, koľko lekárskeho snov preruší, ale ona neprestane. NEPRESTANE, kým nenájde niekoho, kto jej bude vedieť povedať, že... Na ramene zacíti jemné potľapkanie. Otočí sa. „Dobrý večer, vlastne, dobré skoré ráno! Ste pani Marková?“ lekáť sa na ňu prenikavo zahľadí ospalým pohľadom. „Áno, som. Povedzte...je...v poriadku?“ „Ťažko povedať, stratila veľa krvi, jej telo je veľmi slabé. Momentálne dostáva transfúziu. Uvidíme, či je schopná bojovať. Chodte domov, vyspíte sa. Ona sa najbližších dvanásť hodín určite nepreberie.“

*****

Lucia sa narodila 7. 11. 1998. Bola sobota, vonku šalela búrka. Tá presne vystihovala pocity Luckinej matky. A potom sa ozval prvý dcérin plač – plač najväčšej prekážky matkinej vysnívanej kariéry. Zavrela oči. Netúžila vidieť svoje prvorodené dieťa.

Luciine prvé slová, kroky, detské boliestky, lásky... prežívali starí rodičia, ktorí z nej rokmi vychovali ozajstnú mladú dámu. Starí rodičia – pretože otec a mama na ňu nemali čas. Otec veľmi podnikal, veľa cestoval a posielal jej obrovské množstvo pohľadníc z rôznych miest sveta. A mama? Mama pracuje, mama robí kariéru, mama NEMÁ čas!

Tohtoročný november je vraj mimoriadne teplý. Predlžuje krásu zlatej jesene. Ľudia si ho skutočne užívajú. Sólovo, v pároch... Podľa štatistík v jednom zo ženských časopisov je však november NEBEZPEČNE DEPRESÍVNY! Dôvod - vzniká najviac samovrážd práve. Jeseň „bohatá“ na samovraždy! Aká je percentuálna hodnota jesenných samovrážd – to sa Lucia nikde nedočítala, ale rozhodla sa, že do tejto štatistiky prispeje aj ona. Samovražda. Dobrovoľné zbohom vlastnému živou. Podľa Biblie je samovražda najväčší hriech. Ale – ona v Boha predsa nikdy neverila... Takže svedomie výčitky nezaznamená.

V liste na rozlúčku nezabudla spomenúť, že dve balenia liekov na spanie a žiletky - podľa reklamy veľmi kvalitné - si kúpila za peniaze, ktorými ju rodičia odmalička dusili. Peniaze. Nimi jej nahrádzali dni, týždne, ktoré s ňou neboli.

Pätnásť rokov potláčané city. Bolesť koluje celým telom. Bolí to tak neznesiteľne. Prečo si obidvaja vybrali radšej prácu? Prečo aspoň jeden z nich nedal prednosť jej? Pohltení kolotočom ekonomiky ju odstrčili na vedľajšiu koľaj. A ona – ona to tak nechce. Nechce tam spadnúť. Netúži byť bohatá, úspešná, ale bez šťastia rodiny.

Pustí si Beatles. Pomaly sa pohupuje, otáča sa, tancuje. Tancuje tak, ako kedysi so starkou. Bože, ako jej chýba! Ako jej asi je niekde... v nebi? Určite dobre. Možno práve sedí vedľa Lenona a spieva spolu s ním. Priam počuje, ako ju k sebe obaja volajú.

*Il have never know the like ok this
Il've been alone and I have missed things...*

Pomaly vyberá tabletky. Pekne jednu po druhej. Prvé balenie. Druhé. 52 malých bielych vykúpení zo sveta bez lásky. Bez rodičov. Otvorí

skriňu, vyberie čierne čipkované šaty. Pomaly si ich oblieka. Pozerá do zrkadla. Čierna a biela. Čierna čipka šiat a biela tvár. Tvár, ktorá sa jej rozmazáva pred očami. Berie žiletku. Jeden zárez, druhý. Také rany sa nedajú zažiť. Sú príliš hlboké. Líha si na koberec. Zatvára oči. Život okolo prestáva vnímať. Prepadá sa niekde do ďalekej, vzdialenej krajiny, ktorá je taká krásna! Kde je tak dobre!

Luciino srdce sa však nechce vzdať. Bráni sa. Stále bije. BUM! BUM! BUM! Srdce bojuje. Neprestáva. Akoby verilo, že...

Aneta Chreňová, 14 rokov

ZŠ a MŠ, Lazy pod Makytou

2. miesto, I. kategória

MOJ DENNÍK – PLÁN ZÁCHRANA RODINY

Život štrnásť ročného dievčaťa je od vecí. Hlavne keď máte desať ročného brata, ktorého najväčšia zábava je štvat' vás. Mám taký pocit, že si môže založiť program: „Ako dostať staršiu sestru do blázinca“ na to je on expert. A naši to vôbec nevidia. Celé dni sú v práci a keď prídu domov najeme sa spolu, opýtajú sa čo škola a skontrolujú nám úlohy. Väčšinou len bráškoví. Ale to vôbec nemusia robiť, lebo na neho dohliadam ja a keď niečo nevie pomáham mu a vysvetľujem. Na to som mu dobrá. Vážne, myslela som si, že sme super rodinka. Oco má svoju vlastnú firmu, ktorú prevzal po svojom otcovi a raz by ju takto mal prevziať bráško. Ale bojím sa, že to bude hotový krach. No na druhú stranu, organizátorské schopnosti má dokonalé. Keď organizuje atentát na mňa, vždy sa mu dokonale podarí. No, ale nie o tom som chcela. Oco je celý deň v práci a domov sa vracia až okolo štvrtej. Mama je zase advokátka. Veľmi ju obdivujem. Po materskej sa viac-menej z ničoho dostala až do úspešnej advokátskej kancelárie. Je fakt dobrá, raz chcem byť ako ona. Nemôžem povedať, že čo sa týka financií sme na tom zle. To určite nie. Máme všetko. Krásny dom, dve autá, proste všetko. Ale mám taký pocit, že čím som staršia tým je môj vzťah s rodičmi horší. Skoro vôbec sa nerozprávame. A keď sa aj snažím začať rozprávať o niečom čo práve prežívam, počívajú len tak, aby sa nepovedalo. Na prvý pohľad sme dokonalá rodina, ale mám pocit, že stále sa len niekam ponáhl'ame.

*****

Takto to už ďalej nejde! Myslela som, že aspoň dnes budeme spolu, že niečo podnikneme tak ako po iné soboty. Ale nie! Obaja rodičia museli ísť do práce a ja som mala strážiť bráška. Bolo by normálne, keby sa pokúšal niečo mi vyvieť a celý deň sa na tom zabával. No on

bol úplne divný. Dokonca milý. Keď mi mama o siedmej večer volala, že príde okolo desiatej večer a oco ešte neskôr, takmer som dostala infarkt. Celá sobota úplne o ničom. Išla som to povedať Filipovi, a keď som vošla do jeho izby, takmer som zas dostala infarkt. Filip ležal v posteli osprchovaný a v pyžame. Vedela som, že sa niečo deje. Sadla som si k nemu, pohladila ho po vlasoch a spýtala som sa: „Filip, čo ti je? Nemáš horúčku?“

Nič. Žiadna odpoveď. Len tichý vzlyk. Plakal. Lahla som si vedľa neho a pritisla si ho ku sebe.

„Fil, no tak, čo ti je?“ skúsila som to znova.

„Dia?“ vzlykol, „prečo ma naši nemajú radi?“ Oči mi takmer vyleteli z jamiek. Ak by som neležala, určite by som odpadla.

„To je hlúposť, ľúbia ťa. Prečo ťa vôbec niečo také napadlo?“

„Dnes som si pozeral tvoj album s fotkami, keď si mala desať. Každú sobotu tam máš fotku na inom mieste. Ja nie.“ už som chápala. Ten album som si robila ako spomienku na detské časy. Každú sobotu sme s našimi niekam vyrazili a ja som vždy trvala na fotke s našimi, aby som si ju tam mohla dať. Lenže teraz naši nemajú čas. Práca ich úplne pohltila.

„Ale Fil, za to ty nemôžeš a ani to neznamená, že ťa nemajú radi. Len teraz majú veľa práce.“ Snažila som sa ho utešiť a v tom som dostala super nápad. „Fil? Dnes dávajú v telke Križovatku smrti. Čo keby sme si urobili super filmový večer s Jackie Chanom?“ Filip ho zbožňuje rovnako ako ja. Vedela som, že toto zaberie. O chvíľu sme už sedeli pred telkou zakrútení v dekách a s pukancami v ruke sme sa pučili na filme. No keď bola reklama, Filip bol zase smutný. Rozhodla som sa, nech to stojí čo to stojí, musím mu zlepšiť náladu. Chytila dom svoju misku pukancov a vysypala som mu ich na hlavu. Bolo to jasné, pukancová vojna! Vedela som, že po nás zostane riadny čurbes a budem ho musieť upratať, ale bolo mi to jedno. Po vyčerpávajúcom boji sme len tak ležali a chechtali sa na úplných blbostiach. Filipovi sa už zatvárali, oči tak som ho vypratala do postele a pustila sa do upratovania. Nemohla tam zostať ani stopa po našej bitke. Zmákla som to na 1. :)

*****

Dnes som sa zobudila so skvelým pocitom. Myslela som, že to bude super deň, no naši museli zase do práce. Vtedy som sa rozhodla. Musíme dať s bráчком hlavy dokopy a vymyslieť plán ako našich donútiť tráviť s nami čas a naučiť ich oddychovať. Šla som teda za ním a povedala mu môj nápad. Súhlasil a tak sme sa pustili do vymýšľania. Nevedeli sme ako presne to urobiť, napadlo nás, že môžeme zorganizovať malú oslavu alebo kúpiť dovolenku. A potom mi to došlo. Ak budú naši v sobotu zase preč, upraceme dom, nachystáme balóniky, sviečky a všade rozvešáme naše spoločné fotky. Keď sa vrátia, usadíme ich na gauč a pustíme im video, ktoré musíme urobiť. Bude to taký zostrih našich fotiek a videí od kedy sa naši vzali a ja som sa narodila, až po poslednú spoločnú akciu, ktorú sme spolu podnikli. A potom sa postavíme a povieme im svoj názor na to, že sú stále v práci. Povieme im proste všetko čo si myslíme a čo nás ťaží. Snáď to dobre dopadne a zistia, že potrebujeme tráviť spoločný čas a že potrebujeme ich lásku.

Keď sa mama vrátila z práce, spýtala som sa jej aké plány majú s ocom na sobotu. Smutne sa pozrela a povedala mi, že obaja musia ísť do práce. Snažila som sa tváriť smutne, ale v skutočnosti som sa tešila. Plán záchrana rodiny sa môže začať. :) Potom som sa jej spýtala kedy sa vrátia. Okolo pol desiatej. Dokonca oco pôjde pre mamu takže prídu naraz. Zatiaľ ide všetko dokonale. Hneď som bežala za bráškom a začali sme strihať video. Má ešte len desať, ale je fakt dobrý. V notebooku má také programy, o ktorých sa mne ani nesnívalo. Ja poznám maximálne movie maker. Stihli sme spracovať približne polku filmu. A ja musím nájsť nejakú dobrú pesničku bez textu, ktorá bude hrať v pozadí. A ešte spraviť nákup, len neviem či mi budú stačiť moje úspory.

*****

Dnes hneď po škole sme zase chystali video. Viac menej len bráško, ja som len komentovala. :) Zobrala som si aj svoj notebook a púšťala som si pesničky čo mám v ňom mám. Takže pesnička je vybraná. Hneď som ju hodila bráškov do PC. Skončili sme trochu skôr ako prišli naši a urobili sme si úlohy. Potom prišla mama, skontrolo-

vala nás, počkali sme na ocka a najedli sme sa spolu. Takže klasika. Už sa teším na zajtra, mohli by sme to video aj dokončiť.

*****

Dnešok bol veľmi podobný včerajšku. Prišli sme zo školy a zasadli u Fila v izbe. Už máme skoro celé video, stačí dorobiť prechody, efekty a podobné somarinky, ktoré má na starosť bráško. Teraz sedím u Fila v izbe a čarbem do tohto zápisníka. Idem si napísať zoznam vecí čo potrebujeme kúpiť.

Mám asi všetko. Zajtra idem do obchodu takže môžem veselo nakupovať.

Filip práve prerušil moje písanie a dal mi peniaze na nákup. Paráda takže pekne fifty fifty. :)

*****

Kým som ja nakupovala, Filip dorobil video. Je krásne, striedajú sa tam asi všetky fotky a na záver idú titulky: Máme vás radi. Fil a Dia. Hodili sme to video na SD kartu, takže stačí keď ju dáme do DVD prehrávača a v správnej chvíli pustíme. Neviem čo by sme robili bez týchto vymožeností techniky.

*****

Uáááááááááááá. Dnes je deň Dé, kedy uskutočníme náš plán – Plán záchrana rodiny. Mám trému ako keby sme to robili pre anglickú kráľovnú a nie pre našich. :) Ale najviac ma teší, že sme sa pri tom dali s Filipom dokopy. Vždy som ho brala len ako otravného brácha, ktorý mi robí zo života peklo. Ešte je len osem hodín. Normálne vyspávam až do desiatej. Páni, fakt sa teším. Ok, prestávam písať a idem začať s prípravami.

*****

Dopadlo to bombovo!!! Ale podme pekne po poriadku. Spravila som raňajky a zanesla ich Filipovi do izby. Ešte spal, tak som mu ich položila na stôl a utekala dole. Začala som omotávať špagát okolo stien. To bolo asi najkomplikovanejšie. Priviazala som ho o skrine, poličky, okno dokonca aj o pánty na dverách. Potom som začala rozvešovať fotky. Hlavne tie, ktoré sme nedali do videa. Keď som s tým skončila, začala som sa smiať. Celá obývačka bola ovešaná fotkami. Ale bolo to pekné. Na moje smiechy sa asi zobudil Filip, lebo zišiel do-

le ešte v pyžame aj s tanierom od raňajok. Tiež sa začal smiať a tak sme sa tam chechtali ako malí. Ale potom ma pochválil, že je to super. Citujem: „No teda Dia, je to super. Ten špagát si priviazala aj tam, kde by to nikoho iného nenapadlo. Vlastne som rád, že som tu nebol, lebo by si ho určite omotala aj okolo mňa.“

Zase sme sa smiali. Potom som začala rozkladať sviečky a vyrábala som zo servítok pekné podložky pod tie sviečky. Filip zatiaľ fúkal balón y a rozhadzoval ich po celej obývačke aj chodbe. Potom sme si pustili video v telke, aby sme mali istotu, že to bude klapať. Bolo to dokonalé. No a potom sme čakali na našich. Keď sme uvideli auto, rýchlo sme zhasli a začali zapalovať sviečky, ktoré tvorili cestičku od vchodových dverí až po dvere do obývačky. A keď naši vošli do obývačky, Filip šťukol ovládačom a spustilo sa naše video. Mama s ocom sa usadili a pozerali. Obaja boli dojatí, mama dokonca plakala. Potom sme sa postavili a hovorili všetko čo nám na jazyk prišlo. Keď sme skončili, mame začal zvonit mobil. Pomyslela som si, že to je super skúška či pochopili a prijali čo sme im hovorili. Ak to zdvihne, kašle na nás, ak nie, sme prednejší ako práca. Mama to však zdvihla, bolo to z práce. Myslela som, že zinfarktujem. Takže to všetko bolo úplne zbytočné !? Keď už som bola úplne na dne, začula som mamu ako hovorí: „, Prepáč, ale nie. Mám aj rodinu a posledný rok som sa jej skoro vôbec nevenovala. Prepáč, ale moje deti sú pre mňa dôležitejšie ako dobrý prípad za skvelé prachy. Ahoj.“

Vtedy som skoro dostala infarkt opäť. Vyšlo to! Vyšlo to! Vyšlo to! Vyšlo to! Ja neverím, vyšlo to!

Tak to je všetko. Budúci víkend ideme do zoo. Super, nie ?

Takže plán záchrana rodiny úspešne za nami :)

Žaneta Pavlíková, 15 rokov

ZŠ Domaníža

3. miesto, I. kategória

DRUHÁ

Mama mi vraví, že byť druhá, nie je nič zlé. No mýli sa. Je to moje prekliatie. Na každej súťaži, akcii, turnaji, pretekoch som skončila vždy na druhom mieste. Dokonca aj vtedy, keď na našej škole vyhlasovali, ktorý žiak mal najväčší počet vymeškaných hodín, som bola opäť druhá. Neuveriteľné!

Miriam sa mi len smeje, lebo sa jej ustavične sťažujem na tento môj „drobný“ problémik.... „Ale veď nebuď ťapa,“ hovorila mi Miriam dookola. „Keby som ja bola druhá, bola by som najšťastnejšia na svete.“ Prevrátila som oči a otvorila učebnicu, lebo Biela pani na mňa vrhla divý pohľad hneď potom, ako ho vrhla na Miriam. Vidíte? Zase druhá! Na ďalšej hodine do triedy nakráčala naša Avon Lady s tým jej povýšeneckým výrazom. Ten výraz prezrádzal, že sa bude diať boj medzi perom, papierom a vedomosťami. Dnes nás však prekvapila. „Skúšam celú triedu! Odložte knihy aj zošity! Mali ste sa učiť doma!“ vykrikla a vychutnávala s pôžitkom účinok svojich slov. Rýchlo ako po neriadennom údere bleskom som sa postavila a hlásila ako odušu, plná nádeje z prvenstva. Rebeka, ktorá sedela predou mnou a stále o niečom mlela, mi však prvenstvo vyfúkla. Avon Lady nemala na Rebeku náladu, a tak ju vyvolala ako prvú. „Ty pôjdeš druhá.“ oznámila mi a ja som si sadla s prekriženými rukami s výrazom nebezpečného vraha.

Po zazvonení som sa snažila vybehnúť z triedy ako prvá... už som videla svetlo, ktoré vychádzalo z dverí, keď vtom spoza mňa vybehol Čičina. Fuňala som ako býk a odišla nešťastná na svoje miesto, kde už sedela Rebeka aj s Kozmonautkou. Obe sa hádali. „Dnes si mala tabuľu zotierať ty!“ vyčítala Rebeka Kozmonautke. „Nie, nie, nie. To nie je pravda! Dohodli sme sa, že ja budem zotierať tabuľu...“

Kozmonautka nedokončila vetu, lebo si všimla, že Miriam tú ich tabuľu zotrela za nich. „Spokojné?“ spýtala sa Miriam s predstieraným úsmevom. Pokrútila hlavou a prišla za mnou a dali sme sa do reči.

O chvíľu vbehli do triedy celí zadychčaní Čechina s Eržom a Davidom. Eržo začal: „Nesiem vám novinu, počúvajte. Marečku, tá tvoja práca ide na tú súťaž... literárnu. Akurát mi to Struna celá vytešená povedala, nech vám to oznámim. A ešte niekto druhý... Elina, aj ty ideš!“ Samozrejme, kto iný by to mohol byť, keď mi to povedal ako druhej?! Len som pomedzi zuby vyprskla: „Vďaka, Eržo.“

(Po týždni) Sme na ceste na literárnu súťaž, ktorej meno vôbec nepoznám. Struna priviezla mňa aj Marečka na svojom milovanom autíčku pred obrovitánsku budovu, kde sa tá súťaž koná. Vo vnútri bolo veľa bifľošov a ešte viac neznámych učiteľov a učiteľiek. Spolu s našou učiteľkou Strunou sme si sadli do druhého radu, hneď za riaditeľkami a starostom obce. S Marečkom sme tam sedeli znudení, ale Struna bola celá happy z pána starostu, tak sme sa aspoň trochu zasmiali.

Na rad prišlo oznámenie výsledkov. Struna bola nervóznejšia ako my. Pustila sa obhrýzať nechty a začala nami triasť so slovami: „Keď nič nevyhráte, nevadí. Ale keď už ste tu, mohli by ste sa umiestniť a získať nejakú cenu.“ Znelo to skôr ako rozkaz a nie ako povzbudenie. Na malé pódium sa postavil starosta, ktorý sa tak veľmi zapáčil našej Strunke. Bol to malý, tučný človečik a na červenej tvári mu bolo vidieť nervozitu. Jeho plešatá hlava mala na sebe priveľa potu, a tak predtým než začal čítať, vytiahol z vrečka svojho saka veľkú bielu vreckovku a utrel si ňou čelo. „Z tej vreckovky by vyžmýkal hádam aj liter vody.“ zašepkal mi Marek a ja som sa začala smiať.

„Uh, uh.“ Starosta oznámil svoju prítomnosť miernym zakašľaním. Po budove sa rozľahlo také ticho, že by ste počuli špendlík na zem padať. „Vážené pani učiteľky, vážení páni učiteľia a milí žiaci! Víтам vás na desiatom výročí našej literárnej súťaže,“ nepočula som zvyšok vety, lebo vtedy niekto strašne hlasno zakašľal,“ a týmto chcem poďakovať všetkým, čo sa zúčastnili. Tu sú výsledky.“ Asi chcel spraviť nejaký dramatický efekt s otváraním obálky, ale to mu nevyšlo, pretože tá obálka spadla na zem a on sa cez svoje obrovské

brucho nemohol po ňu skrčiť. Vedľa mňa niekto zvolal : „Hí!“ Pozrela som sa na Strunu, ale ostala po nej len prázdna stolička a rozmazaný fľak, čo sa tak rýchlo rozbehla obálku podvihnúť. So svojím žiarivým žltým úsmevom podala obálku starostovi a odišla spokojná sama so sebou opäť na miesto. Niektorí sa na nej začali smiať, čomu som sa vôbec nečudovala, pretože podľa mňa by mala namiesto učiteľstva robiť šprint.

Starosta čítal: „Cenu riaditeľa školy dostáva Petra Janáčková.“ Neznáme dievča pribehlo na javisko a spôsobne podalo ruku starostovi a učiteľke, ktorá jej odovzdala knihu. „Štvrté miesto získava... Čakala som svoje meno, nebola by som prvá, ale konečne nie ani druhá, ..., Marek Kardaš.“ Mareček sa prekvapený postavil a podišiel na javisko. Struna sa tešila ako splašená, kričala, pískala a objímala Mareka ako nejakého svojho milenca. Marek jej ukázal knihu, ktorú dostal, a spokojný si sadol na svoje miesto. „Tretie miesto získava Elina Bušková.“ Moje ústa zostali zaseknuté v dokonalom komickom O. Bola som taká šťastná, že som chcela začať kričať. Chcela som všetkých vyobjímať a vybozkávať. Už som vstávala, keď vtom zaznelo: „Prepáčte! Moja chyba, tretie miesto získava Michaela Nová a na druhom mieste sa umiestnila Elina Bušková! Veľmi sa ospravedlňujem!“ Struna sa usmievala a pobúchala ma po pleci so slovami: „Šikulka.“

Ja som namrzená prišla na pódium, podala ruku starostovi a učiteľke, tá mi zablahoželala, podala nejaké dve knihy a diplom a ja som odcupitala so sklonenou hlavou k Marekovi. Marek na mňa hodil spýtavý pohľad. „Som druhá!“ zasyčala som zlostne a Marek sa začal pučiť od smiechu.

Petra Štefancová, 15 rokov

ZŠ Slovenských partizánov, Považská Bystrica
3. miesto, I. kategória

PRAHA, ŠEŠT HODÍN VEČER

Malou izbou znejú tóny Beethovena. Prenikajú stenami bytu. O chvíľu rozozvučia celý dom. Zo Staromestského námestia počuť tlmené zvony orloja a šum hlasov zmesi turistov, pouličných predavačov, plačúcich detí... Klavírne zvuky však víťazia.

Uvarím čaj, nalejem do šálky. Položím ju na parapetu a chvíľu čakám, kým čaj stratí na svojej vriacej sile. Posadím sa na posteľ a opriem o bielu stenu, pokrytú plagátmi a spomienkami na fotkách. Klavírne tóny sa plavia priestorom a ja sa zadívam na horúcu stúpajúcu paru. Keď pani Tmavá začne hrať, byty stíchnu.

Presne o šiestej večer stíchnu všetky okolité byty. Vždy. Už dva roky.

Hrajúca suseda nikdy nepatrila k tým veselým, zábavným obyvateľom domu. Práve naopak. Vyhrážala sa, mračila, v jednom kuse sa jej niečo nepáčilo, nezdalo. Von vychádzala len málokedy. Nenávidela pohladenie slnečných lúčov, gánila na mesačný svit májových nocí. Zanevrela na svet. Príbuzní od nej bočili, preto jej skutočnou rodinou ostala len čierna bombajská mačka s výraznými očami a dievča menom Minca, ktoré si Tmavá adoptovala ako sedemročné a vychovala úplne sama, v úkryte pred svetom – v malom dvojizbovom byte v centre krásneho hlavného mesta.

Minca – dievča z detského domova v Anglicku, zvyknuté dýchať čerstvý vzduch, ležať v tráve, dotýkať sa kôry stromov, skákať do prudkých vln mora, pozorovať slobodný let vtákov na oblohe. V domove trávila väčšinu času na terase s výhľadom na more. Rada cítila svieži vzduch, ktorý jemne hladil jej bledú pokožku. Sama proti svetlu. Sama, ale bohatá pozorovaním darov prírody.

Tmavá ju nikdy nepúšťala von. Minca nemala kamarátov, jednoducho žila ako robinsonka – sama medzi štyrmi stenami pražského bytu.

Bola skorá jeseň, rôznofarebné listy pestro farbili krajinu a okolo stromov krútivo dopadali na zem. Minca si na jedenáste narodeniny vyprosila prechádzku. Plánovala to celé týždne. Narodeninový darček – skromný, ale nie bezcenný. Prechádzka mnohofarebnou Prahou! Tmavej sa táto prosba vôbec nepáčila, no napokon v skrini vyhrabala teplé oblečenie a na druhý deň prekročili bránu parku. Dievča sa rozbehlo po chodníku, vyhadzovalo listy a nahlas sa smialo. Krásne. Šťastne. Bezstarostne. Suseda však začala svoju tvár mraštiť – nezniesla pohľad na šťastné tváre, Mincin zvonivý smiech. Zožieraj ju pocit, že je o niečo ukrátená, keď vidí, počuje okolo seba šťastie a sama... Prudký nával negatívnych myšlienok a emócií prerušila náhla ostrá bolesť za hrudnou kosťou. Začala ťažko dýchať. Klesla na kolená. Tie jej váhu neuniesli. Spadla, stratila vedomie. Okoloidúci pán zavolał sanitku. Svet začal byť náhle vážny. Lekár povedal, že v stene aorty vznikla trhlina. Trhlina, ktorou presakovala krv. Hrozil príchod smrti. Operácia. Obavy. Klinická smrť. Vďaka nej sa Tmavá ocitla v nádhernej záhrade. Posadila sa vedľa prenikavo modrej postavy, sálajúcej nekonečný a totálny pocit šťastia a pohody. Nič krajšie, bezpečnejšie, nádhernejšie doposiaľ Tmavá nezažila. „Tak toto je ten sľúbený raj?“ prešlo jej vedomím. Natiahla ruku. Chcela sa tej prenádherne modrej postavy dotknúť. No nemohla. Nedokázala to. Niečo jej nedovoľovalo, bránilo v priamom kontakte. „Ešte nie je tvoj čas!“ prešlo jej ušami a ona začala vnímať nádhernú melódiu, ktorá pomaly slabla, strácala sa tak ako modrá postava. A vtedy sa prebrala. Jej nepokojné oči zaznamenali, že je v pooperačnej izbe.

Prešlo pár hodín, dní a pani Tmavá mohla prvýkrát vstať z postele. Jej kroky zamierili k oknu. Zadívala sa von a vtedy si to uvedomila. Uvedomila si, akú veľkú chybu robila, keď ignorovala život. Hneď po príchode domov si zaobstarala klavíra začala cvičiť. Stupnice, etudy, prednesy. Tak ako voľakedy, keď bola malá a myslela si, že svet je len krásny.. O pár mesiacov si ľudia začali rozprávať o jej nádhernej hre.

Život pani Tmavej nadobudol význam. Zmenila sa – voči sebe i druhým. Aj Minca mohla konečne slobodne dýchať. Opäť mohla do seba vstrebávať nádherné dary zeme. Ich dvojčlenná rodina mala síce stále priezvisko Tmavá, ale nielen ony vedeli, že by sa mohli pokojne volať aj ŠĽASTNÁ.

Aj najmenšie omyly, okamihy, ale napokon aj pohľad smrti do očí nám ponúkne poznanie, že život je veľmi rozmanitý. A my? My sa musíme naučiť chápať, čo nám chce život povedať, naznačiť, pošepkať.

Bolo šesť hodín večer...

Lucia Mencáková, 15 rokov

Spojená škola D.Tatarku, Poprad

Cena riaditeľky ZŠ D.Tatarku Plevník-Drienové,

I. kategória

BOZK DAŽĎA

Pred niekoľkými hodinami obloha žiarila nebesky modrou farbou a na všetkých sa smialo slnko. Hladilo ich po lícach, zotieralo im pochmúrnú náladu z tváří. Upozorňovalo na krásne ráno, lepší začiatok. Dodávalo maličkú nádej tým, ktorí ju už dávno zahodili.

Našťastie, mraky vyslyšali moje prosby a rozprestrelí tmavé chumáčce mračien, aby ani jeden jediný slnečný lúč nemal šancu dopadnúť na zem, vzniesť do sveta ľudí štipku radosti alebo dokonca neutíchajúcu túžbu po záblesku nádeje.

Ulice sa začali vyprázdňovať, no ja som len pomaly kráčala ďalej so slzami v očiach. So slzami, ktoré predstavovali truhlicu pokladov-moje spomienky. Držala som ich pevne zamknuté, aby neukázali svet, čo skrývajú. S každým krokom to bolo oveľa ťažšie, ako som si predstavovala. Bránili sa. Chceli sa vydať na svoju ďalšiu cestu, no ja som ich odmietla pustiť. Nemohla som ich stratiť, okrem nich mi už absolútne nič nezostalo.

Všetko sa mi rozplývalo pred očami. Strácalo význam rovnako, ako pre mňa prestal existovať čas. Nepredstavoval vôbec nič. Jeho čaro sa vytratilo so závanom jesenného vetra. Rozutekal sa pomedzi ľudí s jediným cieľom: schovať sa pred tými, ktorí ho najviac potrebujú. Pred kýmkoľvek, kto by ho začal naháňať. Odišiel odo mňa.

Prvá kvapka. Vypustená baldachýnom mračien zo svojho zovretia mi vletela priamo do oka. Vnikla do môjho vnútra a bez opýtania

sa vítala z mojimi horúcimi slzami. Vybojovala si poznávaciu cestu po rieke môjho utrpenia, nevedno, kam ju zavedie. Pokúšala sa horúce kvapôčky upokojiť v domnienke, že pre nich nepredstavuje iba zbytočnú zatúlanú kvapku vody. Jej pokusy boli márne, i tak im nezabránila v úniku. V úniku, ktorý predstavoval... niečo.

Sklamanie? Lútosť? Zradu? Potešenie? Lásku? Odpustenie?

Tieto pocity sa ťažko rozoznávali. Dlho som nezakúsila chuť rôznych citových rajov, pretože som to nepovažovala za dôležité. Život plynul bez akýchkoľvek nútených pocitov. Po mojej ceste ma sprevádzali len víri mojich myšlienok, ktoré sa nevedeli dohodnúť na rovnakom smere a všetko ešte viac prevrátili naruby.

Druhá kvapka. Dopadla mi na líce s pripomínajúcim úderom blesku, ktorému moje slzy pripadali ako nápomocná ruka pri nasadaní na bláznivý tobogan. S chuťou sa spúšťala po rôznych zákrutách, len aby si predĺžila cestu. Nakoniec sa i tento tobogan skončil a kvapku to veľmi netešilo. Prialo si byť mojou súčasťou, ale ja som ju nepotrebovala.

Nikoho som nepotrebovala. Ani tie milióny slz, ktoré ju nasledovali a prejavovali niečo, čomu som nerozumela. Všetci ma opustili, prečo by nemohli aj ony?! Mali vôbec dôvod ostávať so mnou?

Tretia kvapka. Skĺzla mi po čele a predierala sa cez moje červené líca. Prudko sa púšťala, bezhlavo si prerážala svoju cestu cez prekážky a padala dole ako vodopád.

Pripadalo mi to, akoby pred niečím utekala. Pred mojimi slzami, ktoré pre ňu momentálne predstavovali lávu? Možno len chcela skopírovať cestu svojich drahých priateľiek, aby sa spolu mohli vrátiť tam, odkiaľ prišli. Na vysokú vzdialenú oblohu a len sledovať, čo sa deje, do ničoho sa nezapájať.

Ďalšie kvapky už neuvažovali nad svojim osudom. Vedeli, že toto je ich nemenné poslanie. Bol im pridelený takýto údel a ony sa s ním musia vyrovnáť. Nemajú na výber. Sú podriadené, ktoré musia

chtiac-nechtiac plniť príkazy.

Slzy už len voľne stekali a nasledovali svoje ostatné sestričky. Nezáležalo na tom, že som sa ich pokúšala zastaviť. Nevyhovovali mojim požiadavkám. Iba stekali silnými prúdmi čo najďalej od všetkého.

Závidela som im. Ony mohli ujsť pred utrpením. Vyhnúť sa večnému trápeniu. Nemuseli kráčať neistým smerom s vedomím, že je zbytočné utekať. Pred problémami sa neskryjú. Netrápili sa, že takýto maratón nikdy nevyhrajú. Im bolo takmer všetko ukradnuté. Nezaujímali sa o témy, ktoré trápili ľudí.

Ony boli slobodné. Smeli si robiť, čo sa im zažiadalo. Nikto im nekládol obmedzenia. Nesužoval ich smútok, nezáväzoval im ruky. Nenechali ho, aby si z nich spravil bezbranného baránka a zložil ich na kolená. Neľahli si na jeho príkaz na špinavú zem a nevydali mu všetko, čo vlastnili ich srdcia.

Slzy boli silné. Postavili sa pred zármutok a utkali neprekonateľnú sieť, z ktorej si nemohol vytiahnuť radosť, šťastie, úsmev ani ich nemohol nahradiť. Slzy hrdo dvíhali hlávky dohora a ťahali sa z hlbín truhlice, do ktorej sa ich pokúšal smútok zahnať. Odkopávali chvíle plné bolesti. Vypľúvali z pľúc dusivé momenty tej osudnej noci. Vyhnali z každého svojho póru žiaľ a nedovolili mu, aby ich ovládol. Omámil ich hanbou, po ktorej tak slastne túžil. Neprenehali mu ďalšiu príležitosť zničiť bytosť zúfalstvom. Netlačili sa do úzadia, aby nemuseli bojovať. Postupovali vpred do prílívových vln spomienok a tasili svoje kordy. Bránili svoju podstatu, svoje bytie. Krotili smútok ako besného leva a nútili ho, aby sa vyparil.

Vo mne nevrel plameň odvahy. Odplavil sa odo mňa a prenechal vládu žiaľu, ktorý prinášal ničiace duny spomienok. Valili sa z každej strany a kruto si cezo mňa razili cestu, prechádzali mojim bytím, akoby nie ony boli abstraktné, ale ja. Možno to bola skutočne pravda.

Žila som vo svete minulosti a zabúdala na prítomný. Prečo aj naň myslieť? Nič mi neprinášal, nič mi nehovoril. Netúžila som byť jeho súčasťou. Vníkala som každučký jeho hmotný kúsok a priala si zmiznúť. Tento svet mi bral dych a vytrhával zo mňa posledné náznaky ľudského života. Zavial svieži vánok a odvial so sebou večne usmievajúce sa dievča, ktoré vnieslo svetlo do iných životov.

Zaklonila som hlavu a hrdo svoju tvár ukazovala nebesám. Roztiahla som ruky a zakrútila sa. Slast' prešla celým mojím telom po dotyku dažďových kvapiek. Nežne ma hladili po tvári a naplňali pokojom. Zatvorila som oči a vybavil sa mi obraz, ktorý ma nejednen raz dohnal k šialenstvu.

Skúsenosť blízka smrti. Dokonalý zázrak, ktorý ma nechal medzi živými. Premena krásneho dňa na hrôzostrašnú katastrofu. Nafúknuté airbagy, rozmlátené auto, úlomky skla, ostrý blesk, ktorý vyhnal nádej úderom biču a temnota, ktorá sa prikrádala a pohlcovala svetlo.

Otvorila som oči s chvejúcimi slzami a nesmiernou túžbou sa natáhovala za jasnou žiarou k oblohe. Pripravená ujsť z temnoty som sa zhlboka nadýchla, keď som začula svoje meno. Pohľadom som preletela od jasnej žiary k tme. V diaľke sa črtali rozmazané siluety vyžarujúce iskry. Osvetľovali tmavé kúty a statočne si prerážali cestu ku mne.

Moje srdce poskočilo a rozbúchalo sa hlasnými údermi, ktoré ma prebrali. Rozprúdili divé prúdy žilách a vniesli do mňa pocit, aký som dlho nepocítila. Túžbu ďalej bojovať. Dýchať. Rozprestierať krídla a vzlietnuť.

Veronika Kováčová, 14 rokov

ZŠ Slovenských partizánov, Považská Bystrica
Cena MO Matice slovenskej, I. kategória

VECI, KTORÉ MA ROBIA ŠŤASTNÝM

Cestou zo školy som išiel navštíviť babku. Vždy tam chodím po škole a snažím sa babke pomôcť s upratovaním, nakupovaním a aj s varením. Babka je už staršia dáma, nie je už tak fyzicky silná ako kedysi, ale pamätá si všetko. Dôležité je, že mi vždy pomôže. Aj s problémami dnešnej doby, ktorý mi tak nerád prechádzam, lebo nikdy sa nezbavím pocitu, že pri sebe nemám žiadnu silnú ľudskú podporu... jedine tak ona, aj keď... Moji rodičia doslova stále pracujú, nemajú moc čas sa mi moc venovať. Kedysi som mával aj pestúnku, ale tú som odmietal a radšej som bol s babkou. Aj keď sa to rodičom príliš nepáčilo. Babke som sa zdôveroval o svojich pocitoch, keby som o nich povedal моjím rodičom, vysmiali by ma. Pre nich je základ škola, ostatné veci idú bokom. Áno je a s týmto tvrdením určite súhlasím, ale myslím, že sú tu aj iné dôležité veci a ja som ich zatiaľ nenašiel.

„Vieš, babka,“ podišiel som k nej a posadil som sa vedľa nej na pohovku a podal som babke šálku čaju, „znova sa mi vysmievali, lebo som podľa nich obyčajný loser a šprt so šikmými očami“. Krivo som sa pousmial na babku v ktorej som v očiach zbadal zdesenie. „Snažím sa to ignorovať, ale všade, kde idem sú len poznámky voči mne a mojom výzore, vďaka Bohu, že už ma nebijú, odvtedy ako sa to dozvedela triedna učiteľka tak sa mi boja aj vlások skriviť na hlave, ale podľa mňa psychická bolesť je väčšia ako tá fyzická, rozumieš? Aj tak horšie ako táto slovná šikana je, že tu nie je človek okrem teba, ktorý by mi pomohol zabudnúť na týchto bezcitných sopliakov. Čím som si to zaslúžil?“ pozrel som sa s nádejou na babku, či by mi mohla pomôcť. Hľadel som na ňu upätým pohľadom a po chvíľke sa mi

ozvala. „Evan, nikdy sa prosím nehanbi za to aký si, a skús sa zamyslieť nad tými ľuďmi, ktorí si z teba robia žarty. Kde to takáto hlúpa generácia dotiahne? Nikde! Nadávajú ti len preto, že to, čo si dokázal ty, oni nikdy nedokázali. Majú potrebu ťa zosmiešňovať a samých seba vyvyšovať.“ Usmiala sa. Prečo sa mi smejú? Pre jednoduché dôvody. Môj otec pochádza z Japonska, takže som napoly Japonec a to nedokážu zniesť, odjakživa sa mi za to smiali a najviac aj to, že sa učím a robím niečo pre svoju budúcnosť narozdiel od nich. „Nájdi si veci, čo ťa budú robiť šťastným, nemysli na zlé, buď pozitívny a všetko to príde samo,“ babka povedala a zažmurkala na mňa. „Ale, keď ja neviem čo ma robím šťastným?“ odfrkol som. „Ako som už povedala, príde to samo.“

Náhlil som sa, lebo sa začalo stmievať, ale zastavil som a samého seba som pristihol ako sa pozerám na dom oproti mojej babky. Zhodu okolností tam býva Emily, dievča z mojej triedy, ktorá sa ma občas zastane, keď sú chalani nezniesiteľní. Na to, že sa takmer vôbec nerozprávame a že jej stále požičiavam perá, keď potrebuje, je ku mne milá a zle mi nikdy neurobí. Asi jedna z mála. Ostatní sú ku mne nepríjemní. Ved' preto nemám žiadnych kamarátov, pre mnohých nepochopiteľná vec, ale pre mňa? Krutá realita. Dúfal som, že by som Emily mohol aspoň zakývať a pozdraviť, lebo dnes sa ani v škole neobjavila. Nevidel som ju, bolo to naozaj zvláštne, stále ju vidno niekde vonku sediacu v tráve maľovať. To máločo o nej viem, že by chcela byť umelkyňou.

Keď som prešiel po tejto ulici zabočil som a kráčal som ďalej dopredu. Bývam asi 6 blokov od babky, ale nevadí mi to, rád chodím pešo. Keď chodím po svojich, všímam si okolie a samozrejme si vždy obzriem aj bočné uličky, ktoré sú zväčša tmavé a záhadné. Išiel som a keď som sa blížil v uličke, ktorá sa nachádzala na pravej strane, započul som silný šuchot a krik dievčaťa. Nachvíľu som stuhol, ale odhodlal som sa ísť ďalej. Nemohol som sa na tam nepozrieť. Videl som tam skupinku 3 chlapov, ktorí obklúčili dievča, ktorému som žiaľ do tváre vidieť nemohol. Kričala a pišťala. Jeden ju držal za rameno a druhý jej zvieral dlaň a tretí s okuliarmi na ňu uprene hľadel. Keď zakričala „POMOC!“, spoznal som ju. Bola to Emily! Nechápal som,

ale nezdržiaval som a pribehol k nim, rýchlo som natukal telefónne číslo na políciu a začalo zvonit'.. „Hej! Nechajte ju na pokoji!“, zakričal som na nich. Keby som nezakričal, ani by si ma nevšimli, dívali sa na mňa dost' zvláštnym a neprijemným pohľadom a dost' som sa bál, čo sa z toho vyvinie. Všimol som si, že jeden z chlapov s vyholenou hlavou, mi pripomínal boxera, stisol Emilynu dlaň ešte tvrdšie až sa mu napli žily a odtiahol ju. Vyzeral byť dost' naštvaný. Polícia v telefóne sa mi ozvala a ja som so straseným hlasom nadiktoval, čo sa deje. Keď som so smrťou v očiach premeriaval všetkých štyroch, prišlo mi, že sa Emily dostala do veľkých problémov a jej telo bola samá modrina. V jej pohľade sa dalo usúdiť, že sa bojí a umiera od túžby utiecť, ale to sa jej podariť nedalo. Zrušil som telefón a videl som, že siláci majú v pláne sa za mnou rozbehnúť. „Bež a choď na policajnú stanicu, Emily!“ vypustil som z plných pľúc na ňu. Ten, holohlavý a okuliarnatý spustili pohľad na Emily a ostal pri nej len ten jeden. Keďže ju neblokovali ďalší dvaja, silne kopla zvyšného do kolena, reflexívne ju upustil a ona utekala, on ostal a zvíjal sa v bolestiach. Ja som ďalej od nich bežal, bol to hrozný pocit. Našťastie, policajná stanica, ako som poradil Emily, aby tam išla, bola blízko a aby okamžite pribehla a bola v bezpečí, lebo keby tam ostala, nebolo by to dobré. Keď som sa nad tým zamýšľal, a popritom so behal, nehľadel som na cestu a podkol som sa, ešte som chvíľu vnímal a stihol som zazrieť, že za mnou boli tí chlapi, ale mal som veľký náskok, ale už ďalej nebežali za mnou, ale išli úplne iným smerom. Zdrhli.

Tipujem, že asi po troch hodinách som sa zobudil na nepoznanom mieste – v miestnosti, kde steny boli fialové a oblepené plagátmi skupín. „Kde to dopekla som?“ zahundral som si, keď v tom vošla do miestnosti Emily s krásnym úsmevom na tvári a oviazanou rukou. Prišla ku mne a pobožkala ma na tváre a zašepkala mi do ucha: „Ako sa vám spalo, môj záchranca?“. Neodrthol som od tej krásky oči, dokonca som aj onemel. „Evan?“, zadívala sa mi do očí a potľapkala ma po pleci. „Um, čo?“, zostal som z tohto všetkého zmätený. „Zachránil si ma, boli to zloději, jednoducho ma prepadli a obávam sa toho, čo by sa stalo, keby som tam ostala dlhšie. Ďakujem ti moc za to, že si zavolať pomoc, keď som bola v núdzi Hlupáci aj tú kabelku tam ne-

chali,“ vydýchla a znova pokračovala, „tvoja babka je dole v obývačke, mama jej zavolala, veľmi sa teba bála, si to zvládol a aj ja, až na tie moje modriny, keď som sa bránila!“ Zasmiala sa a ja som musel tiež. Prišlo mi to milé, že pred pár hodinami sme zažívali adrenalín ako z filmu a teraz sa na tom smežeme. Je to možné?

S Emily sme a rozprávali tak dlho, že to bolo pre mňa niečo úžasné a výnimočné. Stále som jej hľadel do očí, nikdy som nevidel tak krásne modrú farbu. Cítil som, že konečne je tu niekto, kto mi rozumie, neviem, možno je to príkrátko hodnotiť, ale vyžaruje v nej tá správna energia, ktorá ma núti to cítiť. Našu „spoznávacú“ chvíľku nám prerušila moja babka. Veru, už bola priveľa hodín a museli sme ísť. Objal som Emily a tešil som sa, že ju niekedy najbližšie uvidím, zhruba týždeň nebude v škole, musí sa doma liečiť, hádam ešte vonku pôjdeme.

Keď som si zaľahol spať, započul som klopanie na dvere. Prišli rodičia, boli na služobnej ceste a práve dnes sa mali vrátiť, zmenili sa plány tak namiesto cesty domov museli ísť sem k babke. Často tu nechodia, ako už bolo spomínané, nemajú čas ani na vlastné dieťa, nie to ešte na iného príslušníka rodiny. Vyzerali dosť zhrozene a to bolo asi po prvýkrát, kedy sa museli o mňa báť. Bol to zvláštny pocit, bol som rád, že to nenechali len tak a prišli si pre mňa. Mama ma objala okolo krku zašepkala mi do ucha: „Máme ťa radi, prepáč nám to všetko.“

Na druhý deň som si založil denník. Jednu stránku z denníka som venoval veciam, ktoré ma robia šťastným – presne ako mi povedala babka. Prvá vec, ktorú som si tam zapísal bola: POMOC. A uvedomil som si, že je skvelé pomáhať ľuďom a nemyslieť len na seba a to ma robí šťastným. Ďalej to bolo: PRIATELSTVO. Napriek tomu, že nemám veľa priateľov, ale zase nepotrebujem mať sto priateľov a ani jeden z tých stých ma nebude mať rád preto, aký som. Stačí mi aj tých pár u ktorých mám istotu priateľstva. Tretia vec bola VZDELANIE, vážim si ho, pretože bez neho niet dobrej budúcnosti. Poslednú vec, ktorú som napísal bola: RODINA, to je základ. Nerozumiem, prečo som si to skôr neuvedomil aká je pre mňa dôležitá. A som rád, že všetci sme si to jasne vysvetlili. Ja, babka a rodičia.

Myslím, že si uvedomili, že urobili chybu a samozrejme som si to priznal aj ja.

Po pár dňoch sa Emily ozvala. Bol som neskutočne rád. Ak niekto nájde človeka, ktorého má úprimne rád, je to preňho viac než výnimočné, keď sa s ním môže rozprávať a stráviť čas. Pozvala ma, aby sme sa išli prechádzať, chce mi niečo dať. Tentoraz som však bol doma, takže som musel za ňou prísť. Keď som prechádzal okolo uličky, kde sa to všetko v ten deň stalo mal som zmiešané pocity a nad všetkým tým som premýšľal. Bol som vlastne rád, že sa to stalo? Nevieť. Obzrel som sa na denník, ktorý som zdržal a nosil ho popri sebe. Spomenul som si na pekné slová, ktoré mi poradila babka. Nájdi si veci, ktoré ťa budú robiť šťastným... a tie prídu samé, keď nebudem myslieť na veci, ktoré ma robia smutným...

Keď som konečne Emily stretol, videl som, že bola rada, že ma vidí. Objala ma okolo krku. Nemohol som si odpustiť otázku: „Čo mi chceš dať, Emily?“. Usmiala sa a pozrela sa mi do očí. „Toto,“ pobozkala ma na pery. A začal som tomu všetkému chápať. Do denníka som si napísal ďalšiu dôležitú vec a to je LÁSKA. Keď stretnete spriaznenú dušu, život je hneď krajší a práve láska vám pomáha prekonávať nepríjemné nástrahy, čo prináša život.

Andrea Myslivcová, 15 rokov

ZŠ Slovanská, Považská Bystrica

Čestné uznanie, I. kategória

NIE SOM INÁ

„Ty rozprávaš!“ zakričala som nadšene. „Ty naozaj rozprávaš! Nezdá sa mi to, že nie?“ nadšene som poskakovala. „Jasné, že sa mi to nezdá, ty rozprávaš!“ Zatlieskala som, urobila otočku a znova som sa zahľadela na postavu predou mnou, ktorú som už dlhé roky pozorovala. „Prečo si sa ku mne neprihovoriť skôr?“ nadšenie zo mňa opadlo a vyčítavo som sa mu pozrela do očí. Pozrel sa na mňa, premeral si ma a sadol si na trávku. Vietor zafúkal a jeho čierne, nakrátko ostrihané vlasy mu zakryli oči. Mal krásne oči. Tmavšie ako je noc sama! A tie pery... Ach, ódy by som mohla písať.

Bol vysoký. Veľmi. Mal dlhé nohy a večne nosil kraťasy. Či bola zima, či bolo leto, vždy mal tie isté čierne kraťasy s červeným lemom. Ani košelu si nevymieňal. Žeby si kúpil toľko rovnakých košiel? Asi sa mu páčia...

A verili by ste? Ono to vonku nasneží a on si ako blázon behá v žabkách! No hotový blázon!

Ale páči sa mi. Alebo nie? Páči sa ti! Nepáči, len trošku... Páči a neodvráť!

„Kam ideš?“ spýtala som sa, keď sa zrazu zodvihol zo zeme. Nič nepovedal. Iba sa na mňa usmial a odišiel. Pozerala som sa ako odchádza a mizne v diaľke. „Ty si sa mi prihovoriť, počula som ťa,“ zašepkala som do vetra.

Chvíľku som si postála a potom som si sadla presne na to isté miesto, kde sedel on. Vedela som, že si sadnem presne tam, kde on, pretože som videla vyležanú trávku.

A prečo tu sedím sama?

Nemám žiadnych priateľov. Dokonca ani nepriateľov. To by som as-

poň niekoho mala. Som ako tento vietor. Som, ale nikto si ma nevšíma. Jedine, že by som urobila nejakú neplechu, ale ja som dobrý človek. To by som nedokázala! Ale dokázala! Nie! Dokonca ani rodičov nemám. Asi ma nechceli. Tak mi to povedala rodina, ktorá si ma prisvojila.

Ale ja nikomu nepatrím! Dokonca ich nemám ani rada! Len ich jednoducho znášam. A oni znášajú mňa.

Neklam sa, neznášajú ťa! Ale áno, znášajú. Dokonca mi to povedala, že ma má rada. To si iba nahováraš! Klameš sa! Si nič, len vzduch, len obyčajný vzduch! Nie som... Mňa vidieť. Viem to. Videla som sa. Hnedé oči, úplne nevýrazné, úplne všedné! Bledočervené pery, skoro až ružové. A vlasy? Tie mám ako kôra stromu. Niekde tmavšie, niekde svetlejšie. Som všedná, som obyčajná, som nezaujímavá, ale som! Viem to! Videla som sa! Viem to!

Večerala som s ľuďmi, u ktorých bývam veľmi, ale veľmi dlho. Pri stole bol každý ticho. Bolo počuť ako hodiny tikajú a počula som ako vonku nezmyselne prší. Dážď bil na okno, ale mňa to upokojovalo. Večeru som nedojedla celú. Ostala mi tam zelenina, ktorá mi nešla na chuť. Bola veľmi zvláštna a moc pestrá.

Po večeri som išla do kúpeľne. Najskôr som sa prechádzala sem a tam a rozmýšľala som nad tým, ako sa ku mne konečne prihovril. On rozprával! On sa prihovárал mne! Nikomu inému, len mne! Z úsmevu bola zrazu smutná tvár. Mám sa pozrieť do zrkadla? Nemám? Čo ak sa tam nevidím? Ale mala by som sa! Ved' to je normálne. Všetci sa vidia v zrkadle!

Neodolala som. Pozrela som sa. Bola som rovnako všedná ako vždy. Žiadna zmena...

Lahla som si do postele dúfajúc, že sa mi prihovrí aj v snoch. Najskôr som len tak hľadela do bieleho stropu a predstavovala som sa v krásnych šatách, pri krásnom dome a... s ním... Už nemal tie isté čierne nohavice s červeným lemom a ani tú košeľu. Ba dokonca nemal ani tie žabky. Mal krásne čierne sako a obtiahnuté modré rifle. A jeho chodidlá zakrývali čierne, naleštené lakovky. Držala som ho za ruku a stáli sme vedľa seba, bol krásny a ja som tiež krásna, bola som nevšedná, ŽIARILA SOM! Nemysli si, že príde princ na bielom koni.

Budeš navždy sama. Dokonca ani samota ti nebude robiť spoločnosť! Nebudem sama! Nebudem!

Rukami som si chytila tvár a schúlila som sa do malého kľbka. Zatvorila som oči...

Bolo ráno, keď som sa zobudila. Pretrela si oči, rozčesala vlasy a obliekla si obyčajné tričko a obyčajné nohavice. Moje topánky tiež neboli ničím iné. Obyčajné a vyšúchané.

Nemala som chuť na raňajky. Iba som prešla okolo ľudí, ktorých musím znášať, prešla cez chodbu s ich fotkami a vyšla von. Okolo mňa prešla pani so psom pri nohe a ako slušnosť káže, pozdravila som. Pani sa vôbec neobzrela a dokonca ani pes o mňa nejavil záujem.

Vzdychla som si.

Prešla som cez cestu. Skoro ma zrazilo! Ani vodiči si ma nevšímajú. To na tomto svete naozaj nehrám nijakú rolu? Som ti vravela, že si obyčajná, zbytočná! Jedno slovo mi udrelo do hlavy. Zbytočná. Som zbytočná? Nemôžem byť zbytočná, prečo by som inak bola? Čo ak som zbytočná?!

Prechádzala som sa popri rieke a zastavila som si pri lavičke, kde som ho videla ako sedí a hľadá do rieky.

„Ahoj,“ pozdravila som ho. Telom mi prešli zimomriavky a celá som sa nadchla. Pozrel sa na mňa, premeral si ma a znova sa díval do rieky. Nadšenie opadlo.

„Prečo nerozprávaš? Počula som ťa! Niečo si hovoril! Viem to!“ kričala som.

Ľudia prechádzali okolo mňa a napodiv, obzreli sa. Každý sa obzrie keď vietor vyvádza! Prestaň! Bud' ticho!

„Prečo mi nič nepovieš?“ šepala som. „To už ani ty ma nevidíš?“ Sklonila som hlavu a rozbehla som sa. Nevedela som kam bežím. Nohy ma niesli cez celé mesto, cez každú ulicu a nezastavovali. Hovorila som ti to! Nikto si ťa ani len nevšímne! Si menej než nula! Si menej než zbytočnosť!

„Ticho! Bud' už ticho!“ Snažila som sa utiecť pred hlasom, ktorý ma prenasledoval. Bola som už pri dome, keď som ho znova uvidela. Stál tam predo mnou. Stál a hľadel mi do tváre. Ani brvou nemykol.

„Prečo nerozprávaš? Už si ako ostatní,“ vyčítala som mu. „Nerozprávaš...“ šepkala som. „Nerozprávaš...“ šepkala som. „Ty nerozprávaš!“ kričala som!

Hovorila som ti to! Nikto si ťa ani len nevšímne! Si menej než nula! Si menej než zbytočnosť! Si nič... Len nič... Len stvorenie, ktoré nevidieť... Si len prach na tejto zemi...

Cítila som hnev! Očervenela mi tvár, zaplavila ma horúčava. Slzy mi stekali po rozpálených lícach. Rozbehla som sa domov. Chcela som si ľahnúť do postele a schovať sa pred hlasom, ktorý ma ničí. Otvorila som dvere. Prešla cez chodbu.

„Pod' sem!“ pevný ženský hlas na mňa volal z kuchyne. Išla som. Niekoľko na mňa prehovoril! Konečne!

„Prosím?“ povedala som utraseným hlasom. Utrela som si slzy z očí a snažila som sa usmiať, ale keď som uvidela ich... tých ľudí v plášti... v bielom plášti... nevedela som čo robiť? Nevedela som, čo sa robí? Zrazu ma dvaja muži v bielom vzali do veľkého auta. Pripútali ma o nosidlo a niečo mi vpichli do krku! Bolelo to!

Zatvárali sa mi oči...predstavovala som si bielu stenu v mojej izbe a... Keď som otvorila rozospaté oči, zrazu som sa nachádzala v bielej izbe, kde bola iba posteľ. Vidiš? To preto, lebo si zbytočná, už si nemohla ani žiť s ostatnými! Preto ťa zavreli!

„Bud' už konečne ticho!“ Vyskočila som na rovné nohy a rozhodila rukami. „Prečo som tu?“ spýtala som sa ničoho. „Už sa nikto so mnou nerozpráva? Už ani on?“ Prudko som dýchala. Sadla som si na posteľ a schúlila som sa do kľbka.

„Prečo som tu? Chcú ma chrániť? Preto sú tu tie steny? Alebo chcú ochrániť ľudí predou mnou? Ale ja som dobrá, nie som zlá. To ty si zlá! Ty si zlá!“ Triaslo so mnou a hrudník mi prudko skákal hore a dolu. „Chceme ťa chrániť pred tebou.“ Ozval sa hlas. Nevedela som či je mužský, či ženský. No tie slová, boli akoby zoslané zo samého pekla...

„Predou mnou?“ spýtala som sa samej seba. Áno, pred tebou! Pretože ty si nič a nemáš právo tu byť! Si nič!

A ty si ja... A ty si ja...

Miroslav Vokel, 14 rokov

ZŠ s MŠ Považská Teplá

Čestné uznanie, I. kategória

ZÁZNAM V DENNÍKU JEDNÉHO OBYVATEĽA PLANÉTY K₃

13. 30. 3333

Presne o 34. hodine miestneho času nás navštívili mimokátriovia. Prišli k nám z planéty, ktorú oni sami nazývajú Zem, a preto aj my ju tak označujeme, hoci v našom jazyku to znie dosť čudne. U nás sa hovorí, že táto planéta bola obývaná rôznymi votrelcami, ktorí pravdepodobne nepochádzali pôvodne zo Zeme, lebo sa k svojej planéte správali príliš macošsky. Ku koncu jej existencie vyzerala naozaj úboho, a to aj z poriadnej diaľky! Ich obydlia boli postavené zo zvláštneho materiálu, z betónu alebo z tehál a na vrcholoch domov vytŕčali dohora rôzne kovové tyče a kruhové taniere. Nie všetky domy im však slúžili na bývanie. Niektoré vypudzovali do prostredia rôzne, pre ľudí jedovaté látky. Doteraz sme neprišli na to, čo tým vlastne chceli spôsobiť. Či to bola nejaká forma samozničenia... Ale až tak zúfalo zase nevyzerali, tak neviem. Na premiestňovanie používali buď nejaké dopravné prostriedky, ktorými tiež spôsobovali znečisťovanie ovzdušia, a to potom dýchali, alebo vlastné nohy, v ktorých si mohli vymieňať súčiastky - kĺby. Ich spôsob pohybovania sa bol teda značne odlišný od toho nášho, aj keď ten náš by už tiež potreboval nejaké progresívne zmeny. Teleportovanie sa na miesto, ktoré si predstavíme v myslí, už viackrát prešlo rôznymi úpravami, ale stále je čo zlepšovať. Mimokátriovia si hovorili vo svojej reči „ľudia“ a na našu planétu sa dostala časť z nich na obrovskej vesmírnej lodi. Jej názov bol Titanic II. Hovorilo sa, že táto loď mala aj predchodcu, Titanic I., ale ten mal byť údajne zničený mimozemšťanmi, teda našimi (v pozemskej reči

teroristami). Boli ukrytí v napodobenine ľadovca. Naozaj predpotopný spôsob maskovania! Ale ako sa ukázalo účinný. Titanic I sa po náraze na maketu ľadovca rozlomil a podľa plánu šiel ku dnu. Čo sa dialo potom, to sa u nás učia už škôlkari (to je jeden z mála vynálezov, mám na mysli škôlku, ktorý sme prebrali od pozemšťanov). Ľudia mali trikrát menej rúk ako my. V súvislosti s tým mi napadlo, ako som sa vždy zvykol zasmiať, keď sa sťažovali, že majú plné ruky práce. A čo máme hovoriť my?! Posledná vzorka ľudského potomstva nás po dlhých rokoch vesmírneho výskumu na ich planéte navštívila z dôvodu prinesenia dôkazov o našej existencii. Pche! Prišli z akejsi osady, ktorej hovoria Slovensko, takže naša snaha o rozhovor bola márna. Ich tlmočník si vraj nechal za svoju prácu zaplatiť celý majland. Keďže sa konečne o našej existencii skutočne presvedčili a, prirodzene, nechceli sa už vrátiť na svoju zúboženú planétu, vymenili sme si darčkové predmety. Na toto sa pri všetkých vesmírnych návštevách veľmi teším. Je paradoxné dostávať veci, ktoré pre niekoho tak veľa znamenajú a my tej ich hodnote akosi nerozumieme. V tom by sme sa mohli zlepšiť. Už pracujeme s kolegom v labáku na inštalácii čipu osvojenia si cudzích predstáv mimokátriových bytostí do našich pamäťových zložiek centrálnej sústavy. My sme dostali od nich hrudku ovčieho syra (už som to poslal na výskum a chemický rozbor kolegom), slovenskú vlajku (trochu fádne farby) a fujaru (na výsledky rozboru tohto predmetu sa najviac teším, myslím, že nám by mohol poslúžiť ako zamieravač teleportických prenosov). Mimokátriovia sa u nás veľmi rýchlo udomácnili. Sú to naozaj prispôsobivé bytosti! Dúfam, že nezačnú uplatňovať u nás svoje samodeštruktívne schopnosti. V tom sú fakt dobrí! (Práve sa hádajú, kto bude bývať bližšie pri zdroji energie. Naozaj exotické bytosti!)

Oliver ASZTALOS, 14 rokov

ZŠ, Mlynská 50, Senec

Čestné uznanie, I. kategória

KOMEDIANT ŠTEVO

Už dlhšie sa zamýšľam nad tým, prečo väčšina dospelákov berie život tak, akoby sa im na planéte Zem vôbec nepáčilo a chceli by žiť dakde v rozprávkovej krajine, kde by im pečené holuby padali rovno do „huby.“

Moje uši často štekli ich hlasy: „Čo je toto za život? Vol'akedy bolo oveľa lepšie. Čoho sme sa to len dožili?“ Pritom väčšina z nich vyseďuva v krčmách a tam, akože, zapíja svoj bôľ. Zapíjaním bôľu dokážu minúť všetky peniaze, ktoré im štát posielajú, aj keď nepracujú.

Patrím do rodiny, v ktorej obaja rodičia „makajú“ od svitu do mrku. Podnikajú v doprave a už dávno som pochopil, že to pravé podnikanie je zamotané v nekonečných hodinách a keď večer prídu domov, času na ich dve školopovinné deti im akosi nezostáva.

Bolo by sa teda na čo sťažovať aj v našej rodine! Ale čo by sa tým vyriešilo? Nič! Aby napätie u nás nestúpalo, zvažoval som o inej ceste.

Ségra ma nazvala komediantom, keď som pred ňu predstúpil s myšlienkou, ako pripútať rodičov na stoličky dennodenne aspoň na štyridsaťpäť minút a spoločne, ako veľká rodina si vypiť šálku čaju.

Otec mi často vravieval:

„Pamätaj, synak, radšej bývať v stane ako vedľa zlej susedky.“

Na otázku prečo, zaznela odpoveď:

„Medzi zlým susedom a peklom je iba nepatrný rozdiel.“

Neviem, kde sa nachádza peklo, ale po zlom susedovi som darmo pátral. Nepoznám zatiaľ dôvod, no ku mne sa všetci susedia správajú celkom fajn! Tatkovci nerád oponujem, a tak mi čosi napadlo. Nazval som to špáso-výmysly a ono to k môjmu počudovaniu a nakoniec aj k počudovaniu ségry, začalo fungovať. Dokonca k našim seansám va-

rila čaj. Bol to pokus o jej prvé „jedlo“ v živote. No ja vravím, že rokmi sa človek zdokonaľuje a ona sa isto iste raz vydá. Pevne verím!

Uvažoval som či je viac poprekrúcaný paragraf, alebo životy ľudí na plačúcej planéte Zem. Stop! Nebláznite, ľudia, a prestaňte konečne myslieť negatívne!

Ak sa Vám to nedarí, možno vám postačí pootvoriť dvere do nášho štvorizbového bytu, aby ste pochopili, že kreslený seriál „A je to!“ je u nás na pľaci od rána. Ak neveríte mojim slovám, pozývam vás k nám na raňajky. No musíte prísť v utajení.

Vy dvaja súhlasíte? Tak v tomto momente vás šibnutím prútika premieňam na malé muchy.

Čo mi to bzučíte do ucha? Bože, vy nepoznáte našu adresu!

Napravím! Bývame v Bratislave na Ulici Jána Tíka, tretie poschodie, byt č.103.

Máte šťastie, výťah funguje!

Čo zasa bzučíte? Prepáčte, akosi som pozabudol, že máte krídla.

Tak zajtra ráno sa vidíme.

To by nebola ségra ségrou, keby nevrieskala hneď zaránky a nepobudila okrem našej štvorčlennej, pardóón, zabudol som na babku a jej papagája, oprava, šesťčlennej rodinky, aj polovicu činžia-ka.

Darmo jej vysvetľujem, že priveľmi vetrala a to je dôvodom návštevy dvoch otravných múch. Začala ich naháňať mucholapkou ako námesačná a mne, keďže som vedel, kto to k nám práve priletel na návštevu, sa vlasy postavili na hlave aj bez použitia tužidla.

Nechápala, keď mucholapka zlomená na dve časti letela pootvoreným oblokom. Výkrik susedky, akoby dakde vybuchla atómka, naznačoval na skorý a určite veľmi milý ranný pozdrav.

Nezamknuté dvere, tak ako vždy, sa rozleteli v pántoch, keď sa v nich zjavila ježi-susedka s panvicou na vajíčka... Jej litánie loretánske zastavil až tatko, ktorý otvoril dvere spálne a zjavil sa pred ňou... Neviem, od čoho zrazu onemela, no panvica jej vypadla z ruky a utekala dolu schodmi, akoby ju naháňali roje múch. No, možnože boli iba dve, ale poriadne otravné. Mrkol som na ne, zodvihol panvicu a vkročil do kuchyne.

Pre pokoj v rodine zatváram vchodové dvere, čo mi k pohode veľmi nepomohlo, lebo tatkov slovník naživo vysielaný tenorom v pondelkovom domácom teleráne bol priam mrazivý.

Mamka sa k jeho hromženiu pridávala a ja som vedel, že zapnutie rádia by aj dnes bolo samovraždou. Raňajky zostali ako po iné dni na mne!

Vravím si, že susedkin výstup bol aj na niečo dobrý, do jej panvice som hodil zopár vajíčok. Volské oká na mňa z panvičky chutne čumeli, pokým sa opäť nerozleteli dvere a v nich sa objavila opäť naživo ježi-susedka. Tiež na mňa čumela, no nie tak chutne ako volské oká, ale ako žabie kvak, kvaky...

Vtrhla do kuchyne, panvicu mi uchmatla spred nosa aj s vajčkami. Hundrala čosi, akože je to pre ňu iba malé odškodné za nevydarené ráno. Ona a nevydarené ráno? Čo potom moja family?

Kým sa ježi-susedka napchávala našimi volskými okami, v byte sa otvorili troje dverí naraz. Ségrina prezývka „Medúza“ vystihuje jej zbrčkavené vlasy, ktorým chýba iba zopár centi a bude potrebná širšia zárubňa.

V druhých dverách sa objavil k počudovaniu už pekne nahodený, ba dokonca zladený párik MATka a PATocino. Z posledných dverí nakukla babka Bety a jej papagáj Yeti. Ten, keď zbadal na PATocovi exotickú košel'u pokreslenú pestrými vtákmi letiacimi nad morom, neváhal! Nastal PATotcov výkrik:

„Mám posratý na košeli celý pravý bok!“ Yetimu pribudlo do zoznamu slovíčok ďalšie neslušné slovko.

Babka v snahe pomôcť nazlostenému zatškovi špongiou na riad mu drhla plece, no a isto si viete predstaviť, ako to dopadlo.

Stúpajúcu nervozitu zahнала vetou: „Na dnes som vám všetkým kúpila čerstvé spišské párky od mäsiara Byvola.“

Sestra, ktorá rapovala spoločne s dolče gustom: „Paf, paf, puf, dnes kúpim na brata ostrý luk..,“ náhle zmĺkla.

Viem oddávna, že bojuje o moje zahlušenie, ale lukom? Čo žijeme v stredoveku?

Možnože zabudne, keď si na raňajky dopraje obľúbenú pochúťku, ktorú prezýva „ščip-spiš“.

V snahe čím skôr a čo najviac párok naservírovať, ponáhľala sa s naberaním horčice. Opakujúce neslušné slovíčko po.., po.., po... oznamovalo všetkým, kde skončila horčica okrem tanierika.

MATotec bez slova vstal, akoby sa naozaj pototo a očaril všetkých maratónskym skokom do svojej izby. Zmeneným imidžom dával na pol úst povel MATke, že jej dáva tri minúty času, inak pôjde do práce pešo. Tá sa iba usmiala. PATotec v hneve zrejme zabudol, že obaja pracujú v autodoprave.

No tak čo, milá návšteva, páčilo sa Vám u nás takto zaránky? Vidím, že na PATocových párkoch si pochutnávate, čo je dobrým znamením.

Keď ste boli naozaj spokojné, milé mušky, rád vás pozvem aj na večernú šálku čaju.

Pýtate sa, čo by vás v našej rodine mohlo ešte prekvapiť?

Naša seriálová maniačka babka Bety! Gauč obsadí už pri seriáli Chlapi neplačú, kde vás presvedčí ako najskúsenejší režisér, ktorým postavám by dala padáka. Verte, že v seriáli by hrala iba samé kladné postavy. Počas Televíznych novín by ste si xkrát vypočuli, ako je jej ľúto, že nekandidovala na prezidentku republiky. Cez športové správy počuť pravidelne tiecť sprchu, po ktorej nájdete na stole pohár červeného vína, ktoré chlipká počas seriálu Búrlivé víno. Pri ďalšom seriáli Sila pribudne na stolíku puška, ktorú mi rodičia kúpili ako trojročnému na hodoch v Cíferi. Myslím, že tento seriál si obľúbil aj papagáj Yeti. Keď babka vystrieľa celý zásobník bielych guliek do toho, kto chce ublížiť Sile, Yeti sa veru nenudí. Pri seriáli Perla Orientu počuť jej vzdychy a neskoršie slabý chrapot. Keď sa napokon ozve z obývačky trikrát za sebou vypnúť.., vypnúť.., vypnúť.., začnem si konečne vychutnávať blažené nočné ticho.

Tak čo, malé mušky, priletíte k nám aj na poobedňajší čajík?

Že máte veľa práce? Ale, ale? Vážne? Tak možno inokedy!

Nevadí, aj na mňa čaká veľa práce. Počas školských prestávok musím vymyslieť ďalší príbeh, ktorý by opäť dokázal rozosmiať celú našu family pri šálke čajíku navareného ségrou.

Tak teda dovidenia, mušky! Bolo mi potešením! Babka Bety vás rada vypevadá.

Tamara Čierniková, 14 rokov

Gymnázium, Považská Bystrica

Čestné uznanie, I. kategória

DIEVČATKO Z RAJA

Slaná voda mi obmýva členky. Popoludňajšie slnko ma príjemne hreje na opálenej pokožke. Počúvam tichý šum lesa za mnou a v ruke zvieram Angusov starodávny nôž - jednu z mála vecí, čo mi po ňom ostali.

Často takto po večeroch, keď nemám nič zaujímavejšie na práci, rozmýšľam nad tým, ako to, že tu len tak ležím na krásnej pláži a dívam sa do neba s oranžovo-ružovým nádychom, dýchajúc vzduch voňajúci oceánom. Ako som sa sem dostala. Nad odvahou strýka Angus, jeho nebojácnosťou aj keď nie úplne presne, ešte stále sa po tých dlhých rokoch pamätám, ako sa to stalo:

Bola to jedna z tých letných upotených nocí, keď človek dlhé hodiny nemôže zaspáť. Tak som na tom bola aj ja, keď nám niekto zabúchal na vchodové dvere.

„Angus? Čo tu robíš tak neskoro?!“ opýtal sa otec, keď mu otvoril.

Rozhovor bol tichý a veľa som z neho nepočula, akokoľvek som natrčala zvedavé uši. Zúrivy tón môjho otca mi však prezrádzal, že nebol veľmi priateľský.

„Nie! Ty si sa už načisto zbláznil!“ zvolal otec už nehľadiac na to, či to začujem.

Strýko reagoval rovnako: „Už nám neostáva veľa času. Viem, o čom rozprávam! Ver mi. Zajtra sa stretne na brehu, alebo ...“ Nestihol dopovedať. Otec mu zatresol dvere pred nosom. Celú noc mi vrtalo v hlave, o čom sa asi rozprávali. Bola som zvedavé dieťa, nevedomosť mi nedala spať. Vedela som, že rodičia mi o tom veľa nepovedia-vzťah so strýkom nemali veľmi pozitívny a nad každou mojou otázkou o ňom len mávli rukou. Ostávalo mi len popýtať

sa ho osobne.

Keď som sa v to sobotné ráno vybrala von, rodičia mi vystríhali, nech sa vyhýbam pobrežiu. Preto som si to namierila priamo tam.

Strýko fučiac nakladal na svoju veľkú loď nejaké škatule. Dlhé hnedé vlasy sa mi lepili na čelo a okrúhle okuliare sa mu šmýkali dolu nosom. Tak veľmi sa s otcom podobali, a predsa boli úplne rozdielni. Jeden obľúbený, prívetivý, druhý utiahnutý, zvláštny, považovaný za šialenca. Ľudia boli mimo-ja som vedela, aký bol Angus naozaj.

Otočil sa mi chrbtom a zahľadel sa na sivú hladinu mora, možno rozmýšľajúc, možno odpočívajúc, ťažko povedať. Vždy bol ťažko čitateľný. Vystihla som príležitosť a s dupotom sa rozbehla po schodíkoch na mólo. Keď som pri ňom zastavila, s úsmevom sa na mňa pozrel.

„Dúfal som, že prídeš, Carla. Čakám tu na teba.“

Nechápala som. „Prečo si ku nám v noci prišiel?“

„Chcem ísť odtiaľto preč.“ Opakom ruky si utrel pot z čela.

„Ja nechcem, aby si odišiel.“

„Chcel som presvedčiť aj tvojich rodičov, aby ste šli so mnou. Ale tvoj otec je natoľko nevsímavý, že odmietol.“ Odmlčal sa. „Domnievam sa, že nám hrozí nebezpečenstvo.“

„Naozaj? Prečo?“ na moju otázku neodpovedal. Zdvihol ďalšiu škatuľu a s námahou ju odniesol na svoju loď. Vybrala som sa za ním. „Čo v tom máš?“

„Oblečenie, náradie... všetko možné. Bude sa nám to hodiť.“

„Ja idem s tebou.“ Niečo v mojom vnútri zajasalo.

Usmial sa. „AK chceš, u mňa si vítaná.“

„A kam pôjdeme?“

„Na jedno krásne, bezpečné miesto. Objavil som ho asi pred dvoma rokmi.“ Chodieval na more často aj na celé mesiace, nebolo ťažké uveriť mu.

„A čo moji rodičia?“

Kľakol si a chytil ma za rameno. „Nerozhodli sa za teba. Raz ich tam možno privediem.“

Ponuka bola veľmi lákavá. Vidieť krásne miesto so strýkom, s ktorým som tak veľmi rada trávila voľné chvíle... „Jedna škatuľa je

plná čokolády,“ dodal a presvedčil ma.

Cesta loďou trvala asi týždeň. O zábavu nebolo núdze. Angus mi celé hodiny rozprával o svojich zážitkoch na mori a na pevninách iných krajín.

„Carla! Pod' sa pozrieť, už sme takmer tam!“ zavolať na mňa, keď som rozbaľovala ďalšiu čokoládu. Vtedy som ešte nevedela, že by bolo lepšie šetriť ju do budúcnosti.

Keď som prvýkrát položila nohy na mäkký biele piesok, cítila som sa ako v rozprávke. Cítila som sa ako niekto veľmi výnimočný, ako princezná v jej novom kráľovstve. Tropické vtáky mi preletovali nad hlavou a les za plážou vydával zvláštne, mne vtedy ešte neznáme zvuky. Vdychovala som neznáme vône a žmurkala oči pred slnkom, ktoré na mňa ešte nikdy nežiarilo tak prenikavo. Krása ostrova ma ohurovala ešte veľmi dlho. Nepočítala som dni, mesiace, roky. Pojem o čase mi nič nehovoril. Ráno vyšlo slnko, večer sa zotmelo. Na popoludnie bolo lepšie skrývať sa v tieni stromov, v noci mi zas bolo príjemnejšie pri teplom ohni. Informácie tohto typu mi stačili.

Strýko tu postavil prístrešok ešte pred mojím príchodom, ale každým dňom sme ho zdokonaľovali. Raz pribudli stoličky, neskôr stolík, potom piecka. Rada som pátrala po pekných kvetoch či mušliach, ktorými by som náš prístrešok skrášila. Vždy bolo čo robiť, vždy som mala s čím strýkovi pomáhať. Práca bolo dosť, ale bolo to príjemné trávenie času.

Angus mi kázal, aké rastliny v lese sú jedlé a ktoré naopak nikdy nemám ochutnávať. Naučil ma, ako sa vyšplhať na palmu a zhodiť kokosové orechy, postupom času ma naučil zhotoviť pascu na malú zver, ktorou sa to na ostrove len tak hmýrilo. Spočiatku mi ich bolo ľúto, ale prešlo ma to, keď som zahryzla do mäsa z jednej z malých opičiek pripomínajúcich veveryce. Časom som sa presvedčila, že môj strýko nebol blázon, ako si to o ňom ľudia mysleli. Bol to len najmúdrejší človek, akého som spoznala. Nebol len mojím strýkom, ale aj mojím učiteľom a najlepším priateľom. A vždy mi hovoril pravdu. Odjakživa. V jeden večer, keď si myslel, že som už dosť veľká, mi povedal, že svojich rodičov už možno nikdy neuvidím. „Prečo si mi to nepovedal?!“ rozkričala som sa naňho.

„Je to len jedna z možností. Ak sa dokázali skryť ...“

„Prečo by sa mali skrývať?!“ opýtala som sa ho už plačúc .

Vtedy mi vysvetlil, ako to s tým nebezpečenstvom vlastne je . Že sa začala vojna. A problém bol v tom, že sme židovská rodina.

Nechápala som ho, ako môže niekto nenávidieť druhého len kvôli jeho viere. Viera – v podstate len slovo, nič viac. Nikdy som sama neverila ničomu nadpozemskému a pripadalo mi hlúpe rozlišovať ľudí len kvôli tomu slovu.

„Áno, ľudia sú hlúpi,“ hovorieval strýko často.

„Ale niektorí nie,“ vždy som podotkla. On nebol.

Neskôr ma nechal ísť samú do lesa. Nebála som sa, veľakrát sme ho spolu prečesali skrz – naskrz. Ostrov nie je veľmi veľký. Poznala som ho ako svoj dom.

Každý deň som si rozbila kokosový orech. Vypila mlieko a počas prechádzky lesom som žula sladkú dužinu. Po vodu som chodievala do malej riečky, ktorá tiekla približne okolo vrcholu ostrova, kam som chodievala najradšej. Les tam bol riedky a z jedného miesta bol výhľad na oceán. Často som si predstavovala, čo sa asi deje na pevnine, od ktorej ma oddeľuje. Čo asi robia moji rodičia. Ak ešte žijú.

Inokedy som sa zabávala hádzaním kamienkov do veveríc. Zbierala som bobule. Spievala papagájom. Spomínala. Dospievala.

Sedeli sme na piesku, jedli chudobnú večeru a počúvali hukot vln, ktoré sa plazili po piesku až k naším nohám. Večer bol ako každý iný, tichý a pokojný. Angus však ticho prerušil nezvyčajne vážnym tónom : „mal by som sa ísť pozrieť, ako to tam vyzerá. Doma.“

Mäso mi takmer zabešlo. „To nebolo vtipné.“

„To nebol vtip, Carla.“

Zhrozene som sa naňho pozrela. „Nie, strýko ! Sám si povedal, že ...“

„Viem, čo som povedal, ale to ma neodradí.“

„To nie ...“

„Sama vidíš, ako sa nám stenčujú zásoby. Nové nádoby šatstvo by sa nám len hodilo.“

Prezrela som si strýkovu košeľu s odtrhnutými rukávami, ktorá na mne visela. Vôbec som nedbala na to, ako sa obliekam. „Nie je to až

také akútne.“

„Možno zožením čokoládu.“

„Nechcem žiadnu čokoládu!“ zaklamala som. Bolo to tak dávno, čo som ju naposledy mala v ústach...

„Veď vieš, že o to nejde. Chcem vedieť, ako to tam vyzerá. Musím to zistiť. Vlastne ani neviem, či je to s tou vojnou pravda!“ Rozhorčene vstal a oprášil sa.

Aj ja som vyskočila na nohy. „Idem s tebou.“

Rozosmial sa. „Tak toto teda bolo vtipné.“

„Angus!“

„Idem, ale sám! Nedopustím, aby si opustila toto miesto. Zajtra ráno odchádzam. Koniec debaty.“

Chcela som sa naňho hnevať, ale nešlo to. Robil to aj pre mňa, rovnako ako ja chcel vedieť, či moji rodičia ešte žijú. Žiť tu v nevedomosti nebolo bohviečo. Veľmi som s ním chcela ísť, ale vedela som, že prosíkanie je užho zbytočné. Ostávalo mi len bolestne ho pozorovať, ako si balí veci a pripravuje loď na dlhú cestu.

Na druhý deň ráno odišiel.

A doteraz sa nevrátil.

Neviem, koľko odvtedy prešlo času, možno pár mesiacov. A ja začínam byť zúfalá. Ľudská spoločnosť mi chýba ako soľ. Ostrov bol odjakživa neobývaný a ja sa tu cítim ako v osamotenej klietke. Zvieratá toho veľa nenahovoria. Škrekotu papagájov mám plné zuby.

Aj tak tu ležím na piesku, nohy mi obmýva oceán, a v ruke pevne držím strýkov nôž, ktorý mi tu nechal a rozmýšľam.

Rozmýšľam o tom čo asi práve strýko robí. Možno večeria s mojou rodinou. Zabudol na mňa? Nechá ma tu navždy? Určite nie.

Musím myslieť pozitívne, lebo len keď ma napadne, že strýko už možno nežije, po líkach mi tečú slzy a chytá ma panika. Rýchlo také myšlienky vyhánam z hlavy, pretože...

Čo by som si tu bez neho počala?

Ešte tuhšie zovriem jeho nôž a potláčam plač. Som si istá, že sa raz vráti. Je múdry, zo všetkého by sa vymotal, a možno si tu vojnu naozaj len vymyslel. A ak nie...Aj tak sa raz stretne. Či už tu, alebo niekde inde.

Mala by som si zvykať na život osamote.

Dni plynú nepríjemne pomaly. Zháňam si potravu, chodím po vode, a inokedy len tak posedávam na piesku alebo sa beznádejne potulujem lesom. Raz sa objavím na jednom konci ostrova, inokedy sa zobudím na druhom, ani neviem ako, až sa cítim klaustrofobicky. Z tohto ostrova pre mňa niet cesty von. Ostáva mi len čakať a dúfať.

Je ráno ako to predchádzajúce. Rovnako ako všetky tie predchádzajúce rána.

Žalúdok o sebe dáva nahlas vedieť a aj keď viem, že veверicu by bolo uloviť najľahšie, posledné dni sa snažím hľadať iné veci pod zub, ktoré sa mi nebudú hnusiť. Rozhodnem sa neraňajkovať a radšej si uloviť niečo lepšie na obed. Ulovím rybu?

S nádejou na lepší deň vstanem a oprášim sa od piesku. Slnko za oceánom postupne rozjasňuje skorú rannú oblohu a sfarbuje ju do oranžova. Je to krásny pohľad, ktorý sa mi určite nikdy nebude zdať otupný, ako väčšina vecí na ostrove. Zasnene sa na východ pozerám a uvažujem nad tým, že práve to bude jedna s vecí, ktoré by mi chýbali, ak by som jedného dňa odišla. Ak sa to vôbec stane.

Keď sa už chcem pustiť do práce, zarazím sa. Niečo sa mi nezdá. Na tomto ráne je predsa len niečo iné. Malý detail, ale všimla som si ho.

Pomaly sa pozriem na more žmúriac pred slnkom. Naozaj, na mori je niečo iné. Vlastne je úplne rovnaké, ale rovnú líniu rozdeľujúcu nebo a oceán niečo ruší. Výhľad s tohto miesta poznám natoľko, že si všimnem aj tú maličkú tmavú bodku, ktorá mi tam nesedí.

Nikdy som také nič nevidela. Nikdy. Čo to môže byť?

Potom si to uvedomím. Mysleť sa mi zasekne. Hodnú chvíľu stojím bez pohnutia a civiem na úkaz...

...úkaz, ktorý je možno práve to, na čo toľko čakám.

Prichádza nával radosti. Zvýsknem, kašlem na rybačku. „Strýko! Bože môj...ja som vedela, že sa vrátiš!“ kričím s plného hrdla, hlas mám chrapľavý, pretože som dlho neprehovorila. Nevieam, čo kričať skôr, a tak len dychčím a poskakujem po pláži.

Stíchнем. Čo ak to nie je on? Čo ak je to niekto úplne cudzí? V tom prípade na seba nesmiem pútať pozornosť! Môžu to byť tí zlí ľudia,

o ktorých mi Angus rozpráva! Ak smerujú sem, ak hľadajú niekoho ako som ja, tak som v pasci.

Raz by ma tu tak či tak našli. Skryjem sa do tieňa paliem a počkám, čo sa bude diať.

Dlho na bodku hľadím, pohľadom ju priťahujem k ostrovu predstavujúc si, že za jej kormidlom stojí môj strýko. Všimnem si, že bodka sa zväčšuje a zasmejem sa. Lod' smeruje sem! Idú sem ľudia! Nerozmýšľam nad druhou, strašidelnou možnosťou. Plavidlo predsa smeruje z východu, presne odtiaľ, odkiaľ sme prišli. Bola by len veľká náhoda, že by sa sem zlí ľudia priplavili práve z toho smeru.

Trvá to dlho, slnko už mám nad hlavou, ale ja tieto chvíle považujem za vzácne. Žujem kokosovú dužinu, aby som aspoň niečím zaplnila skuvíňajúci žalúdok a radostne pozorujem krásny úkaz. Už veľmi dlho som nebola šťastná.

Je to strýkova lod'? Nebola menšia? Nebola bledšia?...

Nie, nebola. Je to jeho lod'! Určite je to ona!

V priebehu pár minút sa úplne uistím a nejde sa mi nesmiať. Je to ako krásny sen, ze ktorého by ste sa už nikdy nechceli prebudiť. Nikdy, nikdy, nikdy.

„Hej! Tu som, Angus!“ zvolám nadšene a potláčam plač. Tento moment musím vidieť jasne,

Žiadne slzy mi ho nemôžu rozmazať.

Lod' zakotví a ja na strýka stále nedočkavo volám. Vyzujem si ošúchané sandále a s čľapotom sa rozbehnem do mora.

„Carla?“ zvolá niečí hlas. Nie je strýkov, ale nie je mi úplne cudzí. Niekde v útrobach ma poštekľí matná spomienka. Z lode sa vystrčí zopár hláv. Ani jedna z nich nie je strýkova.

Vo všetkých spoznávam moju rodinu.

Moju rodinu. Živú. Tu, pár metrov odo mňa. Stíchnem a stojím ako prikovaná. Neverím vlastným očiam. Slzy sa mi rozlejú po lícach. Hlasy mojej rodiny sa mi zlejú dohromady a stratím rovnováhu, so šplechnutím padnem do slanej vody.

More sa zrazu okolo mňa víri, niekto ma chytí za ruku a postaví ma na nohy. Mama. Zavesí sa do mňa a počujem, ako plače. Otec mi niečo hovorí, ale nerozumiem mu.

Toto je tisíc násobne lepšie než čokoláda.

Po dlhočiznom zvitavaní sa s rodinou ich ešte stále omámene šťastná dovediem k nášmu príbytku a počúvam ich rozprávanie. Ako sa o mňa celý deň môjho odchodu strašne báli a ako sa naštváli na strýka, keď zistili že zmizol spolu so mnou. Vyčítali mi že také niečo im už nikdy nemám urobiť. Všimam si ako za ten čas zostarli, otec má úplne šedivé vlasy a aj tie mamine mali zopár šedivých pramienkov, obidvom sa prehĺbili vrásky. Koľko vlastne prešlo času?

Vraj mal strýko Angus o vojne celý ten čas pravdu, naozaj boli v nebezpečenstve. Keby ich susedia neukryli...

„A kde vlastne je?“ mám chuť sa zmlátiť. Ako som mohla zabudnúť?!

Otec s mamou sa na seba smutne pozerá, ostatní sklonia hlavy. Po maminom líci sa skotúľa slza. „Tak kde je?“ dobiedzam. Mama sa na mňa pozrie lesknúcim sa pohľadom plným smútku. To nie. Nie, nie, určite nie!

Vyskočím na nohy. „Kde je?“ stúpa vo mne hnev, trasú sa mi ruky.

Nehnevám sa na nich. Ako by som mohla? Som naštvaná na seba. Mala som ísť s ním! Alebo som ho vôbec nemala púšťať! „To nemôže byť pravda!“ skríknem, vzápätí sa rozbehnem preč ale potknem sa o vlastné nohy a padnem na piesok. Nie, nie! Ako som mohla byť taká hlúpa?!

„Carla pokojne,“ začujem otcov hlas, jeho veľké, známe ruky sa ma snažia postaviť, ale ja sa mu vytrhnem. Posadím sa a tvár si skryjem do dlaní, ktoré si máčam slzami.

„Bože môj... To sa nemalo stať...“ nariekala som a húpala som sa zo strany na stranu. O chvíľu už skôr kričím, než plačem.

Strýko je preč. Už nikdy ho neuvídím. Je preč...

Nesťažovali mi to zbytočnými rečami. Dali mi dostatočne dlhý čas, aby som sa s tým zmierila.

Prvé stretnutie s nimi som si predstavovala úplne inak. Ako najradostnejšiu chvíľu v živote, všetci by sa radovali, plakali šťastím. Život by bol nádherný.

Samozrejme, som šťastná, že ich mám konečne pri sebe, veľmi

šťastná, ale ten obrovský zármutok mi nedovolí dať to šťastie naja-
vo. Zatláča ho do úzadia mojej mysle. Nedá sa mi premýšľať nad ni-
čím iným, len nad strýkom. Strata veľmi bolí. Je to rana, ktorá ne-
prestáva pulzovať bolestivo. Nikdy neprestane.

Po čase mi rodičia porozprávali, ako to bolo, ale veľmi opatrne.
Že nevedel o vážnosti situácie a pri zháňaní nového oblečenia ho
chytili.

Kvôli nepotrebnnej veci. Kvôli mne. Akoby ma niekto bodol nožom
do zašitej rany, ktorá začala opäť krváčať.

Utiahla som sa do seba.

Moja rodina na ostrove prežíva len veľmi ťažko, nevedia, ako si
zabezpečiť potravu a veľmi dlho im trvá, pokiaľ založia oheň. Je mi
ich naozaj ľúto, ale nemám dostatok síl, aby som ich to všetko nauči-
la.

Loď sa pomaly plaví preč. Ešte šťastie, že strýko si na nej uchoval
všetky mapy s označenými trasami.

Plaví sa preč z miesta, kde som toľko prežila. Kde som prežila mo-
je detstvo. Preč od ducha môjho strýka.

On ma vychoval. On ma únikom na ostrov ochránil pred vojnou.
On ma naučil, ako prežiť.

Zelený ostrov obklopený tyrkysovým morom sa pomaličky zmen-
šuje. Pozorujem, ako sa vzdáľujem od miesta, ktoré mi ho tak bo-
lestne pripomína. Vojna už pravdepodobne ustala, vraciame sa do-
mov- jedinou vetou, teda človekom ktorý mi bude Angusa pripomí-
nať, bude môj otec. Ale s tým sa budem musieť zmieriť.

Strýko sa na ostrov s mojimi rodičmi nevrátil. Doručil mi to, čo
som chcela najviac- ale nevedel, že ešte viac som chcela z lode vidieť
vychádzať jeho. S mojimi rodičmi už nikdy nebudem mať taký vzťah,
aký som mala s ním.

Kto vie? Možno sa aj tak ešte niekedy stretneme. Či už tu, alebo nie-
kde úplne inde.

Zuzana Baťová, 15 rokov

ZŠ, M.R. Štefánika, Ivanka pri Dunaji

Čestné uznanie, I. kategória

SPOVEĎ

Zas a znova som bola nútená zápasit' so svojimi emóciami. Tentokrát to však bolo vopred plánované a podľa mňa príliš kruté vzhľadom k tomu koľko dní a nocí som už preplakala zavretá v izbe s dušou maximálne doráňanou.

Sedela som v kabinete riaditeľ'ky, s nohami prekríženými pod stoličkou a čakala som na jej príchod. Netušila som načo je to dobré... ja som predsa nič nespravila, za čo by som musela ostať v škole po vyučovaní s tou nepríjemnou ropuchou a dvoma fízľami s fúzikmi a pivným bruchom. Ale vraj to BOLO dôležité. Keďže som bola jediný účastník nehody, ktorý prežil, potrebovali ma na objasnenie celej situácie. Ako keby sa mi k tomu chcelo vracat'...

Do stiesneného kabinetu naraz vošli poliši s riaditeľ'kou v päťách a s kamennými tvármi si posadali oproti mne.

„Vitajte slečna Mórišová. Veľmi si ceníme vašu účasť na tomto rozhovore,“ riaditeľ'ka sa snažila byť milá a vyčarila súcitný úsmev. Okolo očí sa jej pri tom spravili drobné vrásky. „Viem, že to pre vás musí byť ťažké,“ letmo sa mi dotkla predlaktia „ale verte, že nám to pomôže. Robíme to pre vašich priateľ'ov.“ Zvráštla som obočie. Jej slová ma z nejakého dôvodu urazili. „Ale moji priatelia sú mŕtvi.“ zamrmlala som ticho. „Už pre nich nič nespravíte.“ moje vlastné slová ma prekvapili a cítila som sa ešte o čosi previnilejšie. Dvaja policajti si vymenili netrpezlivé pohľady. Zatiaľ čo si jeden miešal kávu v plastovom pohári, druhý sa ma začal spytovať. „Prejdime k veci, prosím. Nech to máme čím skôr za sebou.“ keď som pomaly prikýv-

la, pokračoval. „Ako dobre ste poznali vašich troch spolužiakov?“ Zhlboka som sa nadýchla. „Veľmi dobre. S Natašou sme sa poznali od základky. Boli sme najlepšie priateľky. A Majo s Romanom boli chalani... ktorí nám dokazovali, že život na tejto škole nie je až tak beznádejný.“

„Mali vás ostatní spolužiaci radi?“ spýtal sa ten druhý policajt.

„Nezaujímali sme ich. Oni boli kolektív, my sme boli sami.“ zovrela som dlane. Až príliš jasne sa mi premietali Natašine výkriky v klube, keď na ostatných hulákala, len aby si ju všímali. Tak veľmi túžila po záujme ostatných, že ma to vôbec neprekvapilo.

„Čo sa odohralo pred tou nešťastnou udalosťou? Útočil na vás niekto?“ teraz prehovorila riaditeľka. Preniesla som pohľad na špičky svojich tenisiek. „Nie. Práveže nikto.“ vzdychla som. „Do klubu sme prišli so skvelou náladou...“ zamyslela som sa.

„Išli sme tam so zámerom, poriadne si užiť a spraviť niečo, na čo nikto nikdy nezabudne...a to sa nám podarilo.“

„Chcete tým povedať, že požiar toho auta bol plánovaný?“ konečne som sa odvážila zdvihnúť pohľad do riaditeľkiných očí. „Samozrejme.“ z nejakého dôvodu som sa usmiala. „S výnimkou toho, že nemal nikto zomrieť.“

Riaditeľka zmätene pokrútila hlavou. „A kde ste boli vy, keď sa to stalo? Ako to, že oni zomreli a vy nie?“ zahryzla som si do pery. „Keď Nataša dostala hysterický záchvat stála som pri nej. Úplne sa prestala ovládať: triasla sa a sťažka dýchala. „Musí ísť na vzduch!“ zakričal ku mne Majo a všetci traja sme ju vyviedli pred vchod. Bolo tam plno študenti sa v skupinách rozprávali a smiali. Nikto si nás nevšimol.“ sama pre seba som sa uchechtala. „Keďže sa nechcela upokojiť, ťahalí sme ju k autu, nech si sadne. Stálo len kúsok od klubu, presne v hlúčiku štvrtákov. Keď sme si posadali a pustili hudbu na plné pecky, Nataša s rozžiarenou tvárou zaspievala: „Je čas! Všetci sme vedeli o čom hovorí.“

Riaditeľka ma celý čas počúvala s potom na čele. Ja som pokračovala. „Chceli sme to auto zapáliť. Spraviť taký menší požiar a zdrhnúť. Ale Nataša nevedela, že pri svojom záchvate a nezmyselnom metaní zamkla celé auto. Nevedel to nikto. A tak sme spokojní nadvihli zápalky a naraz ich zapálili. Roman predtým vylial na podlahu fľašu vodky, ktorú ukradol v nejakej samoške. My sme len nechali naše zápalky dopadnúť na zem a sledovali sme tú rýchlu hru ohnivých plameňov. Keď bol čas odísť, všetci sme zatlačili kľučky. Tá panika, ktorá nás ochromila v tom momente, bola horúcejšia než samotný oheň, šíriaci sa po látkových potahoch sedadiel. V aute zazneli výkriky. Keď som uvidela prístrojovú dosku v plameňoch, bolo mi jasné, že zomriem. Dym ma dusil a štípal v pľúcach a vo všetkom zmätku som zacítila puch zhorenej kože. Porozhliadla som sa a na chvíľu mi prestalo biť srdce. Nataša bola v bezvedomí a jej telo postupne spaľoval oheň. Vtedy som sa zbláznila. Bezmyšlienkovite som vytrhla ešte neobhorené rádio a celou silou som ho šmarila do vedľajšieho okna. Akoby božím zázrakom sa rozbito. Dnu vošiel vzduch, ktorý plamene vznietil ešte viac. No ja som vtedy prestrčila telo cez ostré sklo a vypadla na druhej strane. Bola som v takom šoku, že ma nezaujímali moji horiaci priatelia v aute, ani na smrť vystrašení študenti pobehujúci okolo, ani moja popálená a krvácajúca noha. Bežala som vpred, tak rýchlo, ako sa dalo. Všetko ma bolelo, nevedela som ani lapiť dych, ale aj tak som utekala preč. Čo najďalej od toho všetkého. Až som sa nakoniec hodila do trávy a tam som zostala až kým som nezaspala.“

Keď som dohovorela, miestnosť strašidelne stíchla. „Stačí Vám to?“ spýtala som sa a zdvihla som pohľad.

Riaditeľka prudko vstala, pričom skoro zhodila pohár s vodou na stole. Kým ona spracovávala čo som jej práve povedala, policajti si niečo pokojne zapísali, poďakovali a zmizli aj s riaditeľkou rovnako ako prišli. A ja som sa rozplakala.

Terézia Rodinová, Partizánske

1. miesto, II. kategória

VIANOČNÝ PRÍBEH

Bolo krátko pred Vianocami. Všetko navôkol bolo pokryté bielym pláštom, ktorý praskal pod váhou mojich nôh. Mráz mi hladil ruky svojím chladným dychom a vnášal červenkastú farbu do mojich líc, ako som kráčala smerom zo školy. Oprášila som si mokré vložky, ktoré mi po ceste naskákali na kabát, a vošla som dnu. Napriek svojím skrehnutým prstom a zmrazenej tvári, zimu som milovala. A hlavne ten čas, keď sme všetci očakávali a pripravovali sa na príchod Ježiška. Bol to čarovný čas, kedy všetci prejavovali lásku svojim najbližším a trávili s nimi najkrajšie sviatky roka.

„Mami, som doma!“ zakričala som na svoju mamu hneď z príchodu. Vyzula som si topánky plné snehu, prešla po chodbe a zamierila rovno do obývačky. Ležala tam bledá ako stena. Napriek veľkým bolestiam sa prevrátila na druhú stranu, aby uvidela moju tvár.

„Ahoj, dcérenka. Tak už si mi konečne doma,“ povzdychla od bolesti a vystrela ruku smerujúcu ku mne. Pristúpila som k nej a sadla som si na kraj sedačky, na ktorej ležalo jej ochabnuté telo. Opätovoala som jej dotyk ruky a prepletla moju ruku s jej. Bola chladná, slabá a vychudnutá na kosť. Umierala. Pred šiestimi mesiacmi som sa dozvedela, že moja mama trpí nevyliciteľnou chorobou, ktorá postihla jej žalúdok. Po odznení týchto slov sa v tej chvíli môj svet zrútil. Zmenil sa od základov. Stroskotal. Svojho otca som nikdy nevidela. Opustil nás s mamou ešte pred mojím narodením. Keď som bola menšia, pokúšala som sa o ňom niečo dozvedieť, ale videla som, že veľmi nerada o ňom rozpráva. Zistila som, že ublížil mojej mame, tým pádom som ho zavrhla. Hoci som ho vôbec nepoznala, viac som sa o ňom nechcela dozvedieť. Zanevrela som na neho. Viem len to, že si viac nikoho iného nenašla.

Celý život sme boli len jedna pre druhú. Ona bola mojou jedinou útechou. Mojou jedinou oporou. Mojm jediným útočiskom a teraz, teraz som ju mala stratiť... Nevedela som, či sa vôbec dožije Vianoc. Bolo to s ňou stále horšie a horšie. Jeden deň sa zvíjala v křčoch a v iný zase vyzerala ako predtým, keď bola zdravá a keď jej oči žiarili šťastím a spokojnosťou. Boha som sa stokrát pýtala, prečo práve ona. Prečo práve ju mi chce vziať? Prečo práve tú osobu, ktorú som milovala z celej duše, najviac na svete? Odpoveď som však nedostala. Každý deň som sa k Nemu modlila, len nech mi ju nevezme. Len nech mi ju nechá. Že bez nej si môj život predstaviť neviem. Napriek všetkým prosbám sa moje modlitby zatiaľ vracali bez odozvy. No stále som neprestávala dúfať. Ved' On je predsa Všemohúci. On dokáže aj nemožné.

„Dnes som dostala jednotku z dejepisu, mami. Prihlásila som sa z toho, čo si sa so mnou včera učila," snažila som sa ju odpútať od myšlienok na smrť. Vlastne aj seba.

„To som rada. Si šikovná. Sľúb mi, že po mojej smrti..."

„Mami, nie!" vykřikla som so slzami v očiach. Vedela som, kam jej slová smerujú.

„Ty nezomrieš. Vyzdravieš. A možno dokonca prežiješ ešte aj nás so starkou," odvrátila som zrak. Nechcela som, aby videla moje slzy, ktoré sa držali už len na krajíčku. Stále som sa ju pokúšala rozveseľovať a rozprávať sa s ňou o bežných veciach ako dovtedy. Snažila som sa byť pred ňou silná, preto som nechcela, aby teraz videla, ako veľmi sa pre ňu trápim. Aj keď každú noc, čo zavrela oči a zaspala, plakala som ako malá, hoci som už mala šestnásť, ale to ona nevedela. Starká chodila k nám každý deň, či nepotrebujeme pomôcť s niečím, navariť, upratať. Jej tiež nebolo ľahko, keď videla svoju dcéru umierať. Pre matku nie je nič horšie, ako vidieť svoje dieťa trápiť sa.

„Prinesiem ti čaj? Jedlo? Včera večer som ešte navarila zeleninovú polievku a kuracie mäsko na šťave. Prinesiem to sem a najeme sa spolu, dobre?" pustila som jej ruku a vybrala sa do kuchyne. Keď som ju púšťala, pripadalo mi to, ako keby som ju strácala a trhlo mi to srdce.

„Ty moja malá kuchárka! Spomínam si, že keď si bola malá, vždy o tretej poobede si ma doviedla do tvojej izby pri ten veľký zelený hračkársky domček. Pamätáš si naň? A potom sme popíjali čajík z tých malých umelých šálok. Spomínaš?“

Často sa stávalo, že mi takto rozprávala príbehy z minulosti alebo spomínala na jej detstvo, keď som ja bola bábätko, na štúdium, na svojich starých rodičov, ktorí jej zanechali tie najkrajšie spomienky na detstvo. Milovala som jej rozprávanie. Vždy ma vedela svojím rozprávaním tak upútať! Popravde, cenila som si každú chvíľu, ktorú som s ňou mohla stráviť, pretože nikdy som nevedela, či tá nebude práve posledná.

„Pod', mami! Musíme ísť. O desať minút nám odchádza autobus,“ kričala som na ňu z vchodových dverí. Dnes bol práve ten deň, kedy sa cítila lepšie, preto sme sa rozhodli ísť na malý výlet do Prievidze namiesto môjho posledného predvianočného dňa v škole. Začula som zabuchotanie, na ktoré som sa otočila. Kúpeľňové dvere sa otvorili a vstúpila do nich moja mama. Vyzerala krásne. Tak ako kedysi. Jej krátke čierne vlasy, o ktoré prišla kvôli ožarovaniu a chemoterapii, na ktorú chodila skoro každý mesiac, jej pomaličky dorastali. Napravila si biely svetrík, ktorý svietil na jej snedej pokožke, a otočila sa na vysokých čiernych čizmách siahajúcich až ku kolenám.

„No ako vyzerám?“ spýtala sa ma neisto.

„Mami, pre mňa si tá najkrajšia,“ rozbehla som sa k nej a objala ju okolo pása. Vdýchla som vôňu jej svetra a snažila som sa čo najvernejšie si zapamätať každú jej pohybu, jej gesto, jej vôňu, jej pohľad. Onedlho to budú len spomienky, ktoré však navždy zostanú vryté do môjho srdca.

„Lúbim ťa, moja drahučka,“ pošepla mi do ucha a jej stekajúce slzy mi začali pomaly máčať vlasy.

„Aj ja teba. Navždy, mami,“ opätovala som jej pohladenie po tvári a silné zovretie ruky.

„Bojíš sa?“ spýtala som sa jej, keď autobus smeroval popri poli, na ktorom deti stavali snehuliaka. Vedela, na čo sa pýtam.

„Áno, veľmi. Ani nie tak toho, aké to tam bude, ale toho, ako to ty tu zvládneš. Nechcem ťa nechať samú, nechcem ťa opustiť, ale človek si nenavyberá. Čo človek mieni, Pán Boh mení. Preto mi sľúb, že keď tu už nebudem, budeš sa snažiť byť dobrým dievčatkom. Aby, keď sa na teba pozriem zhora, som bola na teba pyšná. Nezabúdaj, nedaj sa zlákať zlými vecami. Ja viem, že ty si rozumná a vieš si rozlíšiť dobré od zlého. Stará mama tu tiež nebude naveky, veď má už vyše sedemdesiat rokov a nebude ťa môcť stále usmerňovať a byť pri tebe v jednom kuse. Budeš musieť byť samostatná. Viem, že to dokážeš. Ty si moja statočná. "

Pri jej slovách som tentokrát neudržala svoj smútok a žiaľ. Slzy sa mi začali kotúľať po tvári a nedokázali prestať. Valili sa ako divoký vodopád.

„Mami, nie, prosím. Ty ma tu nenecháš. Musíš byť na mojej stužkovej. Musíš so mnou prežívať maturitu. Musíš ma vypevadiť na vysokú. Musíš spoznať môjho budúceho manžela.

Musíš ma doviest' pred oltár. Musíš byť pri výchove svojich vnúchat a rozmaznávať ich. Mami, prosím..." položila som si hlavu pevnejšie na jej hrud' a vzlykala som. Nedokázala som si predstaviť, že o pár mesiacov, možno týždňov, nebodaj dní, nebude tu pri mne. Už nikdy jej nebudem môcť povedať, ako je pre mňa veľmi dôležitá. Už nikdy sa jej nebudem môcť zdôveriť s tým, čo ma trápi. Už nikdy nepocítim teplo jej rúk. Už nikdy viac sa nebudem môcť započúvať do tlkotu jej srdca. Nechcela som to. Myslela som si, že tu bude pre mňa stále. Bola som zúfalá. Ako to zvládnem, keď sa v noci otočím a nebudem vidieť jej spiace telo? Nebudem ju môcť chytiť za ruku, keď budem mať zlý sen? Všetko, čo mi dovedy na nej vadilo, brala som úplne inak. Teraz bola pre mňa dokonalá.

„Vieš, na čo najradšej spomínam?" opýtala som sa jej držiac ju za ruku a pozeraním sa na jej jemné pery a vyplakané hnedé oči, ktoré sa uprene dívali do tých mojich. Napriek všetkým bolestiam, ktoré prežívala, jej pohľad bol plný lásky a nehy. Nečakala som, že odpovie, len som pokračovala ďalej. „ Bolo to asi pred piatimi rokmi. Pred mojimi narodeninami. Myslím, že v júli alebo v auguste. To je

jedno, jednoducho cez prázdniny. Prišla si ma zobudiť. Odostrela si žalúzie a sadla si mi na posteľ. Pobožkala na čelo a oznámila: „Vstávaj, Terezka. Nachystaj sa a o pol hodinku ťa niekam vezmem.“ Vôbec som netušila, kde ma chceš vziať, ale obliekla som sa a čakala som. Nasadli sme spolu do auta... ”

„Jaj, už viem, o čom ideš hovoriť,“ prerušila ma s úsmevom na perách.

„No a po pár minútach si zastala, zaviazala mi oči a voviedla ma do nejakej záhrady. Pamätám si, že tá bránička, ktorú si otvorila, strašne vrzgala a potom som začula slabé kňučanie. Rozviazala si mi oči a tam v rohu záhrady na deke ležalo asi šesť šteniatok nemeckého boxera. Ako nás zbadali, jedno z nich sa ku mne rozbehlo. Jediné, ktoré malo takú bielu hviezdičku na hrudi. Vedela som, že to si musíme vziať. Bol to pre mňa ten najkrajší darček, aký si mi kedy dala, mami.“ Pri spomienke na ten deň sa nám obidvom objavil úsmev na perách.

V ceste sme pokračovali takmer mlčky a vychutnávali si pocit, že sme spolu. Onedlho autobus odbočil na stanicu. Keď vodič otvoril dvere, rýchlo sme vybehli a zamierili pešo do mesta, ktoré bolo od zástavky vzdialené len pár minút.

Celým námestím sa rozliehala vôňa vianočného punču, medoviny, sladkého čaju a krásne vyzdobených medovníkov, ktoré predávali na trhu trochu skrehnutí, ale zato veselí predavači. Zastala som pri jednom stánku a hneď mi udrel do očí ručne vyrobený náramok s nápisom Navždy. Poobzerala som sa okolo seba a očami som hľadala mamu. Zazrela som ako neďaleko mňa vyberá nejaké vlnené papučky. Isto pre starkú. Rýchlo som ukázala predavačke na tie dva náramky. Zaplatila som a strčila ich do vrečka, aby si mama nič nevšimla. Prišla som k nej odzadu, zakryla jej oči dlaňou, ktorá bola však stále menšia od jej.

„Hádaj, kto je to?“ spýtala som sa a snažila som sa zmeniť hlas na iný.

„Tento hlas by som vždy spoznala. Kto to len môže byť? Žeby moja Terezka?“

„Ale, mamiii, vždy musíš uhádnout," zatahla som ako malé deti v škôlke.

„To by veru bola hanba, keby som nespoznala vlastné dieťa!" bránila sa.

„No, ale ja si spomínam, že minule som u nás v meste išla asi dva metre od teba a vtedy si si ma nevšímala. Tak neviem, neviem," podpichovala som ju a ona sa začala smiať.

Milovala som jej úsmev. Keď sa zasmial alebo keď som videla, že je šťastná, bol to pre mňa neopísateľný pocit. Kedysi som si nevedela vážiť spoločné chvíle. Bola som ako mnohí iní ľudia, ktorí nie sú vďační za to, čo majú. Nie sú vďační za to, že môžu byť s rodinou, že si môžu vychutnávať spoločne nedeľný obed či zimné večery pri praskajúcom ohni v kozube. Namiesto toho sa hnevajú, že nemajú najnovšie auto alebo že nemajú nový mobil, či veľkoplošnú obrazovku. Nikdy sme s mamou nemali nadbytok peňazí. Vždy sme žili celkom skromne, hoci sa nás aj starká snažila finančne podporovať. Hoci som nemala najlepšie oblečenie z celej školy, nikdy som sa nemusela hanbiť. Po tom, ako som sa pred šiestimi mesiacmi dozvedela tú najhoršiu správu v mojom živote, začala som celý môj život vnímať celkom inak. Každá drobnosť sa stala pre mňa výnimočnou. A tie materiálne veci malichernosťou. Tak aj teraz, jediný úsmev človeka, s ktorým neviem, kedy budem naposledy, sa stal pre mňa niečím výnimočným.

„Pozri, aké papuče som vybrala pre starkú. Myslíš si, že sa jej budú páčiť?" neisto sa spýtala a ukázala na pár papúč z vlny, ktoré som pred chvíľou zbadala, že obzerá.

„Myslím, že sú celkom fajn."

„Uvedomila som si, že ešte nič pre ňu na Vianoce nemám, a to je Štedrý deň už o necelé tri dni! Veď už je dvadsiateho prvého!" stresovala mama. Nikdy som si nemyslela, že sa budem niekedy báť, či práve na Vianoce nezostanem sama. Keď je človek pri vás celý život a každý deň, beriete všetko ako samozrejmosť. Ako samozrejmosť, že umyje po vás mama špinavý riad. Že vás prežehná na dobrú noc. Že vás povzbudí pred náročným dňom, ktorý vás čaká. Že vás uteší,

keď vás niečo trápi. Že bude pri vás, keď budete rozbaľovať darčeky...

Prešli sme celým námestím. Okrem papúč a náramkov, o ktorých mama nevedela, sme si kúpili len teplý čaj a sladký vanilkový trdelník. Mama si ho veľmi pochvaľovala. Povedala, že je skoro taký dobrý, ako ten, ktorý robievala jej stará mama.

„Kolkó sa tá cez zimu len napiekla trdelníkov! Ach, a aké boli sladké. Pamätám si, že starý apo vždy za ňou prišiel a spýtal sa: ‚Mariška, nepotrebuješ pomôcť?‘ Mali príkladný vzťah. Nebola som svedkom, že by sa niekedy boli pohádali. Bolo z nich cítiť takú lásku... ” básnila o nich už asi po stýkrát. Ale rada som to počúvala. Veď ako inak by som sa o nej dozvedela všetko, čo prežívala, ak nie práve od nej?

Ako sme kráčali z námestia späť na autobus, takmer vôbec som si už necítila prsty na nohách, čo boli také skrehnuté od zimy. Boli sme skoro dve hodiny vonku. Chytila som ju za ruku. Tiež bola chladná. Isto už veľmi nevládala, ale nepovedala nič. Nestťažovala sa. Nechcela som sa jej zbytočne pýtať, aby som jej nepripomínala tú starosť, keď nám obidvom bolo spolu tak dobre. Bola veľmi silná, obetavá. Venovala mi všetok svoj voľný čas. Namiesto chodenia von s kamarátkami a rozprávania sa pri kávičke zostala radšej so mnou a venovala sa práve mne. Keď som bola malá, vždy poobede mi čítala rozprávky, hrala so mnou karty, naučila ma jazdiť na bicykli, hrať sa športové hry, futbal. Všetko to, čo ma mal učiť otec, ma učila moja mama. Nikdy mi nechýbal. Zovrela mi ruku pevnejšie, pritiahla ju k svojim pe-
rám a pobožkala. Ktovie, na čo myslela ona.

„Aha, Terezka, kostol! Pod', pôjdeme kúpiť kyticu a zastavíme sa pomodliť.”

Súhlasila som. U nás to bola samozrejmosť ísť do kostola. Moji spolužiaci to pokladali za čudné ísť na omšu v piatok, v nedeľu, či aj v niektorý deň v týždni. Pre nich to bolo zbytočné, ale jednoducho ja som tak bola od malička vychovávaná. A čím som bola staršia, tým som začínala viac veriť, že nie sme tu len tak pre nič za nič a neriadi sa tento svet sám. Mala som na to dôvod. Bola to moja povinnosť prísť pred Pána a poďakovať sa mu za všetko, čo mi dal, a dokonca aj poprosiť o odpustenie či o pomoc.

Vošli sme do kvetinárstva. Oslovila nás celkom milá predavačka s dlhými blond vlasmi, ktorej plet' bola až neprirodzene tmavá, takže som usúdila, že určite nedávno bola v soláriu a pobudla tam asi príliš dlho. S mamou sme sa obidve naraz na seba pozreli a zasmiali sa. Takže nielen ja som si to všimla. Pristúpila k nám a čakala, pokiaľ si vyberieme.

„Ktoré sa ti páčia, hm? " zaujímala sa mama o môj názor.

„Čo ja viem? Aj tieto oranžové ruže sú pekné."

„Jej, aj mne sa páčia, " potešila sa. „Môžeme vás poprosiť?" vyzvala predavačku. „Tieto tri ruže a stačí len ich dať do papiera, nemusíte ich viazať," rozkazovala si mama. Otočila sa ku mne a pošepla mi: „Dúfam, že sa tie ruže od nej nezafarbia." Zachichotala sa. Cítila som veľkú radosť z toho, že sa usmieva po toľkom trápení, ktoré zažila. Keď videla, že som sa zasmiala aj ja, spokojne sa otočila a vybrala si z kabelky peňaženku.

„Bude to presne päť eur, " oznámila soláriová predavačka. Mama vytiahla z peňaženky drobné a vzala si kyticu, ktorú jej predavačka podávala do ruky. Poďakovali sme a vybrali sa na odchod.

„Nech sa páči. Ďakujeme za nákup a prajeme pekný deň, " odrecitovala naučenú frázu popritom, ako sme vychádzali z dverí.

Stlačila som kovovú kľučku a vrzgáním sme sa dostali cez veľké čierne dvere dnu. Pokľakla som a začala pohľadom skúmať nové prostredie. Cez mreže, ktoré nás oddelovali od úplného vnútrajška kostola, som zahliadla krásny mohutný kryštálový luster, spoza ktorého v diaľke vytrčal zlatistý oltár. Upriamila som zrak na predierajúci sa lúč, ktorý sa odrážal od srdca prebodnutého kopijou na bohostánku, a tým vyzeral, akoby celý svietil. Vtedy som pocítila zvláštne nutkanie sa pomodliť. Začala som:

„Pane, ty vieš, že moja mama je chorá. Veď už koľkýkrát ti to rozprávam. A tiež vieš, čo pre mňa znamená. Je predsa pre mňa celý môj svet. Už veľa mesiacov sa trápí s chorobou, ale, Pane, odovzdávam všetko do tvojich rúk. Ty vieš, čo je pre nás najlepšie. Nech sa stane tvoja vôľa. Amen."

Nemala som svoju modlitbu dopredu pripravenú. Slová sa mi hrnuli samé z úst. Bola som presvedčená, že On to zariadi. Že všetko

bude tak, ako má byť. Otočila som sa na mamu. Tá uprene hľadela na mňa. Slzy jej máčali líca vyštípané od mrazu. Pristúpila som k nej a ovinula sa jej okolo pásu.

„Vidiš, Pane? Nesmieš mi ju vziať!“ zúfalo som zakričala v duchu a svoje slzy otláčala o mamin zimný kabát.

„Srdiečko moje. Netráp sa, “ pošepla a priložila pery na temeno mojej hlavy. Znova mi prebehli myslou všetky chvíle strávené s ňou. Ako som sa hrozne rozčuľovala, keď mi prikázala upratať si izbu. Ako ma hnevalo, keď sŕkala polievku. Ako som odvrávala na všetko, keď sa mi nechcelo rozprávať. Ako som neznášala, keď mi nedovolila ísť večer von. Teraz si uvedomujem, že sa len o mňa bála. Najradšej by som tieto chvíle bola zmazala, ale nedalo sa.

Po pár minútach sme boli už znovu na zastávke a čakali na príchod autobusu, ktorý nás odvezie domov. Nečakali sme dlho. Autobus zastavil a ja s mamou sme doň nastúpili. Ona vypýtala lístky a ja som vybrala miesto skoro úplne vzadu. Vždy to tak bolo. Mali sme to tak zadelené. Posadila som sa k oknu a čakala, kým príde.

Ako kráčala ku mne, náročky som sa obrátila k oknu a zahľadela sa na sediaci zaľúbený párík oproti na lavičke.

„Prepáčte, madam. Máte tu voľné? “ spýtala sa hrubým hlasom a snažila sa potláčať svoj smiech.

„Nie, vy úchylák. Odíďte!“ namietala som.

„A ja si aj tak prisadnem!“ pokračovala mama.

„Pomoc! Polícia!“ zvýšila som svoj hlas.

„No dobre, už ticho, lebo naozaj si budú myslieť, že som nejaká vadná, “ zľakla sa, no stále sa usmievala.

„Dnes to bol pekný deň. Som rada, že sme spolu boli,“ povedala som, keď vodič naštartoval a vyrazili sme na cestu.

„Aj ja som rada, že sme boli, Terezka. Bol to jeden z tých najkrajších dní.“

„Mami, vstávaj, je Štedrý deň, “ potriasla som maminou posteľou a otvorila okno. „Pod', ideme zdobiť stromček, “ mama sa pohmýrila na posteli a zastonala. Zase má bolesti. Zase sa vrátili tie zlé dni.

„Hned prídem, moja," premáhala sa mama a zakrývala svoju bolesť.

„Nie, mami, veď si pokojne polež. Ja všetko pripravím," ďalej neodpovedala, len zavrela oči. Zišla som po schodoch do obývačky a postavila som umelý stromček na nízky stolík. Najskôr som naň pripevnila svetielka, potom vianočné gule a nakoniec pozlátko. V pyžame som sa presunula do kuchyne a do misky nachystala pomaranče, mandarínky, jablká a do druhej sladké oblátky. Na podnos som vyložila koláče, ktoré sme s mamou predtým pripravovali. Keď som vykladala medovník s nápisom M a D, spomenula som si na to, ako sme ho s mamou vyzdobovali. Nevedeli sme sa dohodnúť, či napíšeme svoje mená, alebo slová ako Mama a Dcéra. Ona sa prispôsobila. Chcela mi spraviť radosť. Ako vždy. Popritom sme počúvali a spievali si vianočné pesničky, spomínali a smiali sa. Od toho najhoršieho dňa v mojom živote sme si každú chvíľu spolu užívali naplno.

Keď som všetko dokončila, pripravila som pre mamu suché raňajky, keďže do večera sa mal dodržiavať pôst. Otvorila som dvere na spálňu a pozrela na posteľ blízko mojej, v ktorej ležala. Mala pootvorené oči a stonala. Pristúpila som k nej a chytila ju za ruku.

„Mami, nechceš sa najesť?" spýtala som sa a ukázala na tanier so štedrákom a mliekom v pohári.

„Terezka, dlho tu už nebudem. Cítim, že prichádza môj koniec," povedala s trasúcim sa hlasom. Tanier, ktorý som držala v ľavej ruke mi padol na zem a rozbil sa na kúsky. Na kúsky tak, ako v tej chvíli môj život. Dúfala som, že sa uzdraví. Že On mi ju nevezme. No opak bol pravdou.

„Pod' ku mne, moja drahá, " privinula som svoju hlavu na jej hrud'. Jej srdce pomaly bilo a jej ruky boli studené ako kameň. Stále som sa nezmohla na žiadne slovo. Neverila som, že to môže byť skutočnosť. „Terezka, veľakrát som ti to už hovorila. Prosím, sľúb mi, že budeš dobrým dievčatkom. Poslúchaj starú mamu. Dávaj na seba pozor. Nedaj sa na zlé chodníčky. Pamätaj na všetko, čo som ti predtým vravela, ako som ťa vychovávala a čo som ťa naučila. " Hovorila pomaly a snažila sa potláčať bolesť.

„Mami, ľúbim ťa. Navždy a najviac na svete. Ďakujem za všetko. Bola si tou najlepšou mamou," cez slzy som sa nezmohla na viac. Plakala som ako malá. Nedokázala som prestať myslieť na to, že tu zajtra so mnou nebude. Nedokázala som si to predstaviť. Nedokázala som si predstaviť, ako to tu bez nej zvládnem. Potom som si spomenula na náramky, ktoré som kúpila na trhoch a ktoré som schovala do vnútra vankúša. Prešla som k svojej posteli a odopla gombíky. Vybrala som náramky a vrátila sa naspäť k nej. Chytila jej ruku a zaviazala ho.

„Naozaj, navždy, mami, " pobožkala som ju na jej utrápené líce a zahľadela sa do jej očí.

„Ja teba tiež, moja najdrahšia. Ďakujem." Naklonila som sa k nej, prežehkala ma na čelo a poslednýkrát vydýchla. Bol to ten najhorší pocit, najhorší deň, najhorší okamih. V ruke som držala jej chladné ruky a pohľadom sledovala jej mŕtve telo ležiace na posteli. Zostala som sama. Nikdy sa nevráti späť. Už nikdy tu pre mňa nebude. Už nikdy mi nepomôže s úlohami. Už nikdy mi nepodá ruku pri zaspávaní. Už nikdy mi nedá bozk pred školou. Už nikdy mi neporadí. Už nikdy sa jej nebudem môcť zdôveriť. Už nikdy nebudem môcť ležať vedľa nej a pozerat' televíziu. Už nikdy sa nebudem s ňou smiať. Už nikdy nič. Už nikdy viac s ňou. Pomodlila som sa za jej dušu. Takže takto to Boh chcel. Hoci teraz ešte nechápem, prečo to tak malo byť, ale možno časom to zistím. Hodnú chvíľu som zostala pri nej a na všetko znovu spomínala. Od úplného malička až dodnes. Vzlykanie mi potláčalo dych. Ťažko sa mi dýchalo. S trasúcimi rukami som vzala mobil, vyťukala starkino číslo a oznámila:

„Starká, ona umrela."

Veronika Pauková, Nesluša

2. miesto, II. kategória

ÚDEL PRAVÁKA

Jeannine Grandini sa narodila v Štokholme. Popri budovaní medzinárodnej hudobnej kariéry stihla vyštudovať psychológiu v New Yorku. Na konte má niekoľko prestížnych hudobných cien. Minulý rok suverénne vyhrala anketu nášho magazínu Najkrajšia žena v šoubiznise. Jej hlasový rozsah je 7 oktáv. Plynule rozpráva 6 jazykmi. Pred nedávnom zrušila zasnuby s dedičom hotelového impéria Gaborom Smithom. Vo veku 27 rokov si uvedomila, že jej západný svet už nemá čo ponúknuť, a preto sa rozhodla zmeniť klímu. Jeanninin hororca napokon správy o jej údajnom odchode potvrdil. Speváčka momentálne hľadá umeleckú inšpiráciu i samú seba v Jokohame.

Mladá speváčka šokuje, In Magazín Perfect, 1.1. 2014

Dovoľte mi predstaviť sa. Moje meno je Horváthová. Mária Horváthová. Vlastne sa volám inak. Občas sa však cítim tak, ako by som ňou naozaj bola. Osoba, ktorú takto oslovujú, je totižto nositeľkou najrozšírenejšieho ženského krstného mena a zároveň i najčastejšieho priezviska v krajine v srdci Európy. Z čisto štatistického hľadiska by teda nemalo byť čímsi zvláštnym či mimoriadnym, ak na jednej z ulíc ľubovoľného slovenského mesta stretneme niekoho, kto má v rodnom alebo sobášnom liste uvedené práve spomínané meno. Samozrejme, pokiaľ by nešlo o muža. V takom prípade by to už trochu čudné bolo. Ale o tom azda niekedy inokedy. Tentokrát je reč o nežnejšom pohlaví. Tak či onak, stretnutie so ženou zmieneného

mena je určite pravdepodobnejšie než možnosť, že v púchovskom Lidli natrafíme na Hillary Clinton. Dá sa povedať, že naša Mária Horváthová je bežnou, priemernou Slovenkou. Niečo ako upgradeovaná ženská verzia Jozefa Maka. Človek milión. Nuž a presne tak sa niekedy cítim.

Som človek davu. Viem dokonale zapadnúť medzi ostatných. Kdekoľvek a kedykoľvek. Dokonca dokážem byť neviditeľná. Neviditeľná v tom zmysle, že som schopná prejsť ulicou bez toho, aby si ma okoloidúci ľudia všimli, nakoľko vyzerám úplne obyčajne, nevyčnievam z radu a zbytočne na seba neupozorňujem. Musím teda sklamať všetkých tých, ktorí sa na okamih mylne domnievali, že oplývam nejakými nadprirodzenými schopnosťami alebo že sa mi dákym zvláštnym spôsobom podarilo od Harryho Pottera získať vlastnícke práva na jeho čarovný plášť. Nie, nič z toho nie je pravda. Na tomto mieste žiadne šokujúce odhalenia nečakajte. Nielenže celkom obyčajne vyzerám, ale vlastne obyčajnou aj naozaj som.

Na prvý pohľad sa javím ako dievča/žena neurčitého veku. Pôsobím dostatočne mladisto a zároveň dostatočne dospelo a seriózne. Usudzujem tak na základe mojich skúseností z každodenného života. Školáci, ktorí si chcú ku mne prisadnúť počas bežnej rannej cesty vlakom, sa na mňa zväčša ešte stále obracajú s otázkou: „Máš tu voľné?“ Naproti tomu mi viacerí kolegovia z práce, ktorí už nejaký ten rôčik majú založené vlastné rodiny, vykajú. No a potom je tu ešte Ondro. Môj rovesník. Tak trochu strelený sused so sklonmi k recesii, ktorý sa do našej štvrte pristahoval ešte dakedy v treťohorách. Roky rokúce sa ma neúspešne pokúša zbaliť. Za ten čas, čo sa už poznáme, som nemala to srdce upozorniť ho, že onikanie, ktoré občas zo žartu používa v mojej prítomnosti, by považovala za staromódny spôsob dvorenia zrejme aj moja prababka.

Vrátim sa ale k ústrednej postave tohto rozprávania, čiže ku mne. Narodila som sa na Slovensku. Obaja moji rodičia sú Slováci ako repa. Myslím si však, že pre „ľudí zvonka“ by nebolo práve najjedno-

duchšie zaradiť ma ku konkrétnej národnosti. Tak by tomu pravdepodobne bolo i v prípade mnohých iných rodáčok spod Tatier. Rysy mojej tváre pôsobia dostatočne neurčito na to, aby mi bol nezasvätený človek schopný uveriť, že ide o vonkajší prejav indicko-nórsko-austrálsko-škótskych koreňov. Ak by som ale chcela pôsobiť aspoň trochu zaujímavo aj bez uchyl'ovania sa ku klamstvám, mohla by som nanajvýš spomenúť, že žijem v inom štáte, než v akom som sa narodila. Je to naozaj pravda. Háčik je však v tom, že to v podstate môže povedať hociktorý Slovak narodený a žijúci na území dnešného Slovenska, ktorý uzrel svetlo sveta pred rokom 1993. Tým pádom som zasa tam, kde som bola na začiatku. V bezbrehom mori priemernosti.

Nie som ani vysoká, ani nízka. Ako basketbalistka či topmodelka by som sa zrejme živiť nemohla. Na druhej strane som ale za ten čas, odkedy sa moja výška definitívne ustálila, ani raz nemala dojem, že štandardná barová stolička by bola pre mňa ťažko zdolateľnou metou. Mám vlasy strednej dĺžky a pomerne nepoetickej farby. Nie sú plavé ani havranie. Kaderník by ich sfarbenie označil ako niečo medzi odtieňmi 3.0 a 4.0. Moje oči nie sú priezračne modré ako nebeská klenba za letného dňa ani čierne ako uhol' v pohasínajúcej pahrebe. Mieša v nich hned' niekoľko farieb, pričom dominujú zelená s hnedou.

Vyznačujem sa síce určitými špecifickými poznávacími znakmi (nie abnormalitami!), no ukážte mi niekoho, kto by ich nemal. Môžem napr. spomenúť, že po tvári mám roztrúsených niekoľko maličkátych znamienok pripomínajúcich nie celkom vydarenú napodobeninu súhvezdia Orión. No a keď sa usmievam, moje oči pôsobia tak trochu šikmým dojmom. Jeden múdry človek ale raz povedal: „Chudá krava ešte nie je gazela.“ Preto teraz všetkým senzáciechtivým čitateľom s ľútosťou oznamujem, že táto moja charakteristická črta ešte vôbec nemusí znamenať, že som vzdialeným potomkom samotného Džingischána.

Vyrastala som ako prostredné z troch detí. V praxi to znamenalo, že som nedisponovala ani privilegiami prvorodeného dieťaťa, ani výhodami najmladšieho benjamínka. Keďže medzi mnou a sestrami nie je príliš výrazný vekový rozdiel, niektorí príbuzní si ma s nimi mnohokrát plietli. Podaktorí z nich si nás mýlia dodnes. Práve z tohto dôvodu ma zopár ľudí naozaj oslovuje menom, ktoré mi v skutočnosti neprináleží. Ak by som však tvrdila, že mať súrodencov so sebou prináša len negatíva, klamala by som. Vlastne som veľmi rada, že ich mám.

Základnú, strednú a dokonca i vysokú školu som absolvovala vo svojej vlasti. Nepodľahla som rozmáhajúcemu sa trendu študentskej mobility, ktorý v súčasnosti čoraz viac získava na popularite. A hoci nepochybujem o tom, že predstavitelia Yaleu či Sorbonny by radi uvítali niekoho mojich intelektuálnych kvalít, aby robil ich univerzitám dobré meno aspoň v priebehu jedného či dvoch semestrov, ja som sa veľkoryso rozhodla zotrvať v milovanej domovine. No dobre, možno trochu prehánam. Už som párkrát spomenula, že som úplne obyčajná „mladá dáma“ a tejto realistickejšej verzii sa radšej budem držať i naďalej.

Pravda je taká, že sa ani náhodou nepovažujem za jedného z tých géniov, ktorí sa rodia len raz za 100 rokov. Žiaľ, nedokážem zostrojiť časovanú bombu z kancelárskej sponky. Ani nemám napo-rúdzi odpoveď na každú otázku. Skôr naopak. Mnohým veciam nerozumiem a často len mlčky a hlavne nenápadne pozorujem svet okolo seba. Veľakrát nedokážem kvôli tomu, čo sa deje priamo pred mojimi očami, vyjsť z nemého úžasu. Čo sa však týka rozumovej roviny mojej osobnosti, netvrdím, že som celkom beznádejný prípad. Do 20 som schopná napočítať aj bez vyzutia a raz sa mi celkom samej bez cudzej pomoci dokonca podarilo zložiť Rubikovu kocku.

Ne vynikám v speve, ale keď som sama doma, aj tak si rada zanôtim. Hoci sa výraz športový preborník ku mne vôbec nehodí, z času na čas podľahnem nutkaniu zacvičiť si. Nie som polyglot a ob-

čas mám dojem, že svoje pocity nedokážem poriadne vyjadriť ani v slovenčine. Napriek tomu sa sem-tam snažím písať. Nevyhrala som žiadnu súťaž krásy, ale o nápadníkov aj tak nemám núdzu. Kedysi som mala ambície stať sa minimálne prezidentkou, no potom som na 12. narodeniny dostala teleskop a mne bolo jasné, že mojím osudom je vesmír. Astrofyzikou ani štátničkou som sa síce napokon nestala, ale prácu, ktorú v súčasnosti vykonávam, mám napriek tomu rada.

Som praváčka. Ak mi v detstve, resp. i neskôr hovorili, že mám obe ruky ľavé, ešte stále to bol prejav nespokojnosti a nie pochvala. Keďže praváci predstavujú približne 90% populácie, svojím priznaním som asi nikoho neprekvapila. Väčšina obyvateľstva je v tomto smere tvorená ľuďmi ako som ja. Čuduj sa svete, práve v tej zvyšnej menšej (a do určitej miery znevýhodnenej) časti je však podozrivo vysoká koncentrácia výnimočných osobností. Mnoho neobyčajných ľudí bolo, resp. sú ľavákmi. Napriek niekdajším snahám tento jav potláčať dnes viacerí tvrdia, že ľaváctvo ide doslova a do písmena ruka v ruke s genialitou, kreativitou a umeleckými sklonmi. V zozname svetoznámych ľavákov by sme sa od Alexandra Veľkého cez Wolfganga Amadea Mozarta či Marie Curie-Skłodowsku dopracovali až k Robertovi Plantovi.

Mňa by ste ale medzi nimi naozaj hľadali márne. Svoju prvú symfóniu som neskomponovala ako 8-ročná. Ak mám byť úprimná, vlastne sa mi to nepodarilo doteraz. Zatiaľ sa mi ani nepošťastilo vybudovať svetovú veľrišu, ba dokonca sa ešte stále nemôžem popýšiť ani len Nobelovou cenou či členstvom v jednej z najvplyvnejších rockových skupín všetkých čias. Zostavovatelia encyklopédií by možno povedali, že to so mnou nevyzerá príliš ružovo, ale ja to neberiem až tak tragicky.

V každom prípade, keď si to celé zhrnieme, môj životopis ani zďaleka nie je taký zaujímavý ako biografie svetoznámych osobností, s menami ktorých sa i v súčasnosti dennodenne stretávame

v televízii či lifestylových magazínoch. Občas mám dojem, že niektoré články o takýchto ľuďoch musia byť čírymi výmyslami. Výplodmi mysli po senzáciách bažiacich publicistov, ktorí sa až príliš nechávajú uniesť emóciami. Domnievam sa, že by mi nestačilo ani 10 životov, ak by som chcela stihnúť všetko to, čo v dnešných časoch zvládne hociktorá herečka, politička, športovkyňa či speváčka ľavou zadnou v priebehu týždňa. Nevadí.

Koniec koncov, na tej tzv. priemernosti nie je vôbec nič zlé. Pomôžem si slovami známeho ruského spisovateľa, ktorý svet obdieroval niekoľkými nadmieru objemnými knihami. V jednom z týchto jeho výtvorov, ktoré by sa v prípade núdze pokojne dali použiť aj ako úderná zbraň, sa okrem iného môžeme stretnúť i s myšlienkou, že všetky šťastné rodiny sú si podobné a každá nešťastná rodina je nešťastná svojím spôsobom. Tak je to zrejme aj so samotnými jednotlivcami. Radšej sa teda budem radovať zo života podobného mnohým iným, než by som si mala zúfať výnimočne vznešeným a obdivuhodným spôsobom.

Už nejaký čas si idem svojou osvedčenou cestou. Chodím do práce, sponzorujem daňový úrad, borím sa s bežnými problémami a snažím sa zbytočne nezaťažovať svoju myseľ otázkami typu „Čo by bolo, keby..?“. Usilujem sa žiť svoj zdanlivo nezaujímavý, no v skutočnosti pokojný a plnohodnotný život najlepšie ako viem a som si istá, že nie som jediná. Nevolám sa Mária Horváthová, no občas sa cítim tak, ako by som ňou naozaj bola. Som jednou z davu. Presne ako vy. Možno sme sa nikdy nestretli. A možno sa pravidelne obchádzame na ulici bez toho, aby sme si jeden druhého všimli.

Ing. Jozef Páleník, Svinná

3. miesto, II. kategória

POSLEDNÝ RUŽENEC

Irma vyrastala v neúplnej rodine. Nie, že by sa jej rodičia rozviedli, to nie, to sa v tých časoch «nenosilo». Už od narodenia bola polosirota, otec tragicky zahynul skôr, než ju stihol privinúť do náručia. Detstvo prežila len s matkou a tá sa ju snažila vychovať ako najlepšie vedela. Hovorí sa, že mužská ruka v dome chýba, lež tu ako by to neplatilo. Veriaca matka sa v modlitbách i aktívnou účasťou na bohoslužbách o pomoc utiekala k Pánu Bohu a k Panne Márii. Ani vidieť v jej rukách ruženec nebolo zriedkavosťou. Nuž a čo dieťa vidí u matky, snaží sa napodobniť. Veď jablko nepadá ďaleko od stromu. A tak aj Irma akosi prirodzene a samozrejme zrástla s náboženským životom a v toku času z nej vyrástla rúča dievčina. Postupom času sa vedno s matkou modlievali, ruženec nevynímajúc.

V spôsobe života, ktorý jej Pán Boh prisúdil, sa už od skorej mladosti vedela »postaviť« k domácim prácam a možno si ani neuvedomovala, že jej chýba otec. Zaiste, keď jej rovesníčky spomínali zážitky a fragmenty života, v ktorých svoju úlohu zohrával otec, posmutnela, avšak bola to len akási nostalgia, pretože vzhľadom na to, že život s otcom nepoznala, nevedela dokonale a do detailov precítiť jeho absenciu. Celkovú situáciu brala, že to tak musí byť.

Keď sa počet rokov jej pozemskej púte prehupol čosi za dvadsiatku, zahľadela sa do pracovitého a statočného dedinského mládenca Ferdinanda a tak prirodzene, ako plynulo jej žitie, spojili sa aj životy týchto dvoch mladých ľudí do jedného spoločenstva. Svadba to nebola ktovieaká pompézna, sociálne pomery to príliš neumožňovali, ba ani po tom nebažila. A veď načo aj. Podstatné bolo, že sa s Ferdinandom mali radi a že si pred oltárom a Pánom Bohom sľúbili vernosť až do jeho či jej smrti. Vtedy ešte netušili, že toto obdobie ich spoločného života, počas ktorého chceli toho veľa dokázať, deti,

ak im dobrotivý Boh požehná, statočne vychovať a vo vzájomnej úcte a porozumení splietat' dni a týždne do krásneho venca, ktorý by zdobil ich manželstvo, bude nie príliš dlhé, ba až nečakane krátke.

Spočiatku nič tomu nenasvedčovalo. Irma porodila Ferdinandovi dve krásne dievčatá, z ktorých sa obaja tešili a neraz so smiechom hovorili, že najskôr gazdiné treba, čo matke pomôžu. Zišiel by sa síce aj syn, ale veď ak milostivý Pán Boh požehná i ten môže pribudnúť, hovorievali si a modlili sa nielen za zdravie svojich dcér, ale aj o túženeho syna.

Keď Irma nosila pod srdcom tretie Ferdinandovo dieťa, prišiel krutý úder a správa z kategórie tých najsmutnejších. Tak, ako minulé letá, i toto odišiel Ferdinand s partiou chlapov na juh Slovenska pomáhať pri zbere slamy po žatve, lež tentoraz sa už domov nevrátil po svojich. Priviezli ho v rakve. Bolo že to smútku v jej živote. V tej chvíli nedokázala svojim dvom dcéram dosť vierohodne vysvetliť, že ich milovaný otec už nikdy nezasadne spolu s nimi za jeden stôl, už nikdy viac ich nevezme na ruky a nepoláska, nepohladí pramene vlasov. Zostane len smútok. A spomienky.

História v živote Irmy sa teda zopakovala, akoby oba scenáre, ten s jej otcom i ten s jej manželom, písal jeden autor. A veďže aj. Ten, ktorý nám všetkým vládne neviditeľnou rukou, ten, ktorý nás miluje, najmä keď my milujeme jeho. Pán života a času sediaci na nebeskom tróne. »Koho Pán Boh miluje, toho krížom navštevuje«, hovorievali naši predkovia azda „odjakživa“ a aj tomu verili. »Len sa nespustiť Pána Boha a on nám i v trápení pomôže«, dodávali temer jedným dychom a vskutku – kto sa oprel a utiekal k nemu, ľahšie znášal aj bôle pozemskej púte.

Nič iné nezostávalo ani Irme. A nič iné ani nechcela. Niekoľko mesiacov po mužov smrti porodila chlapčeka. Chvála Bohu, na prežité strasti, vyvinutého a zdravého. Oj, to by bol mal Ferdinand radosť. Ale veď on ju určite má, prechádzajúc sa po nebeskej lúke, len ju nemôže precítiť v kruhu svojich najbližších, v žiari slnečných lúčov podfarbenom spevom vtáčat, či v kvapkách blahodarného dažďa, ktoré slastne prijíma vyprahnutá zem.

S pomocou Božou a tak trocha aj starnúcej matky sa Irma pustila do výchovy a formovania svojich trojo detí. Výchovu dcér „rozbehli“ spolu s nebohým mužom, syna bola nútená peľhať sama. Zocelená príkormi života sa nevzdávala ani v ťažkých chvíľach. Keďže aj do úst i na seba bolo treba čosi dať, prevzala po mužovi živnosť na výrobu škridle. Ono to celkom dohromady nejde – žena a práca s pieskom či cementom, lež na výber príliš nebolo. Vďaka Bohu, robotníci, ktorí vo výrobe pracovali, sa jej snažili pomáhať ako mohli, a tak Irma viac-menej viedla agendu okolo živnosti, prijímala objednávky, predávala hotové výrobky, v tomto prípade cementovú strešnú krytinu, no a medzitým sa postarala aj o prísun materiálu. Ak bolo treba, pomohla i v samotnej výrobe, nebočila od toho, naučila sa aj „chlapským“ prácam. Po večeroch, keď deti uložila spať, sadla si v kuchyni ku stolu a spoločnosť jej robil Ježiš Kristus na kríži. Modlila sa k Božskému Srdcu Ježišovmu, ruženec bol jej každovečernou duchovnou potravou. Takto plynuli dni, splietali sa v týždne, tie zase do rokov.

Darilo sa jej aj v živnosti, z jej dielne vychádzali kvalitné výrobky a dobrý chýr sa rýchlo, ďaleko a sám nesie. Zákaznícki furmani s vozmi zo širokého okolia sa v jej dvore striedali. Častejšie ako často, ledva s chlapmi stačili uspokojovať objednávky. Boli to ťažko ale statočne zarobené peniaze, deti vyrástli, šikovné boli, umné, na štúdiá ich dala. To aby aspoň ony nelopotili a svoje vedomosti v prospech spoločnosti zúročili.

V krajine sa však pevne usalašila bieda, o chudobných či zobračkov nebola núdza. Nie jeden skúšal šťastie a hľadal útechu aj u nej a veru Irma mala dobré srdce. Žiadneho neodmietla, každému podala čo i len skyvu chleba, ba takmer vždy aj teplej polievky do misky naliala. Aj tento chýr o jej pohostinnosti sa poľahky rozšíril a najchudobnejšia vrstva obyvateľstva z okolia čoraz častejšie klopa-la na jej dvere s nádejou v očiach a prosbou na perách. Nevedela ich odmietnuť, hoci možno neraz jej ich žiadostivé návštevy neboli po vôli, nikdy to nedala najavo. Vždy každého vlúdne prijala a hoci skromne, o to úprimnejšie počastovala. Chvíľami sa Irme zdalo, akoby bola jedna z nich, akoby s nimi splývala.

Postupne ich však nielen nasycovala, ale začala aj v dobrom duchu formovať, vychovávať.

„Aspoň tie ruky si umyte, keď do nich beriete Boží dar!“ kárala ne-jedného, keď vzal chlieb do špinavých dlaní.

„Pomodlili ste sa pred jedlom, alebo aspoň prežehnali?“ adresoval zasa iným otázku vidiac, že sa s neskrývaným apetítom pustili o konzumácie jedla.

Časom sa stávalo, že sa u nej naraz stretli aj dvaja-traja chudobní počestní či žobráci a veruže aj o nocľah drankali. Dnu do chalupy ich nevpustila, takýto odstup si od nich vedela udržať, ale v letnej kuchyni na konci pozdĺžneho domu, kde zvyčajne jedávali, ich občas na starej kanape prenocovala, v zime im prikázala, aby si dreva nakálali a zohriali sa pri sporáku. Tieto chvíle sa snažila využiť na to, aby ich primäla k modlitbe svätého ruženca. Očividne im to zväčša nebolo po vôli, ale keď im mama Irma, ako ju nazývali, poskytla poživeň, usúdili, že sa na odplatu nepatrí reptáť a voľky-nevoľky ruženec odmodlili. Postupne sa to však niektorým aj zapáčilo a sami sa hotovali k ružencovej modlitbe.

Ako roky plynuli, zmenili sa aj spoločenské pomery, živnosti postupne zanikali, nastalo znárodnenie. Irma zrazu zostala bez roboty. Aspoň tej, ktorá ju živila po celý produktívny vek. Začas ešte upratovala v neďalekej fabrike, ale jedného dňa i to zanechala. Už nemala ani tolko síl a aj deti ju k tomu prinútili. Medzičasom vyštudovali, uchytili sa vo svojich profesiách, dobré zamestnania sa im pritrafili.

„Netreba Vám už robiť, my sa o vás postaráme, veď doteraz ste sa vy o nás,“ vravievali jej pri spoločných chvíľach. „A veruže dobre ste nás vychovali, sme vám za všetko vďační,“ riekli neraz a toto bola pre Irmu asi najkrajšia odmena. Aj ju volali k sebe bývať, keď postupne povyletúvali z rodného hniezda a založili si svoje rodinné zázemie. Možno by bola aj pristala, no nevedela sa rozlúčiť so svojim domom, kde prežila celý život. Hja, starý strom nepresadiš, a ak predsa len, neprijme sa, vyschne, vyhynie. Dobre jej bolo osamote, so svojimi spomienkami, s Pánom Ježišom v modlitbách, tu i tam sa ešte i ktorýsi z chudobných pritmolil. Nie, že by zanevreli, ale doba sa

zmenila, ich rady sa preriedili, a tí čo zostali, sa radšej utiahli do ústrania.

Irma sa do poslednej chvíľe života tmolila po chalupe, po dvore i do záhrady zašla. Sily ubúdali, no opateru nepotrebovala. Zocelená neľahkým žitím sa dokázala vzoprieť aj neduhom, ktoré sa čoraz nástojčivejšie zakrádali do jesennej záhrady jej života.

Na sklonku jedného dňa si ľahla, tak ako každý Boží večer vzala do rúk ruženec a začala sa modliť. Bola kdesi pri treťom desiatku, keď zaspala. Navždy. Odobrala sa na večný odpočinok, tíško, ako keď pavučina babieho leta sadne na lístie zhadzujúcu jabloň. V takomto pokojnom spánku smrti ju našiel syn, ktorý k nej, rovnako ako dcéry často chodil, takže Irma bola neustále pod dohľadom, ak by sa nebudaj čosi stalo. A stalo sa.

Jej pohreb bol obyčajný, kresťanský, rovnako ako jej celý život. Neobyčajná bola iba záľaha ľudí a kvetov. Poznali ju, vážili si ju, mali ju radi, nuž ju prišli odprevadiť do večného raja. Keď kňaz skončil posledné pohrebné obrady, prítomní na cintoríne ešte v duchu tradície hodili hrudku na jej rakvu ležiacu na dne hrobu, postupne sa začali vytrácať a svojej práce sa ujali hrobári. Len neveľká skupinka smútočných hostí sa akosi nemala k odchodu, akoby vyčkávala, kým sa okolie Irminho hrobu vyprázdni.

„Čo sú to za ľudia, poznáš ich?“ spýtala sa staršia dcéra Irmy svojho brata, no ten len pokrčil ramenami, záporne pokýval hlavou a dodal: „Pre istotu tu ešte chvíľu zostanem, čo sa bude diať. Ak by náhodou ...“

„Nemusíš zostávať,“ prerušila ho jeho druhá sestra. „Ja ich už poznávam. To sú tí chudobní pocestní a žobráci, čo chodievali k našej mamine a ona im dávala jedlo.“

To už skupinka ľudí vo viditeľne obnosených odevoch a s neudržovanými strniskami na mužských tvárach pristúpila k hrobu Irmy a začala sa modliť ruženec. Pomaly, dôstojne, precítenne. V tom okamihu aj hrobári prerušili prácu a nechali znieť Zdravasy, ktoré akoby viseli na molekulách vzduchu nad otvoreným hrobom. Bol to posledný ruženec pre Irmu. Ruženec vďakyvzdania. Ruženec in memoriam.

Katerína Želinská, Sabinov

Cena riaditeľky ZŠ D.Tatarku Plevník-Drienové,
II. kategória

DVE ČIARKY

Doriti! „Lenka, ešte dlho?“ Doriti, doriti, doriti!!! „Fakt už musím...“ Horúčkovito počítam. Päťdesiat, päťdesiatjeden, päťdesiatdva... Doriti. Pristihnem sa pri tom, ako v záchvate paniky počítam aj obkladačky okolo seba. To sa predsa nemohlo stať, nemôže to tak byť... „Leni!“ Preberiem sa z kómy. Aďa. Čaká, nie je jej to práve najpríjemnejšie a nesmie nič vedieť.

Je to vlastne moja macocha, lebo mama zomrela, keď som mala tri. Nie, nepamätám si ju, nechýba mi. A Aďa nie je mama, Aďa je Aďa. Aj keby veľmi chcela, len potraty prekonáva ako chrípku – minimálne štyri do roka. Otec vraví, že to tak má byť, ale ten tomu prd rozumie, ako všetkému. Ako ja jem. Akurát, že spolu musíme bývať.

Ja ani neviem, či ho ešte niekedy uvidím. Zachoval by sa príkladne, to hej, ale ja neviem, či ho ešte niekedy chcem vidieť, to je to. Mal to byť len jeden posratý večer ako vždy - hrali našu pesničku, na bare som do seba obracala vodky ako chlap a potom som si o pol druhej volala taxík a tvárila sa, že nevidím jeho nechápavé a našťvané posunky. Klasika. Ibaže chlapec sa nezdal. Doteraz. „Lenka!“ Vyskočím ako postrelená a mám pocit, že ju práve musel chytiť pod krkom sériový vrah. „Čo je, čo sa deje?!“ Na chvíľu zabudnem, že som v sračkách. Ale fakt len na chvíľu. „Ja som zase potratila...“

Akože zažila som to už miliónkrát – alchemilkový zábal, silná káva, vreckovky a také to priblblé hladkanie po ruke, ktoré nič nevyrieši. Lenže zrazu to nedokážem. Aďa sa sprchuje a plače hlasnejšie, ako tečie voda. Ja tichšie, lebo rozmýšľam, čo spravím, keď vyjde z kúpeľne. Možno zistím, že sa viem pretvarovať. „Prečo plačeš, Lenka?“ Tak nie. „Ja neplačem.“ Len neviem, čím si vysvetliť, že na

tomto svete to musí zariad'ovat' nejaký blázon. „Ved' sme to vedeli, ako vždy.“ Meníme si role – za ruku ma drží ona. Spod vlhkej blúzky jej presvitajú prsia. Vždy som chcela aspoň polovicu z nich. Možno teraz budem mať. „Asi by som sa konečne mala začať správať normálne... Lenka, čo je?!“ Už je to ako sopka alebo pokazený žalúdok – chce to von, von, von... „Som tehotná.“

Psychologický ťah za milión. Skoro, ako keď k nej raz v nemocnici nedopatrením nabehla nejaká fanatička a s Bibliou v ruke ju presviedčala o tom, že práve spáchala smrteľný hriech. Ale fakt by som to nikomu inému nepovedala. Možno Teji...keby tu bola. Lenže Aďa je z nás najsilnejšia, iba si to nechce priznať. Akurát sa občas nechtiac zachová ako macocha z Popolušky. „Pôjde z domu.“ Otec odmietol diskutovať. „Doteraz som ju tu trpel kvôli tebe, ale už som raz povedal, že žiadne šľapky sponzorovať nebudem.“ „Ale...“ „Pôjde z domu!“

Aj hrdosť má svoje hranice. Riči tak dôkladne utiera bar, že je mi dopredu všetko jasné. „Pýtal sa na mňa, čo?“ Vzdychne si. „Ak nie stokrát, tak ani raz. Pozri, mici, toto je ukážkové poslanie k vode – toto by žiadny chlap inak nepochopil.“ Najradšej by som si niektorú z fliaš za jeho chrptom rozbila o hlavu. „A nemáš naňho aspoň číslo?“ Riči je strašne fajn, lebo je gay. Ale stále je to len chlap. „Sorry...“ Uhm, sorry. Že o tom ešte nevieš, ale tvoja matka je totálna krava!

Čo všetko ešte prehryznem?! „Teja? ... Ahoj, neruším ťa?“ Baterka mi varovne píska do ucha. „Nie, všetko je okej. Teda... .. Čo? Nie, nikto mi to nenakázal. ... Prečo by som mala chcieť peniaze?! Teja? Teja!“ Low battery. Super. Už si z neho môžem spraviť tak akurát ťa-židlo na papier.

Aďa ma zavolala na kávu, asi nový záchvat macošskej lásky. „Lenka, počúvaj ma, nemám veľa času, otec si myslí, že som u kozmetičky... Tu máš adresu jednej ubytovne, zaplatila som ti to tam na mesiac, kým nájdeme niečo lepšie. Zatiaľ vydrž - teda vydržte – a keby niečo, volaj!“ Pobožká ma na líce a je preč. Chcem mať päť, aby som jej to dovolila len pod podmienkou, že mi za to kúpi lentilky.

Človek si vždy predstavuje veci ako protiklad reality. Aj ja som sa chcela vydávať s bielou vlečkou a družičkami v ružových šatách. Len ono sa vždy niekde niečo poserie a zrazu nechcete tým orýpaným stenám okolo seba veriť. Vždy som chcela mamu, otca a sestru z reklamy na cereálie. Ibaže aj malé decko vie, že ani cukrík nedostane zadarmo – musí sa minimálne hodiť do prachu na ulici, aby ho niekto zaregistroval. A tak tu sedím – teda sedíme, ako by povedala Aďa – a rozmýšľam, respektíve ospravedlňujem si tým svoju nečinnosť. Som proste na šikmej streche. Otec – nepriamo ma vydedil. Matka – umrela. Teja – oberá v Holandsku jahody, pohádali sme sa. Možno má fakt niekto kamoša, ktorý mu okrem vyplakania sa na ramienku ponúkne aj strechu nad hlavou a stály mesačný príjem. Ja nie. Pracovať môžem ešte tak päť mesiacov a potom – guľka, plyn, žily? Hlúpi ľudia predsa všetko robia hlúpo.

Prišla som na to (aby som sa na rozmýšľanie len nevyhovárala), že za dosť veľa vecí nemôžem. Minimálne by som ich dnes určite urobila inak. Počnúc tou debilnou hádkou. „Teba mali vždy radšej, už odkedy vedeli, že budeš!“ Kopala mi do postele a ja som nechápala, prečo si niektorí ľudia vedia vsugerovať absolútne hovadiny. „Otec k nám bol vždy spravodlivý.“ „Spravodlivý? Tak mi povedz, čo je spravodlivé na tom, že ja, síce plnoletá, ale rovnakým spôsobom ich dcéra, sa odrazu o seba musím postarať sama?!“ Mala pravdu, len mi to vtedy bolo ťažko priznať. „Aj ja pôjdem. V osemnástich. Sama.“ „Hej? A kam? O tom sa strašne dobre hovorí, keď máš dvanásť a každý deň ti čítajú pred spaním rozprávku. Len keď na to príde, realita je iná.“ Realita – vtedy som to slovo počula prvýkrát a nerozumela som mu. „Ty nikam nebudeš musieť ísť, teba si tá ženská nechá, ako svoje jediné nevyškrabnuté decko!“ Ani tomu som nerozumela, ale podľa jej tónu pochopila, že to asi myslí ako urážku. „Aj teba by si nechali, keby si nebola štetka!“ (Teraz som len opakovala). Tak prudko sa nadýchla, až jej vialí nozdry. Na chvíľu pustila kufor a takú mi struhla, že sa mi pustila krv z nosa. „No, len si rev. Teraz mi už môžu vieš čo. Maj sa tu pekne – sestrička!“

Mala som dvanásť, preboha! A potom pätnásť. „Prečo ma nemáš rád?“ „Čo?“ Ani nezdvihol oči papierov, čo sa kopili pred ním na stole

a pritom som vedela, že ich iba prehadzuje zo strany na stranu, aby sa so mnou nemusel rozprávať. „Prečo mňa a Teju nemáš rád?“ „To sú čo za debilné otázky?“ „A Ad'u máš rád?“ Akože fakt klobúk dolu - mala som vtedy oveľa viac odvahy ako teraz! „Vypadni do izby.“ Chytil ma za ruku a ťahal k dverám. „Ani mamu si nemal rád?“ Posledný pokus ho zabrzdil tesne pred sklenenou výplňou dverí, o ktorú by mi určite rozbil hlavu, keby som ostala ticho. „O tom ty môžeš hovno vedieť!“ Zabuchol za mnou a vlastne som aj bola rada.

Nie, nie je to pocit slobody. Ani nezávislosti. Je to len idiotský boj o prežitie. A jediný, kto by ma pochopil, je odo mňa vzdialený asi tisíc kilometrov, lebo som ho pred ôsmimi rokmi urazila. Nie som sama, to nie – ale možno je to ešte horšie, ako keby som bola. Tak dobre. Prestať sa ľutovať, krok číslo jedna. Ale kam...?

Koncom mesiaca som odpadla. Len tak, v autobuse, aby mali babky o čom rozprávať. Neviem, či to bolo len z toho, že mi skončilo nájomné od Adi alebo z tepla, každopádne keď som večer prišla na ubytovňu, vedela som, že ešte stále nie je dobre, aj keď ma o tom šofér silou-mocou presviedčal. Trocha krvi, na to som bola profesionálne zvyknutá a okrem hladkania po ruke mala všetko nachystané – lenže... „Lenočka? Prečo mi voláš na účet volaného?“ Ticho. „Čo sa deje?“ „Adi...“ „Lenka? Si v poriadku? Stalo sa ti niečo?!“ Tma.

Pamätám si len útržky. Ako keď vám niekto pustí film, ktorý už stokrát videl, a preto ho to nebaví odznova a len pretáča na svoje obľúbené pasáže, takže z toho máte tak akurát riadny mišung. Asi ma operovali alebo čo, lebo si spomínam na nejaké zelené handričky, ktorými ma obkladali a tváre zakryté rúškami. Potom sa ma niekto asi desaťkrát opýtal, ako sa volám – a keď som to zo seba konečne dostala, dali mi pokoj a uložili ma do nejakej odporne presvetlenej izby, ktorá mi ťahala oči. „Lenka, počuješ ma?“ „Môž...“ „Ako ti je?“ „Môžeš...môžeš zatiahnuť tie závesy?“ Poslúchla ma. „Ako sa cítiš?“ „Chce sa mi spať...“ „Doktor hovoril, že už by si nemala. Mám ťa prebrať,“ pokúsila sa usmiať a chytiť ma za ruku, no pochopila, že sa to asi nehodí. „Skoro si umrela.“ To už bolo lepšie, také reálnejšie. „Už si hore?“ Mala som asi stokilové viečka, ale snažila som sa jej urobiť radosť. „Bola som hlúpa...“ „Čo?“ „Keď som si myslela, že ťa

zakaždým chytím za ruku a bude ti dobre.“ „Nie, Lenka,“ prisunula sa so stoličkou bližšie, „to ja som bola hlúpa, lebo mi bolo dobre. Tak zúfalo som sa pokúšala niečo mať. A pritom už dávno mám. Teba. Ty si predsa celý čas moje dieťa. Dobre, možno som ťa nenosila deväť mesiacov v bruchu a nemáš moje oči, ale ľúbim ťa, ako keby sa to všetko stalo.“ „Adi...“ „Nerev, popraskajú ti štiny!“ Fakt to bolelo ako sviňa. Objala ma. „Počkaj, ešte niečo...“ Vstala a počula som buchnúť dvere. „Adi?“ „Ahoj.“ Otec?! Neveriacky som sa nadvihla na lakťoch a vankúš mi sklízol z postele. Dvihol ho, získaval čas. „Leni, ja...“ Neverila som vlastným očiам – plakal. Videli ste už niekedy plakať chlapa? Je to desivé. V akom svete to, preboha, žijeme, keď už plačú aj chlapi?! „Posral som to, všetko som posral!“ Čo som na to mala povedať? „Ale keď zomrela... Keď Teja prespávala u kadekoho, len nie doma... Keď si ty... Aj tak by som vás všetky stratil!“ Chce to prvýkrát sa zahrať na správnu dcéru. „Oci, stratil si mamu. Ja a Teja žijeme a nemôžeme za to.“ „Ja viem, Lenka,“ prestal plakať a mne odľahlo. „Len to nepoviem nahlas, lebo sa bojím, že to potom už bude naozaj.“ „Ale to je naozaj.“ Odišiel. Na prvýkrát slušný výkon.

Vedela som, čo bude doma, lebo všetko je čiernobiele - obzvlášť zlé dni. A občas musí človek aj takmer umrieť, aby si ho všimli. Čakala ma v izbe. V našej izbe. „To je pre toho štupl'a,“ preložila veľkého plyšového slona z postele na kreslo. „Od krstnej - do kostola to ťa-hat' nebudem.“ Tak vidíš. Nakoniec ti vlastne môžem poďakovať, že si.

Nenávidím kliše vety na posledných stránkach kníh, prídu mi také neosobné. Ale túto fakt môžem, lebo je to realita: týmto svetom hýbu len dve sily – láska a strach. A je to pravda, lebo všetci sa bojíme strát. Lenže občas aj nachádzame – a potom milujeme. Či?

Bibiána Rybárová, Žilina

Cena riaditeľky Považskej knižnice, Považská Bystrica,
II. kategória

PREČO NEVERÍM ĽUĎOM

Stala sa mi vec skutočne nemilá. Po dlhej dobe sa mi ozval bývalý s tým, že by rád vedel, čo so mnou je. Nie, nenasledovala žiadna zvýšená srdcová aktivita, extrémny pulz ani motýle či kadejaká iná okrídlená háveď v žalúdku či iných orgánoch, skôr naopak, ani ma nehlo. Teda takto, milo som sa usmiala na monitor potešená nevďaným záujmom o moju osobu, ale to je tak všetko. Nevynorili sa mi žiadne srdcovujúce spomienky na náš určite nádherný vzťah, ani na mikrosekundu som sa myšlienkovito nepreniesla do časov dávno minulých. Jednoducho, ani len v mitochondriách som nepocítila nijaký náznak vzrušenia, nostalgie či niečoho podobného na tento spôsob. Moja mama tvrdí, že mám otupené zmysly. Ja si to nemyslím. Keby to bola pravda, asi by som zakaždým nerumázgala ako zmyslov zbavená pri Titanicu, keď úbohý zmrazený Jack klesá na dno Atlantiku, zatiaľ čo bezcharakterná Rose na dverách brázdí šíry oceán akoby sa nechumelilo a tajne nečakala na to, ako jedného dňa Johnny rozkopne dvere a hromovým hlasom zvolá „Bibi nebude sedieť v koutě“.

Každopádne, k veci. Môj drahý ľúbezný ex mi porozprával o tom, ako sa má dobre, ako má pekné teplé miestečko kdesi v dákej firme a ako sa momentálne jeho život nachádza v encyklopedicky dokonalej rovnováhe. Úprimne ma to potešilo a napísala som mu, že ma prirodzene teší, že všetko šlape ako má a srdečne poprial, nech mu to vydrží čo najdlhšie.

Potom sa začal pýtať on mňa. Odpustila som si akékoľvek veľkolepé autobiografické opusy a v skratke som odpísala, že sa mám fajn, že si stále holím ruky a že sa okrem mojej farby vlasov v podstate nič nezmenilo. Teda až na to, že som zhruba pred týždňom zmenila časové pásmo a aktuálne sa snažím si zvyknúť na

vskutku interesantnú britskú vlahu. Nadšený sa ma začal vypytovať na geografické podrobnosti a keď som mu oznámila radostnú zvesť, že som v chotári nebohej princeznej Diany, zasáľal blahom a napísal mi, že to je skvelé a určite ma príde pozrieť.

Odpovedala som mu niečo v tom zmysle, že už normálne utekám do najbližšieho Primarku kúpiť červený koberec vo výhodnom balení dva plus jeden kus za jednu libru, objednávam sláčikové kvarteto, pozlátenu limuzínu a takú tú honosnú anjelikovskú fontánu, z ktorej na všetky svetové strany strieka čokoláda. Znechutene poukázal na môj cynizmus, ktorý som obhajovala tvrdením, že keby som mala brat' vážne všetkých tých, čo mi svätosväte sľubovali, že ma prídu poctiť svojou prítomnosťou, asi by som sa rovno zapísala do zoznamu pamätihodností, ktoré priamo navštevujú tie dvojposchodové autobusy s nápisom CitySightseeing Tour a na internet vyvesila rezervačnú tabuľku. Chápavo prikývol cez správu, no vzápätí dodal, že on to myslí vážne. Áno, odvetila som, to predsa hovorí každý. Poslal mi správu z každej strany ohraničenú smutným smajlíkom o tom, že musí ísť a ešte sa ozve, no mrzí ho, že mu neverím. Bolo mi to aj trošku ľúto, no zakrátko mi došlo, že má vlastne pravdu. Neverím mu. Neverím nikomu. Je to naozaj mrzuté, no je to tak.

Nemôžem za to. Je to už dlho, čo beriem absolútne všetko s rezervou. Som už raz taká, zabite ma za to. Do bodky si však pamätám na iniciačný prvok mojej skeptickosti.

Všetko sa to udialo, ako inak, v detstve. Bola som malá a na prázdniny som chodievala ku starkým do Rajca. Nekypela som zrovna radosťou, keď mi rodičia oznámili, že tam na dva týždne musím ísť a oni si to veľmi dobre uvedomovali. Odmalička som vedela, na koho mám upriamiť aké zbrane a čuduj sa svete, vždy, keď sa blížil letný pobyt v rajeckej kotline, dostala som ti nevysvetliteľnú chuť sa začať mojej rodičke líškať. Drahá-moja-pani-matka je však silná stabilná žena a jej rozhodnutia nikdy neovplyvnil detský smutný psí pohľad, schválne vyrobené slzy dlhým upreným pohľadom do plafónu nasledované krokodílimi slzami stopercentne pravými. Do Rajca som proste ísť musela a neexistovalo tej nadprirodzenej sily, ktorá by to mohla zmeniť.

Pre môj intelekt bolo obrovskou ranou to, že ma vždy dobehli a ja dodnes nerozumiem ako som mohla byť taká naivná. V detstve som trpela zvláštnou pasiou čo sa týkalo starých televízorov, telefónov, kuchynských spotrebičov a tak ďalej. Naši to vedeli a preto vždy, keď sme šli starkých „len na chvíľku pozrieť“, mi Drahý-môj-pán-otec navrhol, nech idem so starkým na povalu skontrolovať, čo za nové harburdy v rámci bielej a čiernej techniky do skladu pribudli. Utekala som jedna radosť, na povale nebolo nové ani mäkké f a kým som v pletenom svetri s arktickým vzorom v smrteľnej depresii schádzala schody, milí rodičia tíško zdúchli domov do Žiliny. Zmätene som sa vypytovala starej matere, kde sú mama a tато a ona mi povedala, že šli len hen do Šimkov kúpiť chrumky. Ja hlupaňa som im to zožrala aj s navijákom. Najhoršie však bolo, že celkovo som sa nechala nachytať zhruba trikrát na jednu a tú istú stratégiu a dokopy tak tri týždne zdobila isté rajecké okno urevaná detská na hríbika ostrihaná hlava márne očakávajúca svojich zákonných zástupcov s tými komunistickými arašidovými chrumkami pod pazuchou.

Moje slznotvorné kanáliky celých približne dvadsaťjeden dní bežali na plné obrátky, nebolo to však všetko, čo ma v mojej dovolenkovej destinácii poučilo, že nesmiem nikomu veriť, ba ani len tým najbližším. Milovala som kakauko. Z tej duše som ho milovala. Starká však bola múdra a informovaná žena a keď v rádiu povedali, že kakauko je škodlivé, okamžite naň uvalili embargo. Malá päťročná Bibka sa však odjakživa vyžívala v bezchybnej organizácii a preto sa neohrozene vysnivaného čokoládového nápoja domáhala. Nezlakla sa starkiných strašidelných železných natáčok ani starkého remeňa a vytrvalo vrešťala krásnou dvojčiarkovou fistulou, až dokiaľ starému mužovi nedošla trpezlivosť, nezobral fľaštičku plnú mlieka a neobliekol ju do starej vojenskej hnedej ponožky. Vysilený maloletý vydierač hrdo oslavujúc víťazstvo vycucal fľašku na ex bez toho, aby spozoroval, že sa opäť raz nechal napáliť a zaspal. Keď som pochopila, ktorá bije, bolo príliš neskoro a tak mi opäť raz neostalo nič iné, než oči pre plač.

Ani to však nebolo všetko. Asi o tri roky neskôr mi starká sľúbila, že ak sa naspamäť naučím rannú a večernú modlitbu, dá mi

dvadsať korún. Nemala som poňatia o tom, akú reálnu hodnotu malo v deväťdesiatom deviatom dvadsať korún, no keď mi pred nosom zamávala zeleným Pribinom, rozšírili sa mi aj inak rozšírené zreničky a bleskovo som bežala sa učiť zadané povinné texty.

Nedostala som ani len tých zasraných päťdesiat medených halierov. Na druhej strane, získala som veľmi cenné poučenie do života. Odvtedy som si slúbené odmeny pýtala predom. A všetko zlé je vlastne na niečo dobré, odvtedy mám aspoň schopnosť naučiť sa rôzne litánie svetelnou rýchlosťou a dojímavou ich prednášať. Poroty Hviezdoslavho Kubína nikdy netajili údiv, kde som sa naučila tak precízne recitovať, nevedeli však, koľko utrpenia a osobnej skúsenosti sa v tom skrýva. Keď som prvýkrát verejne približovala trpký osud Zuzanky Hraškovie, jedno oko nezostalo suché. Bola som na to právom pyšná a potlesk, ktorý som zožala, paradoxne pohladil moju ubolenú dušu.

Recitačný talent a aj mydriáza, respektíve rozšírené zreničky, mi ostali dodnes. Taktiež aj empiricky overená nedôvera, ktorá, priznávam, miestami skĺza až k paranoji. Ale tak, no a čo. Vždy je lepšie sa mať vždy na pozore ako potom plakať nad rozliatym mliekom, nebodaj provizórnym kakaom zahaleným v hnedej fusekli.

Lenka Sameková, Dubnica nad Váhom

Cena poroty, II. kategória

STRATENÁ NÁUŠNICA

Sedím potichu v pracovni a znechutene búšim do klávesnice. Tvár mi obmýva potok sĺz, ktorý sa dopadajúc na stôl zbieha do kaluže s prímiesou očnej riasenky. Moje myšlienky sa upierajú na prázdnu dierku pravého ucha. Dierku, ktorá ho ešte pred niekoľkými hodinami zdobila decentnou náušnicou v tvare dvoch zahanbene sa prekrývajúcich srdiečok. Druhú som zo strachu pred nesmrteľnou ľútosťou okamžite uväznila v rohu zásuvky mimo bežný dosah ruky. Nekompromisné skórovanie emocionality nad racionalitou zmaľovalo vo vzduchu inzerát: „Prosím nálezcu zlatej náušnice o vrátenie spomienok!“

Kúpil si ma. Luxusnou kozmetikou, značkovými šatami, výletmi do zahraničia a najmä chutným jedlom z vybraných reštaurácií, na ktoré zaberám ako šťuka na karasa. Keď som sa mala rozhodnúť medzi bývaním na prehnitom internáte a jeho novopostaveným rodinným domom, neváhala som ani jednu mikrosekundu. Prechod zo skromného študentského života do rozprávky, v ktorej chýbal už iba baldachýn nad posteľou mi pripadal ako klišé, ktoré som sarkasticky vytesňovala zo svojich snov. Netrvalo však dlho a moje šťastie prešlo do úsporného režimu. Potvrdila sa rovnováha, ktorou blahobyt a pohodlie vyvážili zdravotné problémy. A to všetko v čase pred mojimi štátnicovými skúškami. Cereálne raňajky a rituálne návštevy fitness centra vystriedali na dva týždne infúzie, po ktorých som z nemocnice nedokázala trafiť ani na autobusovú zastávku. Diagnóza – vyskočená platnička. Moje podlomené zdravie mi už nedovoľovalo nasledovať ho pri dlhých večerných prechádzkach preľudnenými bratislavskými ulicami, sprevádzať ho slnkom zaplavenými promenádami obchodných centier a predovšetkým, plniť si svoje partnerské povinnosti v posteli. Čoraz častejšie mi po

príchode domov detailne opisoval náhodné stretnutia so ženami, ktoré ho so záujmom oslovovali na parkovisku, recepcii fitnes centra, pri nákupe potravín alebo tankovaní. Počas večerov, ktoré som pri návrate plného vedomia trávil prípravou na štátnice, odchádzal z domu na záhadné miesta a vracal sa zvyčajne po polnoci. Napustil si veľkú hydromasážnu vaňu a asi hodinu obtelefonovával svoje ženské známosti, ktoré k nám pozýval na návštevu. Dal si záležať na tom, aby mi z jeho rozhovorov neuniklo vo vedľajšej miestnosti ani jedno slovo. Nemala som dôvod pochybovať o svojich potenciálnych sokyniach. Bol mladý, šarmantný, zabezpečený, s vyberanými spôsobmi správania. Moja ženská intuícia mi však bránila podľahnúť nutkavým pocitom žiarlivosti, ktoré sa začali dostavovať s oneskoreným účinkom a postupne vyprchali. K úspešnému absolvovaniu štátnicových skúšok mi v spálni pod prikrývkou pripravil elegantné prekvapenie. Zlaté náušnice. Krehké, dievčenské a pritom nechutne noblesné. Zamilovala som sa do nich a on to žiaľ vycítil.

Moje zdravotné problémy sa každým dňom čoraz viac zhoršovali. Začala som bolestivo krívať. Jedného dňa moje dlhotrvajúce utrpenie vyústilo do silného zápalu, ktoré ma v ukrutných bolestiach pripravovalo o akúkoľvek súdnosť. Telo však začalo protestovať v nesprávny čas. Naše cesty najbližších troch dní mali viesť do jeho rodiska, v ktorom nás očakávali všetci príbuzní. Nemohla som. Nedokázala som. Nevedela som vyhrať boj nad neovládateľnými bolesťami.

„Tešila sa na nás celá moja rodina. Ako im mám teraz oznámiť, že sa s nimi nechceš stretnúť?“, vyprskol na mňa v návale hnevu po jednom z jeho neskorých nočných príchodov.

„Nemôžem vstať. Všimol si si to vôbec?“, vyliezla z mojich úst odpoveď, ktorú som po zhodnotení všetkých dostupných možností vyhodnotila ako jedinú bez pejoratíva.

„Všimol som si, že ťa každý deň bolí niečo iné. A to, že nemôžeš vstať, sa dá ľahko predstierať,“ opätovoľ moju napätú reakciu s kútikmi úst šklbajúcim ironickým úsmevom.

„Začínaš ma presvedčovať o tom, že si oveľa vážnejšie chorý ako ja. Len tebe to zjavne postihlo hlavu,“ už som sa neunúvala triediť myšlienky, ktoré ako lávu chrlilo moje dotknuté ja.

„Keď teda myslíš...“, vtrhol v návale zúrivosti do kúpeľne, chvatne otvoril skrinku s kozmetikou a vybral zlaté náušnice, ktoré som si do nej ukladala pred spánkom.

„Ak nebude návšteva, tak nebudú ani náušnice,“ v zápale hnevu si to zamieril rovno k otvorenému oknu spálne, načiahol sa a nemotorným pohybom oštepára vyhodil náušnice do vzduchu.

Moje vedomie prestalo rýchlosťou svetla produkovať akékoľvek myšlienky a so zatajeným dychom neveriacky pozorovalo scénu, ktorá nadobudla črty kvalitnej tragédie a komédie zároveň.

Otočil sa, zaboril sa mi do očí pohľadom toreadorom vyburcovaného býka a v rýchlom tempe stúpania a klesania svojej hrude očakával hysterický výstup, v ktorom preberiem jeho štafetu. Ťarbavým pohybom bezvládnej veľryby som sa pozbierala z postele a vykročila do hosťovskej izby, v ktorej som plánovala stráviť nasledujúcu noc. Pri dverách ma však ovládla vyššia moc a prinútila ma vyplúť z úst slová, ktoré ho vystrelili do prvej ligy najčervenších od zlosti: „Aj tak som ich nepotrebovala!“

K jeho rodičom sme napokon dorazili. Ja v ukrutných bolestiach a on v stave blaženosti. Keď som sa pohybom hodnom invalidného dôchodcu vyplazila z auta, jeho matka okamžite pochopila dôvod, pre ktorý sa naše plánované zblíženie konalo o deň neskôr a o ktorom medzi ňou a jej synom doposiaľ zjavne nepadlo ani jedno slovo. Bola som na koberci všetkých jeho príbuzných, vzdialených príbuzných, priateľov, kamarátov, známych a aj neznámych. Po piatich dňoch prežívania na analgetikách ma odviezol domov. Týždeň pokojného spánku, oddychu neprerušovaného jeho nočnou ódou otvárania a zatvárania dverí s intenzitou, ktorá otriasala základmi domu. Týždeň nerušeného snívania, v ktorom ma nikto neprebúdza po troch hodinách spánku s nápadom vyraziť na výlet do Viedne. Ak by mali moje zlaté náušnice matematické schopnosti, určite by im dlho trvalo zrátat počet prenocovaných dní v tráve

záhrady. V súťaži o majstra v sebadeštrukcii by som s prehľadom tromfla všetkých nominovaných.

Oslavu mojich promócií strávil vo fitnesscentre a po ňom sa s pokojným svedomím nechal pozvať na slávnostný obed, ktorý zhodnotil ako nestráviteľný. Nekonzumovateľné sa mu v ten istý deň videlo aj moje ohlásenie rozhodnutia odísť. Nadobro. To som však netušila o jeho tajnej zbrani, ktorou ma po zvyšok nášho spolužitia tlačil do spánku.

„Zabijem sa, ak ma opustíš,“ oznámil mi telefonicky s akousi samozrejmosťou počas jedného z jeho nočných výjazdov.

„Kde si? Okamžite mi povedz, kde si!“

Naše tragikomické spolunažívanie ma prestávalo rozosmievať. S kamennou tvárou som sa prizerala jeho patetickým výlevom, počas ktorých si mlátil hlavu o murovanú stenu a srdcovú plakal do vyčerpania. Jeho nočné vychádzky do neznáma sa mali premeniť na životunebezpečné jazdy diaľnicou smrteľne končiace v stĺpoch.

„Ak by si mala hľadať lepšieho chlapa ako som ja, hľadala by si márne. Ty nie si súca mať normálny vzťah. Veď sa pozri na seba aká si chladná! Kto by len o teba stál?,“ znelo u nás s takou pravidelnosťou ako „Pozor, zákruta!“ v Slovenskom rozhlase.

Naše cesty sa definitívne rozišli v deň, ktorý započal celkom nevinnou hádkou. Ako každé ráno som krívajúc zišla po schodoch uviesť kuchyňu do použiteľného stavu. Na jedálenskom stole opäť ležali prázdne obaly z jogurtov a müsli tyčíniek, kuchynský dres viedol s umývačkou urputný súboj o väčšie množstvo špinavého riadu. Keby som sa počas jeho niekoľkých služobných ciest neocitla doma sama, určite by som nadobudla presvedčenie, že sa v nich riad cez noc samovoľne klonuje. Rozľahlý kuchynský priestor však tentoraz padol za obeť aj malým čiernym stvoreniam, ktoré pochodujúc v zástupoch vytvárali pozdĺž nábytku živé mravčie oplotenie. Odolnosť voči akýmkoľvek domácim likvidačným receptom, internetovým odporúčaniam a povysávaniu väčšej časti prežívajúcej populácie mi začala dvíhať tep v momente, kedy zostúpil po schodoch v doznievajúcim spánku.

„Dobré ráno láska, čo to tu stváraš?“, opýtal sa ma namrzene.

„Pozri sa čo ti lezie po nohách!“ ukázala som na osamotenú čiernu partiu, ktorej viditeľne zlyhala navigácia.

„Mravce, no a?! Tí tu boli už včera večer. Nechaj ich žiť, nepohryzú ťa,“ odvrkol s nezúčujmom a chystal sa vystúpiť späť do spálne.

„Chceš mi povedať, že si ich tu nechal množiť sa od včerajšieho večera? To ti je úplne jedno čo si o nás pomyslí tvoj kamarát, ktorý o chvíľu vylezie z host'ovskej izby?“

„Nemám čas riešiť teraz takéto hlúposti. Vari nechceš, aby som sa staral o domácnosť!“ uprel na mňa vyčítavý pohľad.

„Vieš po čom túžim? Aby si aspoň raz bral ohľad aj na mňa a uvedomil si, že ja v takomto paralyzovanom stave dôjdem maximálne do vzdialenosti smetného koša stojaceho pred našim domom. To mám poslať po nejaký prípravok do obchodu tvojho kamaráta alebo ako si to vôbec predstavuješ?“, jeho ľahostajnosť ma začala unášať do výšín s prudko nedýchateľným vzduchom.

„Ja pôjdem,“ ozval sa z horného poschodia hlas host'a.

Z našich vzájomných nevraživých pohľadov sa dalo čítať ako z filmových titulkov pre krátkozrakých.

„Nie. Pôjdem ja, ale až o hodinu,“ prudko sa otočil a berúc schody po dvoch vystúpil na vrchné poschodie.

Nesklamal. Do kuchyne pripomínajúcej indickú mravčiu svadbu so stovkami novopríchádzajúcich gratulantov sa očakávane vrátil po troch hodinách vo veselej nálade. Zastihol ma v strede priprav studenej torty.

„Ahoj miláčik, čo tu robíš, hm?“ pristúpil ku mne zozadu a vzal do ruky piškóty, ktoré sa snažil vtlačiť do úhľadnej pokrývky vystielajúcej smotanovú vrstvu.

„Zbláznil si sa? Okamžite to odlož a naklusaj do toho obchodu!“ vytryskla som zo seba ako stovky rokov starý sopečný kráter.

V tom však kuchyňu zasiahlo zemetrasenie s intenzitou pustošivej sily. Okolo jedáľenského stola preletel vysávač, ktorý sa dopadom na kamennú dlážku rozpadol na niekoľko kúskov. Keďže ich nebolo uspokojivo veľa, zmietol na zem aj riad, ktorý sa mu ponúkal na kuchynskej linke. Po tom, čo v neprítomnom stave zúrivosti otvoril zásuvku s kuchynskými nožmi, začala som si v podvedomí premietat'

núdzový východ. Pristúpil ku mne a priložil si jeden z nožov tesne ku krku.

„Tomuto sa odmietam prizerať!“ utiekla som pred vrcholiacou drámou do najbližšej kúpeľne a zamkla som sa v nej.

Vyzýval ma, aby som mu okamžite otvorila. Dobíjal sa päťami, kopaním do dverí a sľubmi, ktorými ma ubezpečoval, že mi neublíži. Napokon rozmontoval zámok. Ostal stáť dychtivo vo dverách kúpeľne. Po krku mu stekali kvapky krvi a vytvárali na bielom tričku červené mapy. Pár kvapiek z malej reznej rany a posledné z mojej trpezlivosti. V ten deň som odišla z jeho života. Nechala som si operovať chrbticu a zahojiť jazvy na duši. Každú časť u iného špecialistu. Odstahovala som sa na druhý koniec mesta a vytvorila si v hlave iluzórnu predstavu o múre, ktorý mal rozdeľovať naše svety. Po troch rokoch ignorovania jeho neúnavných telefonátov a SMS správ ma však predsa len zlomil. Pod sľubom, že to bude posledný krát, čo ho nechám vstúpiť do svojho teritória. Posledné stretnutie požehnané mojím psychológom.

18:00 h, reštaurácia pod hradom, sedím sama pri stole a s napätím röntgenujem vchodové dvere.

18:30 h, reštaurácia pod hradom, objednávam si druhý pohár červeného, o moju spoločnosť sa neúspešne prihlásil jeden z hostí, ktorého voľného miesta pri mojom stole esteticky vyrušovalo.

19:00 h, pod tlakom rezignácie pred reštauráciou, nulová reakcia na moje núdzové telefonáty. Myšlienky mi v krátkych a dlhých signáloch vytláčajú morzeovkou na čelo: trápna, ponížená, podvedená, naivná...

23:00 h, telefonát z neznámeho čísla. Po niekoľkonásobnom zvážení ignorovania volajúceho hovor prijímam. Pracovník policajnej stanice ma informuje o smrteľnej dopravnej nehode. Zahynul, o 17:40 h, nárazom do stípu dvojnásobne prekročenou povolenou rýchlosťou. Možno to bol osud, ktorý sa mu kruto vysmial do tváre alebo nejaká vyššia sila, ktorej drzo nazeral do kariet. Túžba po mojej prítomnosti, s ktorou niekoľko rokov prežíval ho napokon zabila. Ak to s tou stratenou náušnicou má z výšin na svedomí, tak som úplne pokojná, pretože viem, že mu ten hore dal druhú šancu.

Radka Komžíková, Nemčiňany

Čestné uznanie, II. kategória

PROSÍM VÁS, VY STE LUCIA?

Muž, asi štyridsaťročný, stojí na ceste. Je otrhaný, bradatý a zúfalý, z očí mu však nesrší prázdnota. Bolest'. To má v očiach. Hlboké boľavé Au.

- Prosím vás, vy ste Lucia? – pýta sa okoloidúcej ženy. Stráni sa ho, lebo je otrhaný a čo ona má čo s takými. Tfu. Pokýva hlavou na znak nesúhlasu a beží preč. Obzerá sa za ňou.

- Moja Lucia – povie potichu.

- Vypadni! – zakričí muž z auta na otrhaného neznámeho, zatrúbi a ukáže Stratenému prostredník.

Stratený si chytá hlavu, zapcháva uši, div pomaly neplače. Zúfalstvo. Autá ho postupne obiehajú, ľudia čakajúci pri ceste sa smejú. Ukazujú prstom.

Obiehajúce autá zastavia, ľudia prebiehajú zo strany na stranu. Stratený počuje len ten zvuk. Otravné hemženie podpätkov. Narážajú doňho, ponáhľajú sa preč z cesty. Cesta nie je dobrá, rýchlo, rýchlo preč.

- Prosím vás, vy ste Lucia? – pýta sa mladej slečny. Slečna pokrúti hlavou a kráča ďalej.

- Vy? Vy ste Lucia? – pýta sa ďalšej. Nie je. Žiadna nie je Lucia.

Potichu kričím, hľadám ťa i seba
V slepých uliciach a prázdnych mestách
Hľadám schody niekam do neba

Stratený leží na vetve čerešne a pofajčieva cigaretu. Pozerá do slnka, ostrého letného slnka, ktoré núti žmúriť. Po rebriku vylezie dievča, možno žena a vysadne k nemu na konár. Usmeje sa na ňu. Cigaretu zahasí o kmeň stromu a zhodí ju dolu. V ovocnom sade sa toho stra-

tí. Špakov, lások. Času.

Stratený odtrhne zo stromu dve čerešne. Vlasy jej odhrnie a na ľavé ucho zavesí dve čerešne. Pohladí ju po hrudi, cez šaty jej vidieť bradavky. Čerešne. Pobožká ho.

- Ty moja čerešňa.

Posadí sa k nej, bosé nohy im visia dolu.

- Nechod' – prosí ho pohľadom.

- Musím.

Čerešňa červená, čerešňa sladká

Moja si, Lucia, moja budeš

Nádherná žena, obetavá matka

Nohy visiace dolu. Nie bosé, obuté. Do ťažkých vojenských topánok, pevných a odolných. Akoby im pripomínali, že musia byť ako tie topánky. Nepremokaví, pevní. Od podlahy čierni, zanechávajúci stopy. V dejinách. Stratený v týchto topánkach visí vo vzduchu na úrovni asi štvrtého – piateho poschodia. Pod ním nič, len vzduch a tvrdá zem. Pred ním okno s bielym dreveným rámom. Za oknom sa zjaví dievča, možno žena v uteráku. Bosá. Zo skrinky vyberá krém. Stratený opatrne zaklopká na okno, zľakne sa ona i on. Ona, lebo jej za oknom na piatom poschodí visí muž a on, lebo sa obáva, či ju nevyrušuje.

Pomaly zvnútra otvorí okno a pozerá naňho.

- Prepáčte – vraví nesmelo – ja... zachytil som sa.

Ona opatrne vykukne z balkóny smerom hore. Stratený visí na padáku zachytenom na rohu budovy.

- Podťe, preboha, než spadnete! – zvolá a otvára okno dokorán.

Je to slušný chlapec, nezašpiní jej predsa podlahu. Visiac vo vzduchu sa začne vyzúvať, z čiernych topánok opadáva zosúšené blato.

- Zbláznili ste sa?

- Prepáčte, ja... nechcel som...

Baganče nechá položené na parapetnej doske a vstúpi do obývačky. Pozerajú na seba, on po miestnosti, ona naňho.

- Podťe, ste v poriadku? – pýta sa a starostlivo ho vedie do malej ku-

chyne a usádza ho k malému okrúhlemu stolu.

- Myslím, že som. Ak smiem... pohár vody?

Napustí mu do pohára vodu a podá mu ju. Kým Stratený pije, ona uteká do izby a oblieka si župan. V župane si k nemu prisadne a bez slova naňho pozerá.

- Nechcel som vás vyľakať.

- Mňa ste... nie – chápavo sa naňho usmeje a zrakom prejde k poháru

– Ešte vám nalejem?

Stratený pokrúti hlavou .

- Čo ste tu vlastne vyvádzali?

- Mali sme cvičný zoskok, ja... som vojak. Teraz máme výcvik, no o pár týždňov pôjdem aj ja.

- Vo vojne by mali bojovať tí, čo si túto absurdnosť zmysleli! – povie ona rozhorčene.

Stratený na ňu mlčky hľadí, po chvíli sa dvíha na odchod.

- Pôjdem.

Lucia sa oprie o stenu a pozerá naňho.

- Ste si istý, že ste v poriadku?

- Som – usmeje sa a krčovito vystrie vyrovnanú pravú dlaň k čelu na pozdrav. Lucia sa zasmeje a Stratený sa stratí za dverami.

Stratený zíde po prvom úseku schodíkov a pozrie hore. Otočí sa, vyjde si schodíkmi nahor a zaklope na dvere s menovkou Lucia.

- Zabudol som si u vás padák – povie a Lucia sa zasmeje.

Topánky špinavé, podrážka – svet

Bojím sa, Lucia, čo ak ťa niet?

Stratený s Luciou kráča cez ulicu pomedzi kvapky dažďa. Luciina blúzka sa priliepa o jej nahý hrudník elegantne, akoby ani nechcela, len zľahka musí.

- Odteraz ťa budem volať Čerešňa.

Lucia sa zahanbí, chytí Strateného za rameno a ďalej veselo skáču z mláky do mláky.

Bojím sa, Lucia, kde si, krásna?

Deň čo deň rozprávam o tebe
Zo sna

- Prší, prší, len sa leje... – Lucia sedí v malej izbe, spieva, štrikuje a nohou pohupuje kolísku s dieťaťom. Za oknom prší, prší, len sa leje. Lucia nezamyká dvere. Štrngajú však podkovičky, počuť dupot, Lucia sa preľakne. Vezme dieťa do náruče, dvere podloží stoličkou a utiahne sa do kúta. Perinku čička, upokojuje viac seba než dieťa.
- Štrngali, brnkali, sivé očká plakali – spieva potichu do uška dieťaťa. Dvere sa s rachotom rozletia a do miestnosti vstúpia deviaty muži, medzi nimi i zviazaný Stratený. V Luciiných očiach badať nádej, v Strateného očiach sa zračí bolesť. Hlboké boľavé Au.
- To je tá tvoja?
- Nič. Žiadna odpoveď.
- Tak je?! – zhúkne akýsi agresívny vojak. Stratený so slzami v očiach odmietavo kýva hlavou. Agresívny z vrecka vyberie čiernobielu Luciinu fotografiu, pozrie z nej na Luciu a kývne hlavou dvom mužom zo skupiny. Dvaja vyjdú za Luciou, aj s dieťaťom ju ťahajú von.
- Nechajte ma! Čo to robíte?!
- Muži Luciu s dieťaťom hodia pod čerešňu.
- Pekná – prikyvuje Agresívny slizko. Ostatní chlapi sa smejú, pokyvávajú hlavami. Je pekná.
- Škoda, že Židovka – zasmeje sa Agresívny.
- Nechajte ju! – kričí Stratený, na čo dostane ranu do hlavy a zvalí sa na zem. Nemo. Iba Luciin a detský krik hrajú symfóniu strachu.
- S hentým čo? – vojak kývne hlavou smerom k Stratenému.
- Ten už to má za sebou – uchechtáva sa Agresívny.

Stratený sa preberie na mieste, kde spadol. Nieto však mužov, ani Lucie, ani dieťaťa. Nie je nikoho, ničoho. Preňho už nikdy nič nebude.

Cítiť ťa, Lucia, v každej mojej vete
Odteraz hľadať ťa budem v celom šírom svete!

Muž, asi štyridsaťročný, stojí na ceste. Je otrhaný, bradatý a zúfalý, z očí mu však nesrší prázdnota. Bolest'. To má v očiach. Hlboké boľavé Au.

- Prosím vás, vy ste Lucia?

Nie.

- Vy? Vy ste Lucia? – pýta sa ďalšej.

- Nepamätám si tvár, nedokážem si spomenúť, ste to vy? Ste Lucia? Autá trúbia, Stratený hľadá. Seba a i Luciu.

- Vy ste Lucia?

Nie je. Žiadna už nie je Lucia.

Jana Mišúnová, Mestečko

Čestné uznanie, II. kategória

ZA VITRÍNOU

Pozerám sa okolo seba. Vidím ľudí – blízkych i vzdialených - a ich príbehy so všetkým, čo do príbehov patrí. Veď to poznáte. Stačí, ak sa pozriete z okna a máte to ako na dlani – ľudia, čo sa neustále niekam náhli, občas sa medzi nimi objaví nejaká známa tvár, ale aj cesty a autá, stromy, jasnú oblohu – zdá sa, že dnes nebude pršať, takže meteorológ z telky sa zrejme pomýlil pri predpovedi na dnešný deň. To všetko je súčasťou príbehu, ktorého dej sa neustále vyvíja.

Lenže ja sa ako jeho súčasť vôbec necítim. Ničoho z toho sa nemôžem dotknúť, nič z toho nemôžem zažiť. Akoby som bola zatvorená vo vitríne a vždy, keď vystriem ruky a snažím sa niečo zachytiť – pocít, možno myšlienku, nahmatám iba priehľadné sklo. Búcham doň a kričím, že chcem ísť von, ale očividne ma nikto nepočuje. A tak sa len dívam, ako život okolo mňa plynie. Občas ľutujem, že nemôžem plynúť s ním. Ale fakt len občas. Už som si na súčasný stav nehybnosti viac-menej zvykla. Musím však prezradiť, že to nebolo vždy takto. Kedysi som bola pojašený blázon, čo všetkých zabával svojimi historkami, rada som trávila čas s priateľmi, plávala, rozvíjala svoj herecký talent v ochotníckom divadle a chodievala do lesa. Dá sa povedať, že som bola šťastná. Všetko sa však zmenilo. Ani neviem, ako. Zrazu som bola niekto úplne iný. Všetko mi prestalo dávať zmysel. Začala som trpieť nespavosťou a stratila som chuť do jedla. Objavili sa problémy v škole, vo vzťahoch... tak veľmi chcem utiecť! Lenže nedá sa. Sklenené steny vitríny ma držia v zajatí neustáleho premýšľania a sebaobviňovania. Ty si tá, čo zlyhala! Nič si nezvládla! Niekedy mám pocit, že sa z toho zbláznim. Že už viac neznesiem. Že sa mi určite stane niečo zlé. Veľa času trávim vymýšľaním katastrofických scenárov. A potom sa bojím, že sa to stane, a to je ešte horšie. Ako

mám zvládnuť ďalšiu noc pretkanú nočnými morami a bdením? To keby som vedela...

A toto mám, prosím pekne, každý deň. Stále rovnaká apatia, beznádej, pohľady cez sklo a občasné túžby po dotykoch a blízkosti. To je fakt otrava, táto depresia. Keby ma aspoň nedržala izolovanú vo vitríne, ale dovolila mi aspoň občas vyjsť von a vnímať! Tak veľmi po tom túžim! Po návrate do života! Lenže mám pocit, že lieky mi vôbec nepomáhajú. Ba ani terapia. Stále mám pocit, že zo mňa už nič poriadne nebude. Rodina a priatelia mi neustále opakujú, že to zvládnem, ale neverím tomu a cítim sa vinná za to, že som im len na príťaž. Niekedy si želim, aby ma nechali na pokoji a dám im to dosť nepekne najavo, čo vo mne spustí ďalšiu vlnu výčitiek. Oni ťa majú tak radi, chcú s tebou tráviť čas, si pre nich dôležitá, a ty sa im takto odvdáčuješ svojim správaním? Musím zamestnať svoju myseľ niečím iným, preto vezmem do ruky svoj denný plán a študujem ho. Bol vypracovaný špeciálne pre mňa. Hm. Ako prvé je uvedené vzdelanie. Podľa psychológa mám začať predmetmi, ktoré milujem, pokračovať tými neutrálnymi a skončiť tými, ktoré neznášam. To znamená, že najprv si vezmem angličtinu a umenie a kultúru, potom nemčinu, chémiu a slovenčinu a napokon príde na rad hnusná matematika a ešte hnusnejšia fyzika. V pláne mám zahrnutú aj pomoc v domácnosti, nuž vykonám všetky predpísané činnosti. Nič ťažké, ale musím sa premáhať, aby som čokoľvek zvládla urobiť. A potom sa venujem buď obľúbenému plávaniu, chodím na prechádzky alebo ma navštevujú priatelia. Som rada, keď prídu. Napriek tomu, že sa zhovárame len cez vitrínu, dostane sa ku mne aspoň trochu ich životnej energie. Je fajn, že cítim aspoň niečo. Je to...oslobodzujúce... a pripomína mi to, že som ľudská bytosť. Páči sa mi to.

Raz som počula, že priateľ je ten, čo ti predspieva melódiu tvojho srdca, keď ju ty zabudneš. Ja si na tú svoju spomínam len matne. A tak, keď sa otvorila dvere a v nich stojí môj najlepší kamarát Mário, je rozhodnuté. "Prosím, zaspievaj mi, nech viem, kto som," chytím ho za rukáv ovládnutá strachom, že odíde, a nepustím ho, ani keď v tichu znejú slová o nádeji a snoch. Taká teda som. Plná snov a nádeje. Ukrytá niekde vnútri seba samej. Bolo to tak dávno, čo som snívala!

Ani si nepamätám, o čom, ale to, že som nejaké sny a ciele mala, ma utešuje. Možno ešte viac, než prítomnosť priateľa. “Počuj,” povie zrazu Mário. “Všetko, čo sa ti deje, zvládaš úžasne...”

Poznám ho už celú večnosť, takže viem, že bude nasledovať nejaké ALE. Nemýlim sa.

“... ale myslím, že to ty sama sa musíš rozhodnúť, že sa chceš z toho dostať. Je zbytočné, keď sa ti všetci snažíme pomáhať, ak ty sama nechceš.”

Najprv mu chcem vynadať. Ako si dovoľuje povedať niečo také? Čo si snáď myslí, že ma to takto baví? Už otváram ústa, že mu odsekнем niečo poriadne štipľavé, no myšlienky sa pripútajú k jeho slovám a rozoberajú ich. Čo ak má pravdu? Musím uznať, že tak trochu má. Prestala som bojovať o návrat do života a dovolila som apatii, aby ma ovládla. Musím to zmeniť. Ale nepoviem mu, že trafil kliniec po hlavičke. Na to jeho “no nevravel som?” nemám náladu. Rozlúčime sa a ja sa v ďalších dňoch venujem napĺňaniu denného plánu s nezvyčajnou chuťou a radosťou. Je to možné, že sa teším? Naozaj to nie je len sen? Je to skutočné? Áno, je!

Ďalšie dni sú – v rámci možností - pekné. Akoby som sa priblížila svetú tam vonku. Poobzerám sa. Tá sklená stena je tu. Stále. Okolo mňa. Ale niečo je iné. Skloním sa a zodvihnem kameň, ktorý leží pri mojich nohách. Zaujímaloby ma, či sa zjavil len teraz alebo tam bol vždy, len ja som si ho nevšimla? To je jedno. Vezmem ho do ruky a prezerám si ho. Šedivý a nudný. Snažím sa prísť na to, čo s ním mám spraviť. Trochu ním prejdem po skle. Ten zvuk ma vydesí – je až nepríjemne blízko pri mne. Zavretý so mnou vo vitríne. A na doteraz hladkom a bezchybnom skle sa objavil škrabanec.

To je ono! Použijem všetku silu, ktorá vo mne ostala a hodím kameň do steny. Zarinčí sklo a moje väzenie sa rozpadne. Je to ako sen. Som voľná! V dialke vidím ruku, ktorá sa ku mne natáhuje. “Pod.” Vykročím. Mám trochu strach, veď všade okolo mňa sú kúsky skla, ktoré ma môžu zraniť. Ale hlas priateľa vo mne prebúdzá dôveru, preto robím ďalšie a ďalšie kroky. Strach postupne mizne. Usmejem sa.

Črepiny predsa prinášajú šťastie, no nie?

Dávid Baránek, Budča

Čestné uznanie, II. kategória

DIEŤA A SUPERMARKET

Ako malý som často chodieval s mamou do obchodu. Bolo to hlavne preto, že keď potrebovala nakúpiť a nechcela nechať doma malé dieťa samé, nezostávalo jej nič iné ako ma vziať. A to aj napriek tomu, že som sa tam nudil a ťahal ju už domov. Dobrý som bol len keď som mohol tlačiť nákupný vozík. V takomto prípade sa zo mňa behom chvíle stal pretekár v Rally Dakar a vozil som sa na ňom po celom obchode. Najväčšia sranda to bývala, keď sme boli v supermarkete, lebo tu som mal úplnú slobodu. Regálov bolo požehnané a ja som musel cez každý prejsť.

Žiaľ, mama nie vždy zdieľala moju vášeň pre rýchle vozíky a zakaždým mi ho vzala skôr ako som stihol dokončiť preteky. Potom so mnou dlho nebola reč a ak mi nič nekúpila, bol som ofučaný až kým sme neprišli domov. Čiže skoro vždy...

Problém veľkých supermarketov bol a stále je, že sú veľké. Kto by to bol povedal. Skrátka, dá sa tam stratiť ľahšie ako vo výklade fyzikárky. Obzvlášť, pokiaľ máte päť rokov. Neraz sa teda stalo, že som od mami odbehol, lebo ma nesmierne zaujal regál plný hračiek, alebo detských kníh. V takom prípade som tam v momente nabehol a obzeral každú jednu vec. Nezáležalo na tom, čo to bolo. Šiel som najmä po tých, ktoré mali nejaké „tlačítko“, ktoré sa dalo stlačiť. Nedočkavo som ho zakaždým stláčal a keď sa ozval zvuk, tváril som sa, že sa to spravilo samo.

Mama mala zakaždým problém ma z tadiaľ dostať, lebo som jej vždy ukázal zo desať vecí, ktoré bolo životne dôležité vlastniť a prosíkal som ju, nech mi ich kúpi. Večne mi len oznámila, za koľko dní sú Vianoce a že nech napíšem Ježiškovi. To človeka dokáže nahnevať. Hlavne, keď je koniec decembra.

Niekedy sa mama rozhodla pár sekúnd odbehnúť, kým si popozierám všetky hračky. Akonáhle som si všimol, že som zostal sám, schytila ma panika. Zdesene som sa obzeral vôkol seba a hľadal známu tvár mojej mami. Cítil som sa ako mobil zabudnutý na lavičke – sám a s veľkou pravdepodobnosťou, že ma niekto ukradne. Prežíval som peklo na zemi a rozbehol sa preč od regála s hračkami. Zdesene som sa pozeral na všetky strany, ale mama nikde nebola. Supermarket bol obrovský ako labyrint, v ktorom žil Minotaurus a ja som netušil, kde ju mám hľadať.

Väčšinou sa sčista-jasna vynorila spoza niektorej steny a s úsmevom ma zavolala, že už musíme ísť. V tej chvíli som sa tešil skoro tak, ako keď som dostal na narodeniny parádny fialový bicykel. Vystrašene a do najmenších detailov som opísal mame ako som ju hľadal a že som bol v koncoch. Bol som presvedčený, že som práve unikol smrti. Zakaždým sa len pousmiala a povedala, že až sa niečo také nabudúce stane, mám ísť za nejakou predavačkou a ona mi pomôže rodičov nájsť. No určite! Radšej by som blúdil do smrti po tom desivom obchode, ako ísť za nejakou cudzou ženou a vysvetľoval jej, že som sa stratil.

Každá návšteva väčšieho obchodu bola teda pre mňa obrovské dobrodružstvo a miestami aj adrenalín, aký neprežíva ani parašutista pri prvom zoskoku. Vždy som z toho našťastie vyviazol so zdravou kožou. V tej dobe som si bol istý, že každá návšteva supermarketu ma zoceluje a stávam sa väčším a väčším chlapom. Asi ako vojak pri každej ďalšej misii...

O CENU DOMINIKA TATARKU 2014
zborník ocenených prác súťaže

Zostavila, grafická úprava: Ľudmila Bašová
Zodp. redaktorka: Mgr. Daniela Čižmárová
Vydalo: Považské osvetové stredisko
v Považskej Bystrici
Rok vydania: 2015